CYGNI NOSTER AMOR.

IN CYGNEAM POMPAM.

Aſpice qua pompa Tameſinis fertur in undis
Iſiaca veniens Cygnus ſpecioſus ab urbe :
Utq; ducẽ placidè ſequitur chorusalmus ovan-
Ille ſuas reſono celebrabit carmine ripas, [tẽ]
Nomen & Henrici Regis feliciter amplum
Concentor ſublime feret ſuper æthera latus.
Præbeat attentas auditor muſicus aures.
Rara quidem Cygnum res eſt audire canentẽ:
Conc.nuiſſe tamen doctorum turba virorum
Prædicat, et melica vocis punctũ omne tuliſſe.

CYGNI NOSTER AMOR.

IN CYGNEAM POMPAM.

Aspice qua pompa Tamesinis fertur in undis
Isiaca veniens Cygnus speciosus ab urbe :
Utq; ducē placidè sequitur chorusalmus ovan-
Ille suas resono celebrabit carmine ripas, [tē]
Nomen & Henrici *Regis feliciter amplum*
Concentor sublime feret super æthera latus.
Præbeat attentas auditor musicus aures.
Rara quidem Cygnum res est audire canentē:
Concinuisse tamen doctorum turba virorum
Prædicat, et melica vocis punctū omne tulisse.

ΚΥΚΝΕΙΟΝ ΑΣΜΑ

Cygnea cantio.

AUTORE
Joanne Lelando
Antiquario.

LONDINI,
Typis & Expensis *Johannis Streater.*
MDCLVIII.

Æ

suâ
cog
hu
ing
lar
ade
qu

app
gra
me

Longe Invictissimo Henrico

Eius Appellationis OCTAVO, *Regi Angliæ, Franciæ, & Hiberniæ; Fidei defensori; ac Anglicanæ, & Hiberniæ Ecclesiæ proximè à Christo, Supremo capiti: Ioannes* LELANDUS *Londinensis, felicitatem optat perpetuam.*

TAnta est tui nominis cùm celebritas, tum gloria cum majestate conjuncta, *Rex illustrissime*, ut me scribentem magnitudine quadam suâ facilè deterreant. At rursus cum mecum cogito, quâ te natura totum solers facilitate, humanitate, benevolentia, candore, denique ingenuitate beavit: non possum certè calamo temperare, quo minùs animum, atque adeò officium erga te meum luculento aliquo contester exemplo.

Accipe igitur, quid muneris in præsentia apportem. Adolescens, totus planè conflagrabam *Camœnarum* amore: qui ardor eò me tandem impulit, ut treis *Epigrammatωn*

libellos scriberem, diligentiâ quidem magnâ, at interim an pari eloquentiâ, felicitate, & gratiâ, nescio. Primo Græcum addidi Titulum, viz. Ἐγκωμιαστικόν. Secundo verò Latinum *Sales* nomen inditum. Tertius & Græcè inscriptus Ἐπινίκιον.

Nec sic contentus Musas demeruisse, aggressus sum, magnis quidem ausis, *EADVEARDI* Principis, filii tui incomparabilis, *Natalem* diem percelebrare. Qui libellus, quamvis Gratias, Veneres, & lepôres Antiquitatis majestatem inimitabilem quidem illam exprimenteis à mea tenuitate accipere non potuit, futurum tamen sperat (de tuo tanta existimatio est *Ascanio*, quem prædicat, quem suspicit, quem denique colit) ut si non ingentem laudem, at interim suffragia qualiacunqune & vitam à doctâ facilè impetret Posteritate.

Decreveram, hoc libello edito, manum de tabula tollere, & Musas eruditæ Juventuti relinquere. Nam me aliò iam olim vocaverat nova cura *Historiæ* atque adeò *Antiquitatis* Brittannicæ studium, quam videbam quorundam non modo negligentiâ, & socordiâ, verum etiam ingratitudine pressam & tenebris plus quàm Cimmeriis, obvolutam. Senserat *Calliope*, Musarum prima, si non desertorem, saltem cessatorem esse me

mo

monuitque, ut, si iam planè apud me constituissem severiora amplecti studia, *Cygnum aliquid* decedens canerem, Musisq; symmista consecrarem.

Non potui certè tam æqua petenti operã pernegare meam. At interim solicitè quærenti mihi unde potissimum *Cantionis* exordium desumerem: *Tamesis* fluviorum omnium, qui *Britanniam* alluunt tuam, facilè princeps, mihi in mentem venit. Hujus ego aliquãdo, vel ab ipsis fontibus, Ripas, Sinus, Anfractus, Divortia, Mæandros, denique & Mediamnes-Insulas omneis curiosissimè collustravi, & memoriæ cõmendavi. *Tamesim* nemo ignorat Cygnorum & altorem, & cultorem esse maximum, eo præcipuè loco, quo insulas, prope *Isidis Vadum*, Urbem bonarum literarum cognitione vel ad æthera notam, mediis complectitur ulnis. Ego verò cum nuper à te huc missus essem non sine honorifico munere ad Cygnos, ita delibutus sum loci tum amœnitate, tum gratiâ, ut meritò gaudeam me jam tandem nactũ esse occasionẽ opportunã, qua *Cygnos*, & *Tamesim* pro dignitate celebrẽ, admirer, suspiciam: cujus tu etiam in ripis & faustissimo natus es sidere, & altus.

Cygnum igitur ab *Isidis vado* ad *Grenovicum*, palatium illud excelsum tuum, secun-

do navigantem flumine, multáq; ex penetralibus Antiquitatis de *Tamesi* referentem; ac postremò res gestas tuas canentem; eâ fronte accipe, quâ minutissima tuæ Majestati exhibentes serenas.

Utque penitiùs intelligas, quæ illustrissimæ notæ scriptores suffragia *Cygneæ cantioni* olim cõtulerint, accuratè perscribam quid de ea tum *Græci*, tum *Latini* scriptores pronunciaverint. Principiò Vergilius Latinorum poetarum decus maximum, de *Cygno* sic scribit decimo Aeneidos libro.

Nanque ferunt luctu Cygnum Phaëtontis amati
Populeas inter frondes, umbramq; sororum
Dum canit, & mæstâ Musâ solatur amorē
Canentem molli pluma duxisse senectam,
Linquentem terras, & sidera voce sequentem

Ovidius libro Metamorphoseωs secundo eadem canit, elegantissimè expressa Cygni figura.

Cum vox est tenuata viro, canaque capillos
Dissimulant pluma, collumq; à pectore longè
Porrigitur, digitosq; ligat junctura rubenteis.
Penna latus velat, tenet os sine acumine rostrum.

Eodem etiam libro *Cygneæ cantionis* meminit.

Et

Et quæ Mæonias celebrabant carmine ripas
Fluminea volucres medio caluére Caystro.

Idem rursus decimo quarto ejusdem Operis libro, hæc de Canente *Pici* regis conjuge refert.

Illic cum lachrymis ipsos modulata dolores
Verba sono tenui mœrens fundebat, ut olim
Carmina jam moriens canit exequialia Cygnus.

Accedunt huc & versiculi ex epistolis Heroidum.

Sic, ubi fata vocant, udis abjectus in undis
Ad vada Mæandri concinit albus Olor.

Et alibi.

——— Veluti, canentia durâ
Trajectus cannâ tempora, cantat Olor.

Denique & quarto de Tristibus sic scribit.

Utque jacens ripa deflêre Caystrius ales
Dicitur ore suam deficiente necem.

Lucretius etiam libro quarto talia de *Cygnis* sub mortem cantantibus infert.

Vallibus & Cygni *nece detorti ex Heliconis*
Cum liquidam tollunt lugubri voce querelam.

Martialis quoque poeta hoc disticho *Cygneum* cantum in Xeniis collaudat.

Dulcia defecta modulatur carmina lingua
Cantator Cygnus funeris ipse sui.

Alexander *Nechamius* Anglus his verbis Cygneũ magnificé melos exprimit in libro de

de laude Sapientiæ divinæ.

Ludenti similis paulisper sublevat alas:
Cedentes tumido pectore sulcat aquas.
Atropos illa tuis jussis obtemperat ultrò,
Extremum cum jam cernat adesse diem.
Dulce melos resonat, demulcet numina cantu:
Mellifluo notas ore salutat aquas.
Exequias cantu redimit cõtemptor honoris,
Et gaudet præco funeris esse sui.
Gaudet præsentis se linquere tædia vitæ,
Et lætus leti fata quieta subit.
Jamq; valefaciens Lachesi, *cœlum sibi bustum*
Eligit, & volucres spernere fata monet.

Causam verò hujus tam melici concentûs, hanc esse philosophi adfirmant, *spiritus videlicet per collum procerum, & angustum erumpere laboranteis.*

Pythagoras eâ fuit opinione, ut crederet Cygnorum animas immortaleis esse, atque adeò hinc in funere lætari, ac concinere.

Sed neque Cygni canunt, nisi flante Zephyro vento, geniali quidem illo, si quicquam *Æliani* Græci judicio tribuendum.

Sunt qui & Cygnos sacros fuisse *Apollini* adfirment. Unde & *Alexander Nechamius* sic concinit.

Quid, quod Apollinis est volucris præsaga futuri?
Et latuit Cygno *Juppiter ipse suo.*

Nec

Nec desunt qui eosdem alumnos *Veneris* fuisse dicant: inter quos & *Horatius* Lyricus, ut liquidò ex hoc apparet versiculo.

Et Paphum junctis visit oloribus.

Subscribit & huic *Statius* libro Sylvarum tertio. *Et molleis agitat Venus aurea Cygnos.*

Neque enim hîc ab instituto alienum erit meo, si apertè significavero Cygneam Cautilenā in proverbio non modò Græcis, verùm etiam Latinis scriptoribus fuisse, ut apparet in præclarissimo Proverbiorum *Erasmi* Opere: quo loco *Athaneum*, *Chrysippi* in hac parte imitatorem, A*elianum*, atque alios testes in medium producit.

Convenire autem illud adfirmant Senibus mellita tanquam postrema canentibus. Habent enim senes maturam quandam rerum memorabilium longo usu partam cognitionem, quæ circulum absolvat, & operis egregiè incepti, ac feliciter comsummati deductam quandam harmoniam tersis instillet auribus.

Tale quiddam videtur Cicero, Latinæ gloria eloquentiæ, tertio de Oratore libro, de L. Cr*asso* loquens, his verbis innuere: *Illa tanquam Cygnea fuit divini hominis vox, & oratio, quum quasi spectantes post ejus interitum veniebamus in curiam, ut vestigium illud ipsum,*

sum, in quo ille postremum institisset, contueremur.

Hieronymus denique, Sacræ interpres Scripturæ, ait, Senes nescio quid *Cygneum* canere, perinde ac si diceret *numeris quidpiam absolutum omnibus*. Hactenus de *Cygnea cantione*.

Addidi præterea, tanquam ad coronidem, quorundam antiquorum Nominum & catalogum, & interpretationem, ut hinc *Britannicæ Antiquitatis* cognitio à multis toties anxiè *quæsita*, at non *inventa* tamen, nunc quasi *reperta* videatur. Tantum in præsentia gustum erudito lectori majoris Operis quotidie accrescentis exhibui, quem si senlero lautis placuisse palatis, tam fusè, & accuratè scribam, ut aliquando & gratus, & utilis patriæ, adsit modò candidus censor, videar.

Tu Princeps, omnium quos sol videt, humanissime, atque idem Eruditissime, cape læta manu hæc tui qualiacunque munuscula Alumni, si non eloquentis, certè tibi tam bene, quàm qui optimè cupientis. Sic *Scottos* genus fœdifragum, & *Gallos* antiquos tui longè nobilissimi generis, unà ac Imperii, hostes, ut victor strenuè incepisti, concutias, prosternas, tandemque fortunatissimus debelles.

Vale

Vale præsidium, & dulce decus Britanniæ.

Londini tertio Calendarum Jul.

ACCLAMATIO.

Vive pater patriæ Rex illustrissime regum
Ascanius toto floreat orbe tuus.

Ad Invictissimum *Henricum* Octavum, Anglorum Regem.

Perge precor zephyris, Princeps, dare vela secundis.
Hoc pater Oceanus, Neptunus poscit & ipse
Nereïdumque chorus. Victoria læta triumphos
Promittit summos, precium immortale laboris.
Macte animo Victor felix: hâc itur ad astra.

KYK-

ΚΥΚΝΕΙΟΝ ΑΣΜΑ

Cygnea Cantio.

– – | – ∪ ∪ | – ∪ | – ∪ | – ∪
–

CYgnus me genuit pater, liguſtris
Ipſis candidior: colunt *Aprili*
Albæ cùm *Venerem* ſuam volucres;
Et ſpirat Zephyrus, novumq; pictos
Ver fundit vario colore flores.
Cygnus me peperit, nive & coloſtro
Mater candidior: loco citatus
Iſis quo patitur vadum ſonorum.
Hîc, inter medios venuſtus amnes,
Et divortia curva brachiorum,
Dum lentè vagor, & famem repello,
Depaſtis teneris lubenter herbis,
Nec non piſciculis, cibo ſuävi:
Caſu neſcio quo cupîdo magna

Invaſit mihi pectus otioſum,
Et multis monuit modis benigna,
Ripas *Iſidis* ut virentioreis
Intentis oculis, novâque curâ
Collustrarem avidè, quouſque ſalſas
Undas imbiberent maris refuſi.
  Hæc dum ſollicitâ voluto mente,
Evincor ſtudio migrationis.
Ergo ut magnificè Expeditionem
Ornarem, è numero quidem meorum
Biſſenos comites, chorum ſuperbum,
Se-lego, reliquoſque concione
Omneis hac habitâ pater benignus
Committo fidei *Iſidis* probatæ.
  Cygni noſter amor, decuſq; noſtrum,
Qui ritè *Iſidis* Inſulas amœnas
Felices colitis, genuſq; noſtrum
Augetis numero undecunq; claro,
Lætis accipite auribus meam nunc
Cauſam, conſilioq; promovete:
*Q*uodam numine ducor ut ſecundo
Curſu fluminis infimas caduci
Ripas *Iſidis*, & Sinus liquenteis
Inviſam. Strepitum dedit ſonorum
Cygnorum niveus chorus canentûm,
Concuſſis alacri vigore pennis.
Applauſus placuit mihi canorus.
  Pandû hinc gurgite colluens profûdo
Roſtrum, talibus alloquor cohortem.

Noſtrum

Noſtrum hoc imperiū, Inſulas beatas,
Et nidos etiam celebrioreis,
Quos ambit ſalicis corona glaucæ
A prædonibus impiis quidem illis
Vos defendite fortiter: venuſtas
Nec permittite conjuges ab ullis
Advenis fluvio premi maritis. (bant
Omnes his monitis ſtatim adſona-
Aptantes capiti meo coronam
Baccatam, nitidis & hinc, & illinc
Gemmis, ac niveum aureæ catenæ
Collum multiplici orbe circinantes:
Poſtremoque vale vale canentes.
Tanti lumine prænitens decoris
Biſſenas medius feror volucres
Inter flumineas eò, citatæ
Quò me curſus aquæ vocat perennis.
Sic dum continuo fluore labor
Abbandunica tecta derelinquens
Ciſſæ cognita *Saxonum* tyranno:
Mox cerno *Hydropolim* ſacram, *Birino*
Quondam præſule confluentiamque
Tamæ, ac *Iſidis*; inſuper vetuſti
Caſtri culmina lapſa *Sinnoduni*
Tum paulò inferiùs mihi obtulit ſe
Urbs clariſſima ſemper *Atrebâtum*
Gaudens nomine priſtino *Caleva*.
Et *Chauſēga* locus ſacer, furentes
Quam *Dani* miſeris modis premebāt.

Hinc,

Hinc, lapſu rapidi cito fluenti
Delatus, video oppidum, quod olim
Pontes, ſi memini ſatis, vocatum
Alfridi cecinit trophæa magni,
Quâ *Cunetio* fertur inquietus:
Sunningum quoq; præſulũ cathedram,
Henlegam & veterem forum popello
Vicino bene cognitum, frequenſque.
Hurstelêga ferax deinde ſylvæ
Apparet, *Mediamnis* atque pulcher.
Felix pertinet illa ad *Atrêbates*:
Hæc ſpectat *Catichlanicos* colonos.
Ad dextram ulteriùs nitet ſerena
Bustelli domus, inclytum ſepulchrum
Montis nobilibus viris *acuti*.
Pòſt hæc remigio feror ſuperbo
Ad ripas ubi vicus eſt *Alaunus*.
Et tandem penetro impetu volûcri
Pontem *Vindeleſoricum*, duarum
Qui vel limina gentium coarctat.
Hîc alas cohibens meas, ocellos
Verto in ſideream quietus arcem.
Miratuſque loci ſitum nitentem,
Et turres validas, ſacrumque templum,
Dulce exaudio cœlicumque melos:
Clari quale quidem canunt olores
Undis in mediis vagi Cayſtri.
Tunc ripam citus ambiens ſiniſtram
Molem conſpicio alteram, ſcholámq;

Sexti Principis elegantiorem.
Nomen cui veteres dedêre *Aquadon*,
Alas explico rurſus, & labore
Grato pervenio ad locum celêbrem
Cervi antiquitùs *Inſulam* vocatum:
Erchenualdus ubi pius ſacerdos
Templum perpetuo Deo ſacravit.
Et mox, defluvio volans aquarum,
*Anchoretic*um ego *ſinum* benignè;
Stenum & nomine viculum ſaluto:
Contendens volucri deinde curſu
Altæ ad conſpicuas domos *Avonæ*.
Non hîc purpurei nitent galeri,
Ut quondam ſoliti, cruces, columnæq;
At ſtant gemmiferæ, & nitent coronæ,
Eduardumque ſuum colunt Alumnum,
Gentis delicium unicum *Britanniæ*.
Cujus dextera *Scotticos* tumultus
Compeſcet, manibuſque dura vincla
Gallorum injiciet. Sed ad receptum
Munus cõfero me. Hoccine eſt celêbris
Famæ *Regiodunum*, honore ſummo
Quod treis regibus obtulit coronas?
Ripas tam virideis juvat videre.
Et jam ſumma procul ſuperbientis
Shenæ culmina ſpendidè coruſcant,
Quas *Rex Septimius* ſerenus ædes
Montem nomine *Divitem* vocavit
A quadam regiuncula *Brigantum*.

Hæres cujus erat domo paternâ.
Decurſus *Tameſis* celer profundi
Jam me ducit, & impigrè ad ſiniſtram
Ripam, fulget ubi velut corona
Sedes æthereus *Sion* decora.
*Q*uod templum poſuit Deo ſupremo
Quintus Maximus ille, *Galliarum*
Gentes qui domuit manu potenti.
Brentæ fluminis hinc *Vadum* notando
Binas conſpicio inſulas olorum
Nidis officium ſuum exhibenteis.
Cygni, qui mediis aquis frequentes,
Admirarier, & decus, meamque
Pompam, ac tollere criſtulas conanteis
Prudens ipſe tamen, ſatiſque certè
Securus, Zephyro meo favente,
Ducor navigio ſecundiori
Ad *Chevam* hoſpitio piæ *Mariæ*
Gallorum Dominæ celebriorem.
Dehinc & *Mortuus* eſt *Lacus* ſuperba
Villaï effigies, domuſque nota :
Cygnorum inſula promicat benigna
Noſtri quæ generis fovet volucres.
Puttennêga etiam nitens amœnum,
Præter-quas alacri feror vigore
Procurſum accelerans. *Domus-volucrū*
Tum frontem exerit, ante multa ſæcla
Danis cognita villa bellicoſis,
Quam dum ſuſpicio lubens micantem

Amplis nobilium ædibus virorum,
Attentum me aliò vocat recurvi
Batterſêga ſinûs polita cultrix.
Et *Chelſega*, locus ferens coronam,
Henrico veniente Rege, primam.
Ad dextram placido alveo, phaſelo
Tanquam, devehor intuens apertè
Lomithin titulo palatii alto
Dorvernenſis epiſcopi nitentem.
Ad lævam locus eſt ſcaturiente
Circumſeptus aquâ, cüi priores
Thornêgam proprium dedêre nomen,
Hîc reges ſtatuêre præpotentes
Sedem magnificam ſibi, ſuiſque,
Quæ nunc, temporis evolutione,
Splendoris decus omne comparavit.
Henricus tamen omnium unus inſtar
Octavus, precium tulit laboris,
Romanis ſolio ſuo *galeris*
Excuſſis, ſpatiis *palatiique*
Auctis mirificâ expolitione.
Quid magnas referam ædium nitelas
Multarum, radiant ſuo emicanti
Quæ nunc lumine, clivus adjacet quà
Ripæ excelſior, aſpicitque lymphas
Nymphæ cæruleas ſibi faventis?
Aedes turrigeræ hinc micant, & inde,
Quas *Antonius* ille *Beccus*, *urbis*
Dunolmenſis honos, decuſque ſtruxit.

Dignas plumiferis quidem coronis
Eduardi modò Principis Sereni.
  Tum *Sabandia* lucet alta sedes,
Olim nobilibus viris dicata:
At nunc pauperibus domus sacrata,
Regis Septimii labore sancto.
Sed nec laude sua carent venustæ
Aedes, *Balnea* queis dedêre nomen.
  Hinc *Templi* veteris ruina sensim
Frontem attollere cœpit excitata,
Splendent mirificè & superba tecta
Queis *Fons* nomina *Bridiga* sacravit.
Jam pervênimus alta *Trenovanti*
Celsi ad mœnia, quà per occidentem
Amnis nomine *Fluctus* intumescit,
Olim cujus in ostio, minaci
Arx apparuit undecunque fronte.
Illius periit decus sed omne,
Bainardi & peperit novos honores
Castellum radians nitore multo.
  Miranti similis feror per undas,
Fanum suspicióque dedicatum
PAULO, pyramidemque percelêbrem,
Tangit vertice quæ suprema cœlum.
  Mox & nobilium domos virorum
In ripa facile ádnoto virenti.
Tum demum memini fuisse quendam
Cygni munere maximo beatum
Cultorem illius: at virum impotentẽ

Tan-

Tandem mors rapuit manu cruenta.
Atq;hæc dũ meditor vagus per amnẽ
Germanóſque pio ſaluto nutu
Merces ſollicitè ſuas paranteis,
Ad *Pontem* venio arcubus valentem,
Surgentemq; novendecim, domorum
Quos faſtigia comprimunt ſuprema.
  Sunt &, qui referant, notæ probatæ
Scriptores, tabulatum opus fuiſſe
Richardi imperio Leonis: Ignis
At poſtquam violaſſet illud; ecce
Joannes ditione fratris auctus,
Largo & munere civium bonorum,
E ſaxis ſolidis opus refecit,
Dignum laude quidem ſua perenni.
  Hîc me non patitur manere gurges
Magno murmure defluens ab alto.
Quin arcum penetrabo. *Sudoverca*
Multis nominibus valeto clara,
Tu Cygnum peperiſti & elegantem,
Quà ſtant lucida tecta, *Branodonus*
Reginæ *Mariæ* potens maritus
Struxit quæ ſtudio nitoris amplo.
Tu *Venta* hoſpitio foves alumnos,
Giffardi veteris tui patroni.
Rupiníque *Petri* memor patroni.
Tu felix colis inſulam celebrem
B*ermundi* nivea benignitate,
Notam & Pontificum domum tuorũ.
  B*ellini* vocor ad *ſinum*, frequentem

Nautis, *Turrigeramq;* regis alti
Sedem, armaria Martis ampla magni.
Arx hæc terminat Vrbis orientem
Verſus mœnia, calculoque gaudet
Magni roboris, hoſtibus timorem,
Ingentẽ objiciens, trucemq; mortem,
Tot ſerpentibus æneis in omnem
Sortem ad fulmina ſæva comparatis.
Sed nunc protinus Vrbe derelictâ,
Dextrâ *Nauticus* eſt *ſinus* petendus
Inſignis ſtatione puppium, tum
Villis, eximio labore cultis.
En ſpirat Zephyri faventis aura:
Et me nunc *Ruber* ille *clivus* altas
Ad ripas vocat illici ſuſurro.
Eſt planè paradiſus iſta villa
Structuræ nitidæ ferens coronam,
Peſtaniſque roſas ſuävioreis
Profert, ac genus omne liliorum.
Hîc fons; Hîc nemus eſt ſacrũ Camœnis
Cygnorum hîc numerus pius canentũ.
Hîc vel perpetuò juvat manere.
Sed me *Limodomus* cupit videre.
Fiet: nam cupio videre & Illam.
Hoc ſentire quidem videtur unda:
Sic me flumine promovet ſecundo.
Fumus naribus uſtulans oberrat.
Creta hîc aſsiduo domatur igne,
Albo & tota nitet colore ripa.

Ventis

Ventis vela dabo, sinûsque curvi
Leni persequar ambitum natatu,
Donet contigero *Vadum profundum.*
Classem jam videor mihi videre.
Galli, si sapitis, fugam parate.
Accedam propiùs, Triremiumque
Intentus numerum adnotabo justum.
Prima & maxima nomen Imperantis
Henrici retinet. Secunda verò
Et navis *Catarina* bella fertur.
Nomen Tertia prædicat *Mariæ*,
Inter quæ reliquas nitet puellas,
Digna Semideûm thoris virago.
Gaudet *Quarta* quidē *Petrus* vocari.
Quinta insignia jactitat *Leonis*.
Hæc est *Prima rosa*. Hæc et est *Hirūdo*
Hæc est *Palmifera*: & *Phaselus* illa:
Hæc *Pinus* volucris: nova hæc *Triremis*
Cui præfectus erat meus *Viatus*
Cultor Nereidum volat celebris:
Cultor Pieridum celebris ille,
Nostri & Martia sæculi voluptas.
Quid plures memorē? Juvat recessum,
Et navalia pervidere vasta.
Gunteri mea filius nitela,
Qui tot naumachiis *Getas* feroceis
Et Gallos domuit genus superbum,
Vicinas habitat benignus ædes.
Intrarem, nisi me suprema cursûs

Meta hinc ad *Viridem sinum* vocaret.
Alas carbaſa candidas parata
Expando. Fluvius favere perſtat,
Et ventum Zephyrus meus miniſtrat.
Ecce ut jam niteat locus petitus,
Tanquam ſidereæ domus cathedræ!
Quæ faſtigia picta! quæ feneſtræ!
Quæ turres vel ad aſtra ſe efferentes!
Quæ porrò viridaria, ac perennes
Fontes! Flora ſinum occupat venuſta
Fundens delicias nitentis horti.
Rerum commodus æſtimator ille,
Ripæ qui variis modis amœnæ
Nomen contulit eleganter aptum;
Aethelredus erat, *Britanniarum* (ſtis
Princeps: *Danicus* hunc frequenter ho-
Contorſit miſeris modis, coëgitque
Urbis præſidio ſibi cavere.
Danorum intereà truces catervæ
Doruernum ſpoliant, trahuntq; ſævi
Elphagum ad loca nota *Grenovici*
Sacrum pontificem, neciq; ibîdem
Tradunt, (âh!) capiti ſecuri adactâ.
Longo temporis inde perfluente
Curſu, nobilium decus virorum
Hunfridus ditione *Claudianâ*
Auctus, magnificas beatus ædes
Hic primum poſuit, *Placentiamque*
Illuſtri titulo vocavit aptè

Linguæ

Linguæ candidus utriuſq; cenſor.
Sed cum *Curia* ſuſtuliſſet illum
Pôli fraude, doliſq; *Sudovolca*
Feſtas depoſuit relicta criſtas,
Elugens Domini ſui ruinam
Horti tunc periêre Adonidiſque,
Quos inſignia tanquam amœniora
Fatali omine pinxerat feneſtris:
Nimirum fragileis ſciens honores,
Et rerum inſtabileis vices novarum:
Tam clari meminit viri togata
Rectè Gallia; tum chorus ſuavis
Cygnorum *Iſidis* ad *vadū* incolentûm,
Cui magnum numerum dedit bonorū
Librorum, ſtatuitq; ſanctiori
Divinus ſtudio ſcholæ theatrum;
Noſtro quale quidem videtur eſſe
Magnum tempore, forſan & futuro.
Quid, quòd munere *Verolamienſes*
Non ceſſant meritò ſuum patronum
Ipſo reddere ſole clariorem?
Eduardus coluit deïnde *Quartus*
Aedes, funera poſt cruenta *Sexti*.
Tandem & *Septimius* potitus arce
Regni, reſtituit locum decori,
Auxitq; egregiè domum venuſto
Frontis lumine, ſplendidiſq; pinnis,
Cognati memor inclyti, boniq;.
Quàm regi bene ceſſerit ſecunda

Structura, indicat & potens alumnus
Octavus patris æmulator altus:
Quo non magnificentius potentûm
Quiſquam exædificavit, aut deïnceps,
Ni fallor, faciet. Loquatur ipſe
Per me nunc *Viridis ſinus*, ſuoſq;
Exauctos titulos, ſuos honores
Amplos, culmina prædicetq; celſa.
Concentus liquidè canorus aures
Percellit mihi. Fallor? an receſſu
Iſto perſonat? Illud eſt receptum
Cygnos hîc habitare concinenteis,
Qui famam Domini ſui, decuſq;
Summū lucida transferunt ad aſtra.
Vos ergò comites profectionis
Selectus numerus meæ, videtis
Partes eſſe meas, labore plenè
Confecto, unde quidē profectus huc ſū,
Ut laudes alacri ſono celêbrem
Henrici patriæ patris *Britannæ*.
Nolo ſollicitos meâ eſſe cauſâ
Vos, quód carmina concinā ſuprema.
Certè non moriar, petam ſed aſtra
Cœlites habiturus inter ipſos
Sedem conſpicuo polo micantem:
Phœbus noſter ubi coruſcat almus.
Vidiſtis thalamos, ſinuſq; curvos
Cognati *Iſidis*: Itionis hujus
Nec vos pœniteat. Juvabit olim.

Hæc

Hæc forſan meminiſſe. Cantilenam
Quin nunc aggredior favente Phœbo,
Muſarũq; novem choro annuente?
Felix illa dies notanda gemmis
Planè ter niveis, ſuävibuſq;
Sertis, lumina quæ ſerena primum
Henrico tulit inclyto puello.
Felices genuêre qui parentes
Talem ſidere filium ſecundo.
Felix quo *Viridis ſinus* que alumno.
Ridebant elementa ſole tali
Orto, lumina qui referret orbi.
Fortunata fuit rotundioreis
Quæ nutricula præbuit mamillas.
Fortunati etiam, & quater beati
Illi qui comites fuêre parvo.
At cum jam teneros adultus annos
Viciſſet, velut Heſperus minora
Inter ſidera totus enitebat.
Illum vir, mulier, puer, ſenexque,
Omnes deniq; prædicare magno
Certè numine maximis volente
Natum rebus, & hoc probavit uſq;
Fortunæ facilis rota eminentis.
Solus fratribus omnibus ſuperſtes
Regni præcipuum decus ferebat,
Unà divitiaſq; vel Midæas,
Quas congeſſerat uſibus futuris
Cura, & juſta quidem parentis illa.

Quis novit meritis modis referre
Pompam conſpicuam novæ coronæ,
Ibat quâ mediam nitens per urbem?
Quis nunc munificentiam profuſam
Illius, validos quis aut lacertos
Excultâ ſatis exprimat camœnâ?
Natos nam tenui loco beavit
Multos & *Morinorum* ab urbe victor
Inſignis rediens tulit coronam
Ex lauro, precium laboris altum.
Regnorum Comes inclytus cruento
Bello perdomuit genus malignum
Scottos. Rex *Jacôbus* impetuq;
Illo concidit, ac ſeverioreis
Pœnas perfidiæ tulit tyrannus.
O factum bene! Vicit *Anglus* abſens.
Patris gloria, filiiq; virtus
Houerti virideis ferent coronas:
Et victoria læta permanebit
Henrici domitoris improborum.
Tornaco intereà potitus *Anglus*
Fundamenta novi profunda caſtri
Victor mox poſuit perenne vallum.
Non eſt nobilium chorus virorum
A me prætereundus, ille *Carl'um*
Quo *Quintũ* hoſpitio fovebat amplo:
Quâ ſtant mœnia celſa *Durouerni*.
Congreſſus celebris celebriorem
Paulò poſt peperit. Corona fulgens

Francorum, *Angligenumq*; confluebat
Guisnessum inter, & *Ardeam* virenti
In valle, *Aurea* quæ deïnde dicta est
A rerum insolito nitore quodam.
Hîc reges niveâ benignitate
Conjuncti specimen dedêre tale
Pompis, quale quidem à gravi ruina
Romani imperii extulêre nulli.
Admïrabilis ædium venustas,
Quas erexerat eleganter illic
Henricus subitum intulit stuporem
Raptis *Galli* oculis amœnitate.
Quintus *Carolus Ictium* petebat
Portum, *Cæsareo* nitens honore.
Hinc fit continuò apparatus alter.
Anglus splendidus erigi theatrum
Jussit, nomen & inclytum loco ex re
Mirâcli domus inditum est decenter.
Post annos aliquot revisit ipse
Cæsar flavicomos potens *Britannos*,
Londiníque celebrioris urbis,
Henrico duce, mœnia alta vidit.
Nunc si præterea canendo vellem
Accuratiùs explicare fictæ
Quæ pugnæ simulachra equestris acer
Ostentaverit is domi, forisque;
Longo carmine vix referre possem.
At possum intereà docere veras
Fictarum comites fuisse pugnas.

Ter

Ter *Gallum* impetiit ſeverus hoſtem
Henricus gladio, & quidem cruento,
Virtutiſque ſuæ tulit coronam
Victor tot ſpoliis onuſtus amplis.
Tum fortuna noverca cœpit eſſe
Gallo, Cæſareiſque cum triumphis
Captum tradidit illicò moleſta.
Anglus candidus illius ruinæ,
Quamvis hoſtis erat, miſertus egit
Capti *Cæſare* cum potente cauſam.
Illa redditus actione *Gallus*
Regno eſt. Num poterit mereri iniquè
Poſt hæc tam benè de merenti amico?
Anglus ſollicito obſides parenti
Gallo filiolos ſtudens labore
Grato reddere: *Carolo* remiſit
Auri non leve pondus erogati.
Hinc reges ſtabilem fidem dedêre,
Et junxêre manus utrinque dextras
Cincti nobilium virûm catervis:
Urbes quâ *Morini* colunt ſuperbas.
Anglus tam placidæ quietis autor
Gaudet munere pacis innovato.
Quoſcunque artifices fovens politos:
Hac lege ut laceros palatiorum
Muros reſtituant labore juſto,
Conferantque ſuum novis nitorem.
Hinc crevit *Viridis ſinûs* corona,
Hundeſdêna que pervenuſta ſedes.

Hinc *Bellus locus* extulit ſerenæ
Frontis lumina, *Brigida* & ſacer *fons*,
Aedes magnifico decôre feſtæ.
Hinc *Thornega* vetus ſuos honores
Auxit, ſplendida Principum cathedra.
Shelfeſêga etiam domus renidens
Signis ventivolis, & albicante
Criſta. Sideris inſtar eſt *Avona*,
*Ottelanda*que verticem alta tollit,
Et *Nulli* titulo domus *ſecunda*,
Cœlo quæ caput inſerit coruſco.
Sic res publica prænitens quiete
Succeſſum ſtudiis dedit politis,
Queîs florentibus, exuit veternum
Lex Evangelica, & ſuo vigori
Sacro numine reſtituta plenè
Incrementa tulit, bonoſque fructus.
Huc admoverat & manum valentem
Prudentiſſimus omnium, fuêre,
Vel qui ſunt modò Principum, labore
Henricus facili, utilique planè.
Orta hinc quæſtio magna de ſupremâ
Romani quoque dignitate. Sanctus
Illam Præſulibus ſenatus eſſe
Communem aſſeruit, parémq; cunctis.
Tunc Eccleſia cœpit *Anglicana*
Romanas nihili æſtimare merces:
Et Rex magnanimus jugum rejecit
Non portabile publico ſuorum

Consensu: unde quidem petita longum
Libertas rediit suum ad theatrum
Romanisque Vale beata dixit.
  Fraudes, seditio, doli, cavillæ
Bella horrentia Principi intonabant.
Princeps consilio valens secundo
Fraudes, dissidium, dolos, cavillas
Evicit. Deus hoc volebat ipse.
  Prudens continuò per alta passim
Arces littora confici jubebat.
Pendinas tenet asperi cacumen
Cellum montis, & intonat frequenter.
Mauditi quoque subsidet rotundum
Castrum, & fulminat impetu furenti
Portus ostia quà patent *Falensis*.
  Tum *Portunia* comminatur [illegible]
Audax arce novâ, crepantibusque
Tormentis: brevis unde transitus per
Scapham ad littora fracta *Durotrigum*
Quo nec longius est loco arx timenda
Saxa ingentia provolent quòd inde,
Piratas quæ abigant procul scelestos.
  Cona fulmineæ duæ coruscant;
Hæc calum colit, illa solis ortum,
Vectam quà *Neoportus* intrat altam.
Fauces *Hursta* premit minax *Auona*.
Vinchelsêga suos sinus tuetur,
Quâ *Limênus* aquas agit profusas.
Doris littore prominet bicorni

Gallis

Gallis tormina comminans ſuperbis.
Jactat *Dela* novas celêbris arces:
Notus *Cæſareis* locus trophæis.
Caſtrum *Regins* editum recepit
Burgus fulmina dira, & inſulanos
Tutos ſervat ab impetu vel omni.
Sed nec *Greva* ſuo caret rotunda
Moles præſidio: frequens viator
Urbem quâ volucri petit celôce.
Floret *Regioduni* honos venuſti,
Caſtellique novam ſui figuram
Lætis ſuſpicit adſolens ocellis,
Et pontem celebrat novum, furenteis
Hulli nil reflui timens procellas.
Sic gens Martia liberè *Deïri*
Vicinum repetunt forumq; agrumque.
Luguballia civitas *Novantum*
Incrementa quidem ter ampla cepit:
Et majora tulit *Tuëſis* alta.
Celſas inſuper *Iccius* recepit
Portus robora firmiora turres.
Guineſſus radiat, novâque foſſa,
Vallo & cingitur undecunque forti.
Oram littoris anteà recenſi.
At nunc interiora concinam, & quæ
Henricus fabricis tulit politis.
Struxit ſplendida tecta *Duroverni*.
Hinc & *Durobrevi* venuſtiorem
Sedem conſtituit ſibi, ſuiſque.

Iſuri

Isuri quoque regiam virenti
In ripa posuit decenter amplam.
Porrò *Fanum Iäcobi* opus renidens
Erexit placidæ studens quieti.
Et nuper posuit nova elegantis
Fundamenta domûs amœniori
Derenti in fluvii vado liquentis.
Sedes pontificum novas sacrorum,
Doctas instituit pius scholasque.
Hinc se *Deva* putat beatiorem,
Attollitque caput venusta *Venta*,
Quam lymphis gelidis *Avona* lambit.
Hinc & *Claudia* civitas celebris
Excelsum caput exerit, nitetque.
Hinc & *Petropolis* micat serena.
Quid, quod *Granta* novem dicata Musis
Henrici pietate literati
Tersis prænitet erudita linguis?
Et *Chacos* celebrat suos alumnos,
Doctam candida *Smithiosq;* turbam.
Ponetum sophiæ severiorem
Cultorem insuper approbat, fovetque
Heneddunum etiam, cui supremam
Dat phrasis Ciceroniana laudem,
Carrũ, *Christophorũ*, *Aschamũq;* cantat.
Postremò *Isiacis* suum nitorem
Omnem reddidit *insulis* benignus
Cygnorum apposuitque concinentûm
Multis nominibus chorum celebrem:
Nostræ

Nostræ gloria crevit unde stirpis
Felix *Isidis* hoc *vadum* patrono,
Sunt testes fidei satis probatæ
Sheprevus decus utriusque linguæ.
Hocherus nitor artium bonarum.
Colus Cæsarei fori venustas.
Cheadsegus resonæ scholæ columna.
Visidanus apex sacræ cathedræ.
Hebræi radius chori *Brnernus*.
Caius rhetor, & elegans poeta.
Petrus cosmographus ferax oliva.
Facundus *Curio* Minervæ alumnus,
Harpesfeldius Atticæque linguæ
Interpres facilis, disertus, aptus.
Cultor præterea sacræ loquelæ
Hardingus numerum politus auget.
Dumque hæc magnificè pararet ille:
Fractos undique pœnitudo *Iberos*
Sylvestreis domuit, suäve legis
Ferre & perdocuit jugum *Britannæ*.
Quæ victoria comparanda magnis.
Scottus senserat eminentioris
Fortunæ patruo favere sortem.
Gallus senserat, atque pertimebat
Quorsum cresceret illius triumphus.
Ambo conveniunt, manusque tradunt
Conjuncti solitas: prior sed ipse
Scottus Martia tela promovebat.
Incerta alea Martis illa semper.

Scottorum incaluit cruore fuſo
Iſcæ fluminis alveus vadoſus.
Capta & nobilium virûm corona,
Infelixque *Jäcôbus*, ingruenti
Ex mœrore animi, ſtatim peribat.
Gallus vulnere ſaucius Tyranni
Infeſtiſſima quæque cogitare.
Anglus bellipotens tumultuantis
Victor conteret omne robur hoſtis.
Poſtremò repetet ſuique juris
Cœlo lilia miſſa de ſereno.
Scotti perfidiæ graves tulerunt
Pœnas. *Litha* jacet redacta prorſus
In mœſtos cineres, minaxque claſſis
Præda eſt facta quidem. Proïnde *caſtrũ*
Cui nomen celebre inditum à *puellis*
Ter ferro violenter, atque flammâ
Concuſſum patitur meras ruinas
Et clades ſimilis ferocienteis
Adflixit *Morinos*. Superba facti
Teſtis victa *Bononia* impotenter
Quæ nunc fata vocat, Deos & aſtra
Vel crudelia, ſorte diminutâ
Galli, cujus erat columna nuper.
Syrtes nobilium madent cruore,
Et *Beſſus* peperit fuga ſalutem.
Clades *Ardea* pertulit frequenteis,
Neptunuſque favet ſuis BRITTANNIS
Noſtræ hic terminus eſto Cantioni

Undis

Undis non juvat amplius manere.
Henricus valeat nitela regum.
Centenos *Catarina* vivat annos
Casti conjugii decus supremum.
Eduerdus quoque floreat venustus:
Et tandem solio potens avito
Sublimis sedeat, piusque Princeps.
Jam longùm *Viridis sinus* valeto.
Te præconia, te manent coronæ.
Me cœlum petit arduum canentem.
At Cygni intereà tui memento.
Nutritor *Tamesis* valeto chare,
Et Cygnis facilis faveto nostris.
Pulli, grex niveus, mei valete:
Nymphis Isiacis, Favônióque
Vos cõmitto. Agite: insulamq; vestrûm
Unusquisque suam lubens revisat.

FINIS.

AD CVLTORES ISIDIS.

Iſidis aſſiduè ripas qui fluminis altas
Incolitis tacito venerãtes pectore numen,
Accipite arguto redeunteis carmine cygnos
Aurea quod feriat reſonanti ſidera voce.
Gloria perpetuò ſic vos comitetur ovanteis,
Et fortuna parens tribuat fauſtiſſima quæq;

AVGVRIVM.

Vergilius cecinit celeberrimus ille poeta.

Aſpice his ſenos lætanteis agmine cygnos.
Vos decet augurium vatis pernoſcere magni
Sortis & eventum felicem amplectier ulnis,
Qui modò biſſeni repetunt loca cognita Cygni
Candida Muſarum referunt inſignia ſecum,
Iſidis inq; *vado* ſtatuent ſua regna perennes.

AD

Ad Candidos bonarum literarum amatores.

EXimiè ſuum certè præſtitit officium Cygnus, cantorum decus immortale, HENRICI *octavi Regis incomparabilis cum majeſtate, tum gloria tam accuratè collaudatâ: qua parte & vos opportunè admonet, ut ejus non modo facta imprimis memorabilia, verum etiam animi ad ipſa virtutis faſtigia conſcendentis magnitudinem ſimili diligentia, labore, ſtudio poſteritati expeditè, alacriterque unanimes commendetis: cujus nec vos unquam operæ tam utiliter, ſplendidè magnificè collocatæ pœnitebit. Iuvabit potius iſta cura, &* Princeps *veſtris, tum eloquentiæ, tum ingenii, veris teſtimoniis accenſus incrementa ſua virtutis meritò approbatæ ampliora, duce bono Genio, feliciter cumulabit: tandemque & vos ampliſſimarum ſplendore fortunarum illuſtrabit. Sic pietas, ſic virtus, ſic conſcientia recti monent, jubent, imperant. At vos interim, quibus hæc bonis avibus fortuna arriſerit, infinitæ à* Principe *ter optimo liberalitatis collatæ*

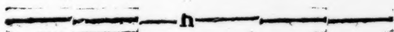
aſſiduè

assiduè meminisse decet, quam non alio ille nomine prudentissimus exhibuit, nisi ut exemplo vobis, & quidem luculentissimo præsens esset: quo rectè admoniti similia enascenti literatorum soboli benignè, promptè, profusè conferatis: alioqui ejus in vos beneficia omnia, unà cum oleo, & operâ funditùs periisse. Mementote professionis, cui initiati estis, certè, si prudentia adsit, & amor recti, longè honestissima. Cavete à sordibus, tanquam à Scyllâ, *& Charybde. Aequales insigni artium cognitione, consilio sano, ac judicio sancto, promovete. Absit luxus, studiorum bonorum inimicus longè pessimus. Adsit aurea mediocritas quietis alumna suspicienda illa. Majorum in dandis, conservandisque fortunis eruditorum mediocribus consuetudinem nunquam planè satis laudatam modis omnibus honestis integrè conservate: ne vim interim raptores inferant, exquisitæ, elimatæ, consummatæ eruditionis contemptores iniquissimi.*

S*int* Mecœnates, *non deerunt*, Flacce, Marones. *At sublatis præmiis, ingenia alioqui felicissima friget planè.* Sic Principis *nullo unquam emorituram tempore*

in

in doctos munificentiam felices imitabimini, & vestram quoque gloriam, institutum tam undecunque sanctum, Deo Opt. Max. *promovente, perpetuam constituetis. Vivite, & Valete.*

AD CANDIDOS LECTORES.

CONQVERITVR Studiosorum chorus multa in meis subesse libris nuper editis, quæ insinuationem, explicationem, denique & lucem desiderent. Sed interim adeò me hæc qualiscunque non offendit querela, ut eam, candorem, & quidem eximium, adolescentum magnis passibus ad veneranda Antiquitatis gratam, exoptandam, utilem etiam cognitionem contendentium, facilè interpreter: qua parte nec gravabor instituti rationem omnem mei, non modò verbis, sed & fide quoque longè optima testatissimam orbi facere,

Credo autem tam stupidum esse neminem, aut à communi sensu illo alienum, ut inventis jam frugibus desideratissimis, etiamnum glandibus velit amplius vesci. Edidici certè, instructissimus infinita veterum scriptorum non Latinorum modò, verum etiam Græcorum lectione nomenclaturas Urbium, Oppidorum, Vicorum, simul & Castorum, ut mittam Fluvios, Sylvasque, Montesque, Britanniæ nostræ, consilio quodam licen-

tiâ

tiâ mixto mutatissimas, certè interim corruptissimas esse. Quare cogor, velim nolim, antiquam cùm eloquentiam, tum gloriam olim traditam à majoribus viris planè incomparabilibus, desuetudine quadam, ac Saxonica *barbarie latè invalescente, tenebris miserrimè obductan, decori, amplitudini, luci restituere.*

Hinc forsitam videbor quibusdam sciolis, argutulis, invidulis magnificè interea polliceri. Deprecor hanc culpam, si tamen culpa appellanda est. At liceat interim mihi, quod æquissimum peto, cum bona gratia facile obtinere: nempe si me, per Commentarios in Cygneam *editos* Cantionem, *eruditi diligentem, industrium, expeditum persenserint, ut ab injuriis calumniatorum saltem immunis sim.* Ne noceat vati mala lingua futuro. *Operam denique mihi ex hac cultura desumo lubenter omnem. At si herba in lætas aliquando segetes excreverit, illas ego vestris usibus candidus vel universas offero, consecroque, lectores humanissimi. Valete.*

COM-

COMMENTARII
IN
Cygneam Cantionem
Indices Britannicæ Antiquitatis locupletissimi.

Autore *Joanne Lelando* Antiquario.

Ad Sacrosanctæ Antitiquitatis amatores.

Prætereiêre decem jam sæcula longa, Britannæ
Antiquum gentis delituitque decus.
Indolui, fateor, potuisse silentia tantum,
Ut premerent patriæ fortia facta meæ.
Admonuit Genius cœlo delapsus ab alto
Ne paterer tenebras solis haber locum.
Nubila discussi cupidus, lucemque reduxi,
Sedibus inque suis sidera clara nitent.
Vos Antiquarum colitis qui lumina rerum
Plaudite, & Autori dicite, Vive, Vale.

ABbandunum. Saxonicè *Abbandune*, vulgò **Abbingdon**. Antiquiori tamen nomine **Seuſham** dicebatur. Loco ingens tum fama, tum gloria accrevit, à condito ibidem Monachorum cœnobio, autore Ciſſâ patre Inæ Viſiſaxonum rege, quod poſtea Danicâ violentiâ, imperante *Alfrido* rege, concidit. Sunt qui prædicent prima tanti operis fundamenta jacta fuiſſe in *Bachelegana* ſylvâ aliâs **Bagley**, duobus paſſuum millibus ſupra **Seuſham**, ut Iſis defluit fluvius; Eremitamque quendam Ciſſæ cognitum, pauperem eo loco vitam duxiſſe. Fama refert & aliud cœnobium ad Ochidem, ſive Oncum fluvium. Fanum videlicet Helenæ virginibus ſacrum, eodem concidiſſe tempore. Conſtat ex ſecundo libro *Gulielmi* à *Maildulphi curia* de pontificibus Anglorum, *Eadredum Alfridi* nepotem regem Viſiſaxonum *Abbandunum* inſtaurâſſe: quo tempore erat domus regia, ſive caſtellum in Andreſega, Rivanum nomine, propter ripam Iſidis, non longè à monaſterio, tanquã in mediamni loco: cujus & adhuc paucula extant veſtigia. Temporis proceſſu Eadgarus rex potentiſſimus

mus magnificè cœnobium auxit consilio Ethelwoldi, quem ibidem Præfectum coluit, & paulò post episcopum Ventæ Simenorum designavit. At postquam *Gulielmus* Nortomannus Imperio *Angliæ* potitus fuisset, monachi nova cura deduxerunt majorem partem fluminis Isidis à veteri alveo in ipsum Monasterium. Oppidum deinde sensim accrevit, & celebritatem hoc uno peperit nomine. Via publica à Demetia Cambrorum, & gente Claudiana Londinum versus, erat per Calevam Atrebâtum, quæ nunc WALENGAFORDE. *Abbandunenses* suæ rei studentes, favente *Henrico Quinto* rege, duplici ponte quadrati lapidis Isidem violento & profundo gurgite ibi delabentem pervium fecerunt. Hinc viatores commoditate illecti, relictâ *Calevâ*, per *Abbandunum* rectà *Londinum* petebant. Sic crevit in justam magnitudinem Fori, & Oppidi celebritas.

ALFRIDUS, qui & *Alfredus*, & *Aluredus*. Erat hic quatuor filiorum Ethelwolphi regis Visisaxonum natu minimus, unctus tamen Romæ, vivente patre, in regem: at non apud suos regià prius functus est dignitate,

quàm mors trèis fratres natu majoreis ſuſtuliſſet. Debellavit Danos, & unicus ſui ſæculi Mecœnas fuit. Academia ad Iſidis Vadum, quæ nunc urbs corruptè *OXFORD* pro *Ouſeford dicitur, ejus benevolentia, & pietate inſtituta.* Hujus viri nunquam ſatis laudati res geſtas ſcripſit Aſſerius Meneveníis, poſtea epiſcopus Clarofontanus, vel, ut notiori utar vocabulo, Shireburnenſis, cujus ego hiſtoriam plurimi meritò facio, quod *Alfrido* regi præceptor aliquando fuerit, & ejus factorum oculatus planè teſtis. *Henricus* Huntendunenſis hunc regem à fortitudine illuſtri carmine collaudat.

ALAUNUS, Anglicè South-Ailington. Noſtra etas vicum nominat recentiori vocabulo *Maidenhead* à capite virginis ſuperſtitione nuper ibidem celebri.

ANACHORETICUS ſinus, Anglicè *Ankerwike*, nuper cœnobiolum Virginibus ſacrum plus minus quingentis paſſibus ſupra Stenum ſiniſtrâ, ut Tameſinus amnis defluit, ripâ. Hoc templum Deo Opt. Max. poſuêre *Gulielmus* & *Richardus* à Monte Fichetio.

An-

ANTONIUS BECCUS. Hic fuit epiſcopus Dunolmenſis, regnante Eadveardo, ejus appellationis, ab adventu Gulielmi *Magni* in Angliam, Primo. Electus eſt in Patriarcham Hieroſolymitanum, Anno D. 1305. Splendidus erat ſupra quàm decebat epiſcopum. Conſtruxit caſtrum Achelandæ 7. paſſuũ millibus à Dunolmo in ripâ Vindugleſſi fluvioli. Elteſhamum etiam vicinum Grenovico, ac Somaridunum caſtellum Lindianæ provinciæ ædificiis illuſtria reddidit. Denique & palatium Londini erexit, quod nunc Eadueardi Principis eſt.

Tandem ex ſplendore nimio & potentiâ, conflavit ſibi apud nobilitatem ingentem invidiam, quam vivens nunquam extinguere potuit. Sed de *Antonio* fuſiùs in Opere, cui titulus *De Pontificibus Britannicis*, dicemus. Nam illorum res geſtas magna curâ exquiſivi, & majori propediem in ordinem redigam.

ATREBATES: Olim dicebantur qui ripam Tameſis meridianam accolebant à ponte *Fani Ioannis* ad Vindeleſoram. Saxones victores dederunt regioni nomen Berroc-ſhire à Berroc Sylvâ, ubi buxus abundantiſſi-

mè

mè nascebatur, si fides Asserio adhibenda, cujus hæc sunt verba in ipso Annalium suorum exordio, ubi repetit genus *Ealfridi* regis in *Vanatinga*, vico ejusdem provinciæ, nati.

Anno D. 849. Natus est Ealfridus Angulsaxonum rex in villa regia quæ dicitur **WWanating** in illo pago qui nominatur *Berrocshire*, à *Berroc* sylva, ubi buxus abundantissimè nascitur. Hactenus Asserius.

Non me latet quosdam esse qui predicent provinciæ nomen fuisse inditum *à nuda quercu*, ad quam Provinciales convenire solebant. Atrebatum meminit *Ptolemæus*, & eo recentior Antoninus. Vixit enim temporibus, si rectè memini, Constantini Magni; tantum abest ut Antoninus Imperator Itinerarium scripserit, quod vulgò circumfertur.

AQUÆDON, Anglicè **Eidun**, vulgò **Eatoun**, vicus, flumine Tamesino tantùm, à Vindelesora disjunctus. Alluitur autem Fernamensi amniculo, qni paulò inferius se in Tamesim exonerat. Splendor loci omnis in Schola publica, quam erexit Henricus Sextus Vindelesoræ alumnus, rex longè pientior, quàm impe-

rio fortunatior: & Venfluctus Simenorum epiſcopus cumulatiſſimè auxit. Ex hoc alveario commigrant apes *Grantam* Girviorum, ubi Regiorum Alumnorum notiſſima Societas. *Sextus*, Aquædunenſes prædiis donavit. At bona ædificiorum pars accrevit, ut ego aliquando à fide dignis didici, & operâ, & impenſis Gulielmi Venflucti epiſcopi Ventæ Simenorum. Favebat is impenſiùs operi ab Henrico incepto. Sed Eadueardus in regno ſucceſſor parùm æquus erat illius & amicis, & factis. Hoc *Aquadon*, hoc Granta ſentit, ſentietque ſemper.

AVONA. Hampton-Court. *Avondunum* propiùs nomen exprimit. Hoc nomen etiam eſt urbi celebri apud Simenos, quam vulgus Hampton corruptè pro Avondun vocat. Sed nos brevitati ſtudemus. Eſt enim *Avon* frequens fluviis nomen apud Britannos.

AVONA etiam, qui & *Avon*, celebris fluvius eſt, qui Bladunum urbem antiquam, alias Maildulphi curiam à Maildulphesbyri Saxonico vocabulo ſic dictam, Bradenfordam, & Balnea alluens, Ventam Belgarum, quæ nunc

nunc Brightstow, penetrat: paulóque inferius in Sabrinæ æstum defluit.

AVONA, fluvius qui vulgò, at corruptè, pro *Avene*, Neene dicitur, famâ notissimus est. Oritur ex duobus fontibus, quorum brachia ad Avonam mediterraneam urbem à fluvio nominatam coëunt. Deinde & toti regioni nomen à flumine Avona, quam vulgus corruptè Northhamptonshire pro *Northavondumeshire* appellat. Tum verò *Avonæ vallem* emporium non ignobile alluit, quod nostra ætas pro *Avondale* corruptè vocat Dundale. postremò Petroburgum attingens paulò inferius paludibus Girviorum immergitur, junctusque *Isidi*, iam Grantâ aucto, Linum nobile emporium petit, & paucis ab eo loco passuum millibus Oceanum ingreditur.

Avona, fluvius numero tertius oritur in Vilugiana provincia aliâs Wilteshire non procul à Semarii Lupino, villâ splendidâ. Fluit per Ambrosiam, & Severiam, ac tandem unà cumDuro fluvio à quo Duria provincia vulgò Dorsetshire dicta, et gens Durotriges, nomen accepêre, ad Interamnam, quæ vulgò Twinhamburn

dicitur, in mare properat.

AVONA, quartus eius appellationis fluvius per *Avonam* labitur olim oppidum, & caſtrum nobiliſſimorum Bigotiorum Comitum Icenorum, qui nunc Nordovolcæ, & Sudovolcæ dicuntur. Nomen autem oppidi pro *Avoney*, corruptè nunc vocatur **Bongey.** Inde Belloclivum, & Fanum Oſwaldi non incelebria loca alluit, & tandem humili ſolo latè ſtagneſcens ſalſis Garieni aquis ſe immiſcet.

AVONA denique, fluvius qui & numero quintus cæteris famâ non cedit. Oritur *Navesbiæ* circa limites Avoniæ mediterraneæ. Verovicum urbem cùm antiquam tùm nobilem alluit: Chinegliſſi etiam caſtrum, quod nunc **Killingworth** & Stratofordam: poſtremò Eoveſum, Perſoram, ac Theoci curiam, ubi Sabrinæ conjugio ſe nobilitat. Sunt & alii paſſim fluvioli in Britannia Avonæ nomine. At ſufficiat in præſentia quinque maximè memorabilium meminiſſe.

B.

BALNEA, numero multitudinis, urbs non modò antiqua, verum etiam

am celebris Romanorum monumentis multis, liquidò in muris compâret, quà itur à porta Meridionali ad Borealem. Hanc Britanni ſua lingua *Cair Badune* appellabant, à balneis quanquam minus propriè, cum balnea induſtriâ incaleſcant. Urbs igitur à Ptolemæo Θερμαὶ, Græco rectiùs vocabulo appellatur. Thermæ etenim naturâ calent. Antoninus hanc urbem nomine *Aquarum ſolis* recenſet. Beda primo capite primi libri Hiſtoriæ Anglicanæ de his balneis, ſecutus Baſilii Magni autoritatem homilia 4. in opere Sex dierum, quod Græcè Ἑξημέρων, non ineptè diſſerit, niſi quòd vocabulo balneorum parum appoſitè eo ſit uſus loco. Neque ego certè hoc nomine urbem appellâſſem, niſi admonitus, ut quàm minimum ab antiquo diſcederem vocabulo. Gildas Britannicæ ſcriptor hiſtoriæ hanc urbem montem *Badonicum* vocat: quanquam mons redundat. A Baduno rectè formatur Badunicus. Lapſus autem ab V. in O. facilis. *Dunus* ſive *Dunum* ſignificatione maximè propria montem deſignat. Et quoniam antiquitùs fortitudinis ergô in montibus, utpote lo

cis naturâ munitis, & inacceſſis, oppida extruebant: aut, quia oppidi effigies conſurgens altis tectis turribuſque, longè intuentibus montis inſtar eſt, viſum eſt vocabulorum formatoribus oppida pleraque *duni* terminare nomine. Hic mons eſt Badonicus, qui uſqueadeò male Urbinatem, virum alioqui doctum, torſit, ut illum impulerit vel ad Blacomoram Brigantum rem ignotam quæſitum proficiſci. Gallofridus Monovaganus Britannicæ interpres hiſtoriæ figmenta ſecutus Bladudo regi necromantico Thermarum inventum tribuit. Utinam incidiſſet Gallofridus in hiſtoriam probatæ fidei. Neque hæc dico ut fidem omnem Britannicæ auferam hiſtoriæ, cum multa veriſſima illic legantur: ſed, ut lectores majori cum judicio legant. Gulielmus à Maildulphi curia, ſcriptor Gallofrido longè illuſtrior oratione, plerunque etiam & fide, ptædicat libro de pontificibus ſecundo, creditum ab antiquis, Julium Cæſarem fuiſſe *Thermarum* inventorem. Ut crediderint, certè ego non credo. Tantum ſalutabat ille à limine Britanniam. Nec ultra Atrebates, quantum ego intelligo, pro-

progreſſus eſt. Sunt & alibi Thermæ in Britannia, ne hoc interim ſtudioſus lector ignoret, quà latè patet *Dorventania*, quæ à vulgo **Darbyſhire** dicitur. Locus, ubi ſcatent, Bucoſtenũ nomen habet. Eſt ibi ſacellum Annæ matri dedicatum, appendix paroeciæ Bachevellenſis. Hactenus de *Thermis*.

BAINARDI-*Caſtellum*: Legi ego aliquando hoc Caſtellum in ditione inſignis familiæ fuiſſe, cui filius Gualteri cognomen, penes quam manſit uſque ad tempora Roberti filii Gualteri, quo deficiente à Ioanne Anglorum Rege ad Francos, juſſu Angli everſum eſt. Sævitum & eodem modo in reliquam Roberti filii Gualteri hæreditatem. At an id temporis caſtrum, quod antiquitus Londini ad Fluctum amniculum ſitum erat, teſte Stephanide ſcriptore, fuerit caſtrum *Bainardi* dictum, non poſſum certò pronunciare. Eaduardus Quartus rex Anglorum Caſtrum refecit quod nunc *Bainardi* nomen obtinet.

BATERSEGA, villa non admodum

magni nominis: Laurentius Bouthæus Archiepiſcopus Iſurovicanus vulgô Eboracenſis, hîc prædiolum dato precio Nicolao Stenolêgo ſibi comparaverat, ut in ſeceſſum ſe conferret, quoties vel Londini, vel palatii, quod ibi habebat planè magnificum, ſatietas eum caperet. Unde & villæ fama, ſplendorq; accreſcere cœpit. Nomen autem loco inditum, ut ego conjicio, ex cymbis.

BELLINUS *ſinus*, Anglicè **Bellineſgate** à *Bellino* Britannorum rege, ut produnt ſcriptores, & fama refert publicum nomen accepit, & adhuc retinet. Tradunt etiam & Caſtrum porticulo vicinum ad orientem, *Bellini* nomen antiquitus habuiſſe.

BELLUS *locus*, ædes vel in primis illuſtres apud Saxones orientales, quæ non multis ab hinc annis *Novæ-Aulæ*: nomine gaudebant, poſſidente eas Botelero Ormundiæ Comite: deinde & Thoma Bononio, ejus ex filia nepote, & hærede Vilugiæ Comite. Sed cum illuſtriſſimus Henricus octavus, permutatione cum Bononio factâ, ædes ſibi comparâſſet, cæperunt in immenſum excreſcere ingentibus Principis impenſis, novumque, juxta

ac

ac elegans nomẽ *Belli-loci* adsumere.

BERMUNDI-insula, Anglicè **Bermundesege**, locus humilis, ac palustris. Hic Alwinus vir nobilissimus, teste Ioanne Fiberio Visimonasteriensi annalium scriptore, & Matthæo, qui Flores historiarum collegit, monasterium construxit, quod partim donationibus Gulielmi Magni, & Gul. Rufi, regum Angliæ, partim etiam Valerani, in justam excrevit magnitudinem. Erant autem ante conditum monasterium amplissimæ ædes in *Bermundi* insula, quas ego certè puto fuisse Alwini, & in novæ fabricæ usus cessisse.

BIRINUS. Missus hic fuit ab Honorio Pont. Romano, tanquam apostolus ad Anglos. Pervênit ad Visisaxones, & beneficio Kinegilsi regis, quem unà cum D. Osualdo Transabrinorum rege baptizavit, ac dono accepit Hydropolim, aliàs Durocastrum, oppidum Romanis non incognitum, situm autem in ipsa Tamæ ripa, in sedem Episcopatus sui. De hac donatione scribit Beda quinto cap. tertii libr. Anglicæ historiæ. Acta hæc circiter annum á Christo nato. 635. Successerunt in episcopatu viri

sama

famâ clarissimi, donec Remigius Nortomanus sedem Lindum transferret.

BRANODUNUS. Nomen illustris familiæ apud Icenos, qui nunc Volcæ. Ad verbum è Britannico Latinè interpretatur *Corvinus* mons. *Brane* etenim Britannicè corvum, *Dune* verò montem significat. Non multum abludit ab hac compositione & aliud nomen Britannis celebre, videlicet *Brennodunus*, id est Regius mons.

BRENTA, fluvius: oritur in sylva Henodunensi, tribus à Barneto vico passuum millibus; defluit per radices Aroi montis ad Vilodunicos agros, tandem se exonerans in Tamesim paulo inferius *Brentæ vado*, vico Danorum fugâ celebri.

BRIGANTES: gens Hyperborea, quorum meminit Cornelius Tacitus scriptor elegans, & rerum Britannicarum, nempe à Iulio Agricola socero edoctus suo, non ignarus. Meminit & eorundem Ptolemæus, adfirmans *hanc gentem* & occidentale, & orientale littus inhabitâsse. Connumerat etiam Epiacum, Vinnonium, Caturactonium, Calatum, Isurium, Rigodunum, Olicanam, & Eboracum

Bri-

Brigantum civitates. Ubi autem ſit *Epiacum* nondum perdidici. Crediderim *Vinnonium* eam fuiſſe urbem, quæ nunc Binceſter prope Vedram ſita, non procul ab Achelanda, villa ruſtica eſt, via lapide trans flumen ſtrata inſignis, & famoſa fictilibus tubulis, teſſellatis pavimentis, & numiſmatibus Romanis frequenter é-rutis. *Calatum* verò, ut ego judico, ea fuit, quæ ab Antonino, & Bedâ, Calcaria dicebatur, Saxonicè Helecaſter. Niſi quis putet *Tadecaſtrum* vicum celeberrimum vicinum, eam fuiſſe. *Rigodunum* eam dictam arbitror, quæ nunc *Ripodunum*, & hæc quoque antiquitatem oſtentat ſuam. De *Olicana* quidam id pronunciat, quod ego non omnino affirmo, nēpe eam eſſe, quæ modo *Sacra ſylva* aliâs Haligſter dicitur. Eam igitur incolebant regionem, quam nunc Eboracenſes. Abſurdum profectò erit poſthac Brigantes cum Hectore Boethio Scotto in Gallovidia quærere. Antoninus etiam mentionem facit Brigantum, quo loco de *Iſuria* antiqua urbe ſcribit. Porrò Iuvenalis ſatyra decima quarta hoc verſiculo *Brigantes* gentem, ut ego opinor Hiſpanicam, nominat.

Dirue

Dirue Maurorum attegias, caſtella Brigantum.

Neque deſunt qui ſuſpicentur *Brigantes* gentem Britanniæ Aquilonarem a *Brigantibus* Hiſpaniæ, nomen & originem traxiſſe. Sed ego nihil in re nondum ſubtiliter excuſſâ affirmo.

BRITANNIÆ, numero plurali dictæ, ad diſtinctionem primæ, & ſecundæ, quarum Sextus Rufus, qui de provinciis ſcripſit, meminit. Eſt autem prima, quæ citra Iſthmum; quæ verò ultrà, ſecunda; nunc Scotia dicta: de quibus & Beatus Rhenanus Seleſtadienſis in opere de rebus Germanicis illuſtrem facit mentionem. Sylveſter Giraldus Menevenſis homo antiquitatis Britannicæ ſtudioſus Vibium Sequeſtrem, ut ego arbitror, ſedulò imitatus, de Britanniæ diviſione ita ſcribit libello Diſtinctionum ſecundo: ubi de adventu Fugatii & Damiani apoſtolorum ab Eleutherio Romano epiſcopo in Britanniam miſſorum meminit. *Britannia* provincias habet numero quinque. Britanniam primam, Britanniam ſecundam, Flaviam, Maximiam, Valentiam. Prima, dicta eſt pars

pars occidentalis inſulæ, quia primum in illa Britones Bruto, & Corineo Ducibus applicuerunt, eaque primo à Corineo & ſuis & occupata eſt, & habitata. Britannia ſecunda Cantia, quia ſecundò à Bruto, & ſuis inhabitata fuit. Tertia Flavia hoc eſt flava, quæ dicitur & Mercia, quaſi mercibus abundans, caput cujus eſt Londonium. Quarta, Maximia, id eſt Eboracia ab imperatore Maximo ſic dicta Quinta, Valentia ab Imperatore Valente ſic dicta, Albania ſcilicet, quæ nunc Scotia. Hactenus Giraldus, cujus nomen in Decretis Romanorum pontificum celebre. Erat ille quidem ſuo eruditus ſeculo" attamen tantum abeſt ut hanc ejus de *Britannia* in partes diviſa interpretationem in ſolidum admittam, ut apertè auſim pronunciare illum ſubinde in interpretatione impendiò hallucinatum fuiſſe. Ineptum planè quod de prima, & ſecunda ſcribit Britannia. Et ejuſdem farinæ eſt, quod infert de tertia Britanniæ provincia. Flaviorum familiam longè nobiliſſimam, à qua & Conſtantinus Magnus originem duxit, ulnis amplector. At Flavam repudio, unà cum

cum Mercia, quæ à Mercis Germanica gente, vel limitanea; non à mercibus, nomen accepit. Illud quod de *Bruti* in *Britanniam* adventu adfert, quanvis temporum iniquitate sublatis antiquissimorum scriptorum monumentis, nec illustrium Græcorum, aut Latinorum justis, quòd ego sciam, testimoniis confirmetur, in optimam planè accipio partem, ingratissimus alioqui, si instructus satis domesticorum scriptorum non levi autoritate, peregrina, & exotica foris anxiè disquirerem. Intereà igitur magni meritò facio monumenta ingeniorum, & antiquæ cognitionis, quæ priores nostri non vani, ut Polydorus censor certè molestissimus, imperio quodam suo prædicat, gratè, candidè, opportunè etiam posteritati, religione justâ ducti, consecravêre. Gildæ fragmentum quod circumfertur non meminit Bruti. Quid tum? Hoccine satis est ut eludant, aut pernegent Brutum in Albionem cum suis transmigrâsse? Collectio, ita me Dialectica amet, frigidissima. Nennius Britannus scriptor non contemnendus affirmat Brutum nomen Britanniæ indidisse, quamquam & Britonis etiam

tiam meminit. Gallofridus Monemuthenſis Britanicæ fidem ſecutus hiſtoriæ idem vel conſtantiſſimè adfirmat. Conſtat teſtimonio Ariſtotelis in libello de mundo, atque adeò aliorum Græcorum, *Britanniam* principio Olbionem & *Albionem* fuiſſe dictam. Nec deeſt autor luculentus, qui ſcribat nomen Inſulæ inditum ab Albione gigante Neptuni filio, cujus & Pomponius Mela meminit. Gigantes autem Olbionem incoluiſſe veriſſimum eſt. Poëta qui epitomen Britannicæ hiſtoriæ edidit, ſic de gigantibus Albionicis ſcribit.

Terra ferax, & amœna ſitu dum nomen habebat,
Albion indigena plena gigante fuit.

Ioannes Annævillanus libro Architrenii, ſi rectè computo, ſexto; hæc recitat de gigantibus.

Hos avidum belli Corinêus robur averno
Præcipites miſit, cubitis ter quatuor altum
Gogmagog Herculeâ ſuſpendit in aëra luctâ,
Antheumque ſuo ſcopulo detruſit in æquor.

Vidi ego paſſim, cum totam perluſtrarem Britanniam oſſa gigantea. Ter etiam noſtro ſæculo Londini inventa ejuſmodi oſſa inter fodiendum. Iugulus columnæ appendet in Fano Laurentii ad Prætorium. Crus inventum me puero in arenariis prope crucem Charinianam. Denique & craneum ampliſsimum erutum eſt Viſimonaſterii, cum jacerentur fani fundamenta, in quo Henrici Septimi oſſa conquieſcunt, manifeſto ſunt indicio. Vidi etiam oſſa gigantea Dori Cantiorum, Sturoduni Durotrigum, Londini quoque in cœmeterio Paulino. Inventa & Gallovini oſſa ingentia, vel, ut ego rectiùs arbitror gigantis alicujus, unà cum ſepulchro in Roſsia provinciola Demetarum, teſte Gulielmo Maildunenſi libro de Regibus Anglicis tertio. Denique annis ab hinc paucis ſepulchrum gigantis in Cornubia èrutum. Quin omiſsis gigantibus ad *Brutum Britannicæ* gentis parentem redeo. Epitomographus Britannicæ hiſtoriæ, hæc quæ ſequuntur de Bruto canit.

Dicitur à *Bruto* ſortita *Britannia* nomen,

Dicitur

Dicitur & Bruti *Britto* fuisse genus
Pars *Corinea* datur, *Corineo* de Duce nomen:
Patria deque viro gens *Corinensis* habet.

Josephus Iscanus poëtarum suo seculo delicium, & facilè princeps in Antiochëide sic canit.

—His Brutus, avito
Sanguine Trojanus, patriis egressus ab oris,
Post casus varios consedit finibus, orbem
Fatalem nactus, debellatorque gigantum,
Et terræ victor nomen dedit.

Joannes Annævillanus poëta, ut illa ferebant tempora, certè egregius, his versiculis *Britanniam* à Bruto nomen accepisse clarissimè ostendit:

Hæc eadem, *Bruto* regnante, *Britannia* nomen
Traxit in hoc tempus.

Alexander Nechamius, cujus in doctis artibus cognitio non modò Britannis suis, verùm etiam Gallis, & Italis atque adeò Orbi universo, incredibili cum admiratione ita innotuit, ut miraculum ingenii dicere-

tur, his verbis in libro de Sapientia divina magnificè *Bruto* aſſurgit.

De hinc *Bruti* tellus eſt dicta *Britannia major*:

Nam *minor* Armoricos gaudet habere ſinus.

Et alibi.

Quos Bruti claudit Inſula clauſa mari.

His, aliiſque multis edocti Britanni teſtimoniis ſanè luculentis, jure quodam optimo Brutum tanquam ſui generis indubitatum parentem mordicùs retinent & precipuè Cambri, Gloriantur illi quidem ſe à Trojanis originem accepiſſe. Quâ parte non ſolum fidei unius Galloſridi Monæmuthenſis; verùm etiam Nennii, qui trecentis amplius ante eum annis floruit, innituntur: tantum abeſt ut juſtè hoc inventum Gallofrido interpreti Britannicæ hiſtoriæ objiciat vel Gulielmus Parvus Novoburgenſis, vel Polydorus Urbinas. Bene habet interim quòd Ponticus Virumnius cauſam Gallofridi defendendam ſuſceperit, aut rectius Gildæ, cujus verſiculos Gallofridus primo *Britannicæ hiſtoriæ* libro, vel ignoto vel ingratè ſuppreſſo autoris nomine, re-

recitat. A Gallofrido autem verſus non fuiſſe compoſitos vel hinc conſtat: Referunt enim, aurea fluentes vena, Antiquitatis inimitabilem quandam cùm eloquentiam, tum majeſtatem, qualem Gallofridus poëta ſuo tempore minimè malus, ut liquidò apparet ex prohetico Merlini Sylveſtris libello ab eo in carmen redacto, cum admiratione faciliùs potuit ſuſpicere, quàm feliciùs exprimere. Quare operæ precium erit carmen hîc ſubjicere, ut nomen *B*ruti eximium diffuſis orbi radiis pleniſſ ùs eluceat. Conſecratum autem carmen eſt, votis multis, Dianæ venatrici. Nam Britannia illis nemoroſà temporibus fuit, ferarumque altrix.

Diva potens nemorum, terror ſylveſtribus apris,
Cui licet anfractus ire per æthereos,
Infernaſquè domos, terreſtria jura reſolve:
Et dic quas terras nos habitare velis.
Dic certam ſedem, quâ te venerabor in ævum.
Quâ tibi virgineis templa dicabo choris.

 Ag-

Agnosco hic numen eloquentiæ, quod & suspicio, veneror que religione permotus quadam. Sequitur faventis Dianæ responsum elegans, rotundum, propitium. Crediderim planè Deam heroicum quiddam in Bruto penitiùs deprehendisse, quod beneficio magno posteritati, & æternitati commendatissimum relinqueret. Sic enim magnifica respondet.

Brute, sub occasum solis trans Gallica regna,
Insula in Oceano est undique clausa mari.
Insula in Oceano est, habitata gigantibus olim,
Nunc deserta quidem, gentibus apta tuis.
Hanc pete, namque tibi sedes erit illa perennis:
Hæc fiet natis altera Troia tuis.
Hic de prole tua reges nascentur, & ipsis
Totius terræ subditus orbis erit.

Ponticus Virunnius pronunciat Gildam poëtam Britannicum versiculorum quos recitavi fuisse scriptorem ejusque operis meminit, cui illustris titulus *Cambreis*. Hæc ille de Cam-

Cambrëide loquens. De qua etiam, libro quinto epigrammátων Gildas Britannus poëta, ſic canit inſignis.

Jocundæ totiens cecini tibi carmina, Cambreîs.

Lilius Gregorius Gyraldus Ferrarienſis, dulce decus omnis antiquitatis non Latinæ modo, verum etiam Græcæ, ita in quinto de poetarum hiſtoriâ dialogo, de Gilda Britanno loquitur. Gildam etiam memini me legere Britannicum poëtam, his, ut puto longè antiquiorem, cujus tūm mihi Elegiacum carmen mirâ facilitate conſcriptum viſum fuit nec adeò aſpernabile: quem poſtea etiam citatum reperi in pervetere *Britannica hiſtoria*. Hactenus Lilius. Adducor certè ut credam alterum hunc fuiſſe à Gilda hiſtoriographo. Phraſis, dictio, elegantiaque carminis majora promittit, quàm ſperanda quidem à monacho tam barbaro ſeculo nato. Quare Gildam poëtam ab hiſtoriographo alterum, judicio quodam perſuaſus certo, non temerè conſtituo. Liceat nunc *Britannis* cum bona venia originem à *Trojanis*, & *Bruto* ſuo repetere. Fecerunt idem & Itali, & Galli, multæque aliæ gentes, gloriâ

infinita illa Trojani nominis illecti. Quales *Britanni* initio fuerint non temerè definio. Doctissimorum esto judicium. Scio interim Josephum in opere, cui titulus Antiochëis, hæc magna cum laude cecinisse.

—Inclyta fulsit
Posteritas Ducibus tantis, tot dives alumnis,
Tot fœcunda viris, premerent qui viribus orbem,
Et famâ veteres. Hinc Constantinus, adeptus
Imperium, Romam tenuit, Bizantion auxit.
Hinc Senonum ductor captiva Brennius urbe
Romuleas domuit flammis victricibus arces.
Hinc & Scæva satus, pars non obscura tumultûs
Civilis, Magnum solus, qui mole soluta,
Obsedit, meliorque stetit pro Cæsare murus.

Non desunt & alii melioris notæ scriptores, quorum operâ, & diligentiâ antiqua Britannorum virtus elucet. Josephus, cujus carmen elimatum præposui, unus multorum, bre-

brevitatis causa, instar erit. Hoc certè constat, cultores *Britanniæ* eò jam gloriæ pervenisse, ut cum gente quavis alia omni virtutum genere facilè contendant, hostesque jugo premant. Tantum hoc defuit palmæ antiquissimorum Britannorum, quòd ante Romanorum in Insulam adventum operi manuario, & militiæ studuerint potius, quàm literis, quibus famam posteritati prorogarent. Artium, & bonarum literarum cognitio eo tempore certè omnis penes solos *Druides* fuit, quibus & Græca lingua tantum non familiaris. Strabo Geographus libro quarto *Bardos*, & Vates adjicit, hæc referens. Bardi quidem laudationibus, rebusque poëticis student: *Vates* autem sacrificiorum naturaliumque causarum curæ dediti. Conjectura ducor eo tempore vulgus Britannorum ineruditissimum fuisse, ac prorsus non potuisse linguæ suæ voces calamo depingere. Quo etiam morbo & plæræque aliæ gentes omnes barbaræ laborabant. Caroli Magni temporibus cœperunt barbaræ gentes aliquot, suæ linguæ voculis chartas pingere. Rudiores Hungari ne adhuc quidem aptè suo

idiomate scribunt, Cæsar meminit numismatum Britannicorum, & annulorum, quibus in permutatione utebantur. At ego, qui excusserim omneis *Britanniæ* angulos, & tantum antiquarum rerum viderim, ne unum quidem, quod sciam, Britannicè inscriptum inveni: cum tamen Romanorum numismatum passim per agros Britannicos erutorum pæne myriades viderim. Causa autem cur Britannorum numismata nulla appareant, hæc est. *Cautum fuit edicto Romanorũ imperatorum severo, ne quis in* Britannia *nummis uteretur nisi signatis imaginibus Cæsarum, id quod & ex Gildæ sapientis historiolâ liquidò constat. Et quamdiu imperium* Bri*tanniæ in provinciam redactæ penes Romanos stabat, tamdiu necesse erat* Bri*tannis magistratum gerere cupientibus, Latinè loqui, etiam si non purè putè. Unde & provincialis linguæ ortum apud* Britannos, *ut arbitror, nomen.*

Vulgus tamen magnâ cum difficultate, & id quidem corruptè, discebat. Tabulas donationum omneis, & rationes alicujus momenti Latinè scribebant. Hæsit tamen in lingua, in fibris, in animo apud vulgus sermo Bri-

Britannicus. Qui ſunt peritiores linguæ Britannicæ, quâ nunc Cambri Britannorum reliquiæ utuntur, facilè ſentiunt infinitam vim Latinorum vocabulorum conſuetudine Romanorum in colloquium vulgo familiare irrepſiſſe. Cætera vocabula Cambrici idiomatis partim Hebraica, partim Græca, partim barbara ſunt.

Sed latiùs in præſentia expatiatus ſum, dum ſolicitè hoc ago, ut Britanni ſplendore ſui Bruti, à quo unà cum patria fama ſuper æthera nota nomen accepere, illuſtrati, Trojani meminerint generis, factisque parentem victuris aſſiduè exprimant. Forſitan hîc quiſpiam dixerit me bellè munus perornâſſe meum; ſubeſſe tamen, quæ diverſum ſuadeant, & Brutum, non minus quàm Britanniam ab eo denominatam negligant, contempnant, rejiciant denique. Qua parte, ut veritatem à calumniatorum impetu prætenſo clypeo fortiter protegam, apertè ſignificabo quibus armentur telis. Nennius confirmator magnus Bruti, ne varietatem ſcribentium de origine Britannica aut conſultò prætériiſſe, aut non cognoviſſe videretur, Britonis cujuſdam, filii

Hi-

Hiſicionis aliàs Iſiconis, qui fuit filius Alani de genere Japheti, mentionem facit, ſignificans ſe legiſſe apud quendam hiſtoriographum ab hoc Britones nomen accepiſſe: quam tamen opinionem recitavit potius, quàm confirmavit, prælatâ meritò Bruti gloriâ. Sunt & aliquot præterea obſcuræ famæ ſcriptores, qui leviter Britonis, & Britonum nomen attigerunt. Scriptoribus antiquis Græcis Βρεττανία percognitum nomen: Britannia Latinis: At Britonum utriſque infrequens. Auſonius Burdegalenſis ſalſiuſculè ludit in Sylvium Britonem. Profectò crediderim eo tempore Britonum nomen exortum, quo Romana eloquentia, & gloria unà cum Britannia ad inclinationem vergebant. Sunt qui putent Britones gentem fuiſſe continentis Galliæ, ad littus Armoricanum (inter quos & Volaterranus Polydori inſtructor) & olim in Britanniam commigrâſſe.

Sed ea opinio à nudâ proſiliens conjecturâ judicio doctorum exploſa eſt

Agathias Græcus libro ſecundo de bello Gotthico, ſcribit Britones Hunnicam

nicā esse gentē. Nil igitur antiquitùs Britonibus cum Armoricano littore commune.

Cornelius Tacitus hæc refert in vita Agricolæ. In universum æstimanti, Gallos vicinum solum occupâsse, credibile est. Eorum sacra deprehendas superstitionum persuasione. Sermo haud multùm diversus. Hæc ille. At Taciti illud *credibile*, rem tanquam veram, cum sit vox incerta, non pronunciat. Nuda planè conjectura est. Nam & superius scripserat, parum compertum esse. Quantum autem ad sacra pertinet, crediderim potius cum doctis scriptoribus, (& maximè Cæsare, (quem Britannicarum rerum cognitio aliquando occupatissimum justa detinuit cura) Gallos à Britannia, quàm contrà, suorum rituum persuasionem accepisse: id quod vel facilè hinc liquet, quòd Galli ad Druides Britanniæ incolas de more missitabant quæsitum de vera rituum cum interpretatione, tum cognitione. Denique quantum ad idioma pertinet, sum penè ejusdem cum Tacito sententiæ. Nunc mihi negotium, nec illud quidem leve, erit cum illis, qui contendunt Bri-

Britannos olim gentem vagam, ſylveſtrem, inconditamque fuiſſe, & à *brutis* moribus nomen deſumpſiſſe, inter quos & Hierichus primus eſt, ut liquet ex his verſibus deſumptis è tertio ejus operis libro, quod de vita D. Germani epiſcopi Altiſiodorenſis carmine heroico ſcripſit, & Carolo Magno dedicavit.

Inſula in vaſto terrarum plurima ductu
Alterius penè nomen conduceret orbis;
Edicto veterum vocitata Britannia, brutis
Barbara quòd furiat gens ultrò moribus omnis.

In hac etiam hæreſi fuit Iſidorus Hiſpalenſis epiſcopus, ut apparet libro nono Etymologicōn. Horum ego judicium non ex autoritate ſcriptorum probatiſſimorum enatum, aut ex vivis fontibus hauſtum, quin potius à lacunis temerè derivatum, diſcutio longè rectius, quàm admitto. Colligo utrumque in barbarum planè incidiſſe ſeculum, quo bonæ artes omnes, unà cum eloquentia, & genuina illa antiquitatis cognitione frigebant. Ut concedam Britannos ali-

aliquando rudes, vagos, & incompositum genus fuisse: an ideo ratione æquâ statim bruti dicendi? Minimé. Tales initio fuere gentes pleræque omnes, ne Græcos quidem, Italosve excipio, qui tamen postea societate civilitate, æquitate conjunctissimi illustribus factis, quemadmodum & Britanni, gloriam sui nominis vel longissimam fecerunt, posteritatique memorabili exemplo, virtutis titulo fuerunt. Eliota, amicus noster ille candidus, inter Græcos versatus, contendit beneficio cujusdam vetustissimi exemplaris, opportuna usus conjectura, Britanniam antiquitus à rerum affluentiâ Prytaniam Græcè, nomine à re aptissimè desumpto, dictam fuisse. Hæc memini legere me in Vibii Sequestris libro de regionibus, ac provinciis. Calabria quæ primitùs ab antiquis Prytania, ob immensam affluentiam totius delicii, atque ubertatis. Hæc ille. Industriam Eliotæ collaudo. Cupiebat ille hac conjectura Britanniæ gloriam appellatione & eleganti, & significanti extendere. Nec interim tamen conjecturas ullas tanquam certa promittentes

tes statim recipio, ne forte videar judicio valentibus patriæ ingratus, neglecto, aut contempto Bruto incomparabili, ac ab antiquis nostratibus maximè receptissimo. Postremò ille certè corrigendus, & opportunè, error est, quo quidam imbuti, & temeritate potius, quàm judicio ullo saltem certo freti, deprædicant Britannos ex Armoricano littore primum in Albionem commigrâsse, novumque Britanniæ nomen Insulæ indidisse. Beda vir citra controversiam omnem doctus, at non perinde in penetralibus Britannicæ Antiquitatis versatus, scribit hoc modo, primo capite primi libri Anglicæ historiæ. In primis autem insula Britones solum, à quibus nomen accepit, incolas habuit, qui de tractu Armoricano, ut fertur, Britanniam advecti, australeis sibi partes illius vendicaverunt. Hîc certi nihil pronunciat, tantum dicit, *ut fertur*. Quo loco, si fidem à lectoribus sibi dari voluisset, apertè autoris nomen, cujus opinioni subscripsit, produxisset, ut & sic pondus, fidemq; dictis solidam adjiceret. Polydorus tamen vir alioqui tum elegans, tum doctus, ex hoc Bedæ loco errorem

hauſit, hauſtumque in fibris conſervat. Tam difficile eſt dediſcere, quæ ſemel malè aliquis didicerit. Quid interim fiet de judicio Cæſaris? Ille quinto commentariorum libro Britannos mediterraneos Αὐτόχθονας appellat, tanquam in ipſa terra genitos, quod antiquioris originis eſſent, quàm ut generis ſui primordia cognoſcerent. Diodorus Siculus, libro ſexto bibiliothecæ ſuæ, hæc refert. Britanniam incolere tradunt Aborigenes. Liquet communi ſcriptorum ſuffragio incognitum fuiſſe Britanniæ nomen oræ Armoricanæ, ante Maximi, qui Britannis inſularibus præfuit, tyrannidem. Britanni indubiè Armoricæ à ſe devictæ nomen impoſuêre novum, quod vel adhuc retinet. Commigrationis autem Britannorum in Armoricam cum Maximo, Gildas in ſua hiſtoriola, & Beda in libro de ratione temporum, titulo Theodoſii, luculentam faciunt mentionem. Ut concedam Brutum, & Britannos aliquando ſolviſſe à littore Armoricano Albionem petituros: an ſtatim hoc admiſſo conſtabit Britannos colonos fuiſſe tractûs Armoricani? Nihil

mi-

mimus. Nam aliter ipſâ Gildæ verba pronunciare videntur. Exin Britannia omni armato milite, militaribus copiis, rectoribus licet immanibus, ingenti juventute ſpoliata, quæ comitata veſtigia ſupradicti Tyranni domum nuſquam rediit. Hactenus Gildas. Si ergo domum non redierunt, quem locum, aut quas poſſidebant ſedes? Certè nom alias quàm Armoricanas, quibus victores patriæ ſuæ nobile dedêre nomen, Armoricanorum & gloria, & appellatione ſenſim cadente, ac tandem pereunte. Nennius Britannus de hac quoque tranſmigratione in ſua opportunè ſcribit Hiſtoria. Quin & iſta fuſius, luculentius, atque adeò certius, additis ad cumulum Conſtantini Magni triumphis maximis, depingit Gulielmus à Maildulphi curia in prima de regibus tabula, his lineamentis. Conſtantinus, ut aiunt, vir magnæ civilitatis Conſtantinum ex Helena ſtabularia ſuſceptum egregiæ ſpei juvenem reliquit hæredem, qui ab exercitu Imperator ſalutatus, expeditione in ſuperiores partes indictâ, magnam manum Britannorum militum abduxit, per quorum induſtriam, tri-

umphis ad vota fluentibus, brevì rerum potitus, emeritos, & laboribus functos in quadam parte Galliæ ad occidentem ſuper littus Oceani collocavit. Ubi hodièque poſteri eorum manentes in immane coaluêre motibus, linguâque nonnihil à noſtris Britonibus degeneres. Et ibidem paulò inferius: Succedêntibus annis in eadem inſula Maximus, homo imperio aptus, ſi non contra fidem ad tyrannidem anhelâſſet, quaſi ab exercitu impulſus, purpuram induit, ſtatimque in Galliam tranſitum parans, ex provincia omnem pene militem abraſit. Conſtantinus etiam quidam non multo poſt ibidem ſpe nominis Imperator allectus, quicquid reſiduum erat militaris roboris exhauſit. Sed alter à Theodoſio, alter ab Honorio interfecti, rebus humanis ludibrio fuêre. Copiarum, quæ illos ſecutæ ad bellum fuerant, pars occiſa, pars poſt fugam ad ſuperiores Britannos conceſſit. Hæc Maildunenſis fuſiùs reliquis ſcriptoribus narravit, exorſus à Conſtantio patre, & Conſtantino filio Imperatoribus. Quid, quod & addidit ad Maximi tyrannidem præter commu-

nem morem noſtrorum ſcriptorum, Conſtantini alterius imperii invaloris facinus, ſuppliciumque? De hac quoque tranſmigratione, & nomine Armoricæ in Britanniam continentis mutato, Henricus Venantodunenſis in ſua accuratè ſcribit hiſtoria. Ut interim mittam Aluredi Fibrolegani, Gervaſii Durovernenſis, Joannis Anglici, Ranulphi Higedeni Caſtrenſis illuſtriſſima de eadem tranſmigratione teſtimonia. Hæc, quæ autoritate virorum illuſtrium confirmatus adduxi, ſi non ſatis comprobant Armoricam Britanniæ continentis nomen à Britannorum inſularium commigratione accepiſſe, & Britannos comtinentis nullam unquam appellationem indidiſſe noſtræ Britanniæ, diſquirant per me importuni calumniatores craſſiores umbras, quibus gloriam fruſtra conentur Britannici ſplendoris obfuſcare. Ego interea loci ſtrenuè cauſam meæ patriæ defendam, & famam ejuſdem modis quibus poſſim omnibus promovebo, augebo, ornabo.

BUSTELLI-domus. Angl. **Buſteleſham.** Erat aliquando ſedes Templariorum, quorum exiſtimatione decreſcente

crescente Mons acutus à Severia Comes collegium Canonicorum Augustinianorum ibidem instituit. Ab eo tempore Bustelli domus consecratum est principibus viris Montis acuti.

C.

CALEVA, nobilissima semper Atrebatum civitas, de qua & Græci, & Latini scriptores mentionem fecerunt. Ptolemæus hæc scribit. Atrebatii, & eorum civitas Ναλκόνα. Sic enim Calevam, ut mihi videtur, invertit Græcus codex. Sunt qui adfirment hanc urbem eam esse, quæ nunc Isidis-vadi nomine censetur. Sunt & alii qui Calevam dicant eam fuisse urbem, quam in solitudinem redactam vulgus hodie *Silcestre* vocat, quod à Pontibus, aliàs Rheadingo, plus minus septem passuum millibus distat, & tribus à Basingo. Sunt porrò qui Guldæfordæ Calevam quærant. Sed has conjecturas non magni facio. Puto certè *Silcestre* eam antiquitus fuisse urbem, quam Henricus Huntendunensis libro quarto historiæ suæ dicit à Britannis antiquitùs *Cair Segent* fuisse appellatam. Sita autem est in ipso limine Avoniæ littoralis non

in ripa Tameſina, ut habet Huntendunenſis, ni ſit corruptum exemplar. Erat & urbs altera Segontium nomine, quam Cairarvon noſtra ætas vulgò appellat, quòd è regione Monæ, quæ nunc Angleſega dicitur, ſita ſit, Mea planè opinio ſemper fuit, atque adeò nunc eſt, Calevam eam fuiſſe urbem, quæ nunc **Wallengaforde** dicitur. Facilis lapſus erat mutare U, geminatum in G; & rurſus G, in C; N. autem litera cum invertitur fit U. Ita ex Walena orta eſt corrupta Caleva. Quanquam & Antoninus Gallenæ meminit. Facies, ſitus, antiquitas, ſpatium, magnificentia denique arguunt **Walengaford** olim urbem fuiſſe clariſſimi nominis. De vallo, foſſâ profundâ, & arce penè inexpugnabili, nihil dicam. Dani, deviĉtâ hac urbe, cuſtodiam, & præſidium arci magnum impoſuerunt. Bona pars murorum urbis Danicis procellis cecidit, nec ab eo tempore inſtaurata. Ab adventu Nortomannorum Brientius urbem, & caſtrum poſſidebat, quem Gulielmus à Maildulphi curia, in tertio Novellæ hiſtoriæ libro, Limitaneum, id eſt Marchionem Walengafordæ appellat. Comes etiam

De

Devanus, sive Castrensis eandem, nisi me fallit memoria, sub ditione tenuit. Matildis filia Henrici primi ab Isidis-vado clam fugiens Stephanum tyrannum, hîc se occuluit. Comites Coriniæ urbem & castrum possidebant. Inter quos effloruit Richardus semper Augustus Rex Romanorum, filius autem Joannis Regis Angl. & frater Henrici tertii, cujus opera castrum insigniter reparatum est, ut refert Matthæus Parisius. Fuit **Walengaforde** oppidum percelebre vel ipso Eadveardi tertii imperio: quo tempore ingens pestis per duodecim urbis parœcias immisericorditer grassata est,& tantum non desolatam reddidit. Cupiebat veterem Richardus secundus loco restituere dignitatem, datis diplomatibus,& vestigalibus diminutis. Votum tam honestum suos non habuit successus. Ab *illo decrevit quotidie urbis gloria, & à constructione pontis Abbandunici et Durocastrensis, viatoribus ab antiqua semita declinantibus, tantum non concidit.*

CASTRUM-PUELLARUM, vulgo EIDENBURGE, Regia Scottorum sedes, de quo multa Hector Boethius in sua refert historia. Hæc urbs aliquoties

quoties ab Anglis vim passa est, & nuper igne fœdè deflorata, victore Anglo, tota penè concidit.

CERVI-INSULA. Anglicè *Ceorte sege*, vulgô **Chertsey** in ipsis penè Regnorum finibus sita est. Ego aliquando legi Erchenvaldum filium fuisse Offæ regis Ostroanglorum, natumque Stallenvorti apud Lindisios. Sororem habuit Ethelburgam virginem pudicissimam. Fuit hic episcopus Londinensis, & duo erexit cœnobia, de quibus Beda in Ecclesiastica Historia mentionem facit. Frithevoldus, teste Mariano Scotto, & Gulielmo à Maildulphi curia, subregulus beneficio Wolpheri Regis Merciorum Erchenvaldi adjutor fuit in constructione Ceortesegani cœnobii. Ethelburga virgo Berechingi virginibus velatis præfuit.

CHAUSEGA, vulgò **Cheausey**. Erat hîc antiquitùs nobile monasterium, sed concidit ea calamitate, qua Dani totam latè Atrebatum provinciam devastabant. Instaurata tamen posteà pars aliqua pristinæ dignitatis Cheauseganæ, habuitque, ut ego colligo, Canonicos, quos præbendarios appellant. Tabulæ Donationum in Rheadingensi monasterio Rogeri Decani

cani Cheausegani mentionem faciunt. Illud liquidò constat Henricum Belloclericum Angliæ regem prædiis Fani Leonis, id est Leonminster, & Cheausegæ novum monasterium suum, quod magnificentissimè Rheadingi erexerat, dotâsse, misertum, ut referunt, neglectæ in illis locis religionis. A quo tempore serviebat Cheausega Rheadingo. Nunc villula est non alio certè clara nomine, quàm quòd Domino fructus uberes reddat.

CHEVA vulgò *Kew*. Villa elegans. Aedes autem non multis ab hinc annis constructæ tempore Henrici septimi à quodam pœnuarii, ut ego audivi, præfecto.

CLAUDIA. Britannicè *Cairglo*, Angl. Glocester. Claudiæ nomen celebravit Gul. à Maildulphi curia cum dedicaret illustre opus historiæ suæ de Angl. Regibus Roberto Claudiano notho Henrici primi, at præcipuè in libro de Pontificibus Anglicis tertio. Nennius Britannus Claudiæ meminit: sed affirmat ab alio quàm Claudio Cæsare urbem nomen accepisse. Annales Britannorum referunt olim sedem hic fuisse episcopalem, Antistitemq; habuisse Eldadū. Adornaverunt

hanc urbem claris ædificiis Reges multi. Præcipuè Oſricus ſubregulus, Comes Claudianæ provinciæ, & regibus Merciorum ſanguine conjunctus, maximè Etheldredo, cui & familiaris, ut ex Chronicis Claudiani monaſterii liquidò apparet. Fuit hic Oſricus poſtea Rex Trans-habrinorum. Sed Danica tempeſtas cœnobium Oſrici fœdè tractavit, virgineſque Deo ſacras fugavit. Sunt qui ſcribant hoc factum flagrante bello civili inter Egbertum Regem Viſiſaxonum, & Mercios. Succeſſêre in Virginũ locũ Canonici. Tandem expulſis illis, inducti per Canutum regem, conſultore Wolſteno Ep. Vigor. monachi. Sed de Claudia fuſiùs in libris de Civili Hiſtoria, ſive de antiquitate Brit. dicemus

CISSA, inter Saxones nobilis pater Inæ Regis Viſiſaxonum, & erector Abbandunenſis cœnobii.

COVÆ, duæ arces munitiſſimæ, à loco in quo ſitæ ſunt ſic dictæ. Una Orientis, altera Occidentis titulo elucet. Stant autem in ipſis Neoportûs faucibus, quà aditus in Vectam inſulam. Eſt in hoc æſtu Gaſtrum antiquum à Britannis *Cairbro* dictum. *Cair* enim Britannicè caſtrum, aut ur-

urbem muris cinctam: *Bro* autem æſtum maris ſignificat. Unde & *Penbro* id eſt Caput æſtuarii, urbs notiſſima Demetarum; quæ nunc **Penbroc.** Sylveſter Giraldus in Itinerario ſuo Penbro interpretatur caput maritimum. Hujus caſtri jus omne ab adventu Nortomannorum erat penes Rigidios, ſic enim interpretor *Redde* Gallicum nomen, & *Reddeur* eſt rigiditas. Aptius eſt proprium nomen in *ius* quam in *us* terminare, alioqui dixiſſem Rigidus. Inter Rigidios, quos vulgus ſcriptorum Reduerios, & Riparios corruptè appellat, Richardus Henrici Secundi conſobrinus connumeratur. At alter prænomine Balduinus imprimis illuſtris fuit, quem Vectæ comitem fuiſſe teſtantur multi rerum Anglicarum ſcriptores. Hunc ego eſſe puto Balduinum de Betona, ſic forſitan à natali ſolo dictum, Comitem Vectæ qui beneficio Richardi Regis in uxorem duxit filiam & hæredem Gulielmi Comitis Albæmarlæ, ac Holdeirneſſiæ: quo titulo multum ei acceſſiſſet ad dignitatis cumulum, ſi prolem de eâ ſuſcepiſſet. Duxerat ante Balduinus Vectanus in uxorem Joannam

annam filiam, & hæredem Gulielmi Vernonii Comitis Devoniæ: quo conjugio auctus eſt altero Comitis honore. Mortuo Balduino, ejus uxor filia Gulielmi Groſſi Comitis Albæmarlæ ſecundò nupſit Magnovillano, vulgò *Mandeville*. Tertiò etiam nupſit Gul. de Fortibus qui Skippoduni caſtellum à Gul. Groſſo ſocero ſuo magnificè inceptum, magnificentiùs abſolvebat. Ditio Albæmarlæ, Vectæ, & Devoniæ, ad hos Fortios pervenit, & honos uterque in Iſabella Fortia ceſſavit. Rex Eadveardus, ſi rectè memini, Tertius, precibus & precio ita per interpretes cum Iſabella egit, ut hæc vivens jus omne ſuum de Vecta Inſula illi perpetuó remitteret. Hoc pacto Vecta pervenit in poſſeſſionem Principis.

CURIA. Saxonicè *Byri*. Sic enim vocant brevitatis ſtudio: Aliàs appellatur lingua vernacula *Sainct Eadmumundes byri*, id eſt Fani Eadmundi curia. Habebat hoc oppidum antiquius nomen. Dicebatur enim Latinè Bedericia, Saxonicè **Bedericheſworth**. At poſtquam reliquiæ Eadmundi Regis Oſtroanglorum à Danis interfecti Aquilædunì, vulgò **Hoxton**, ſed

sed corruptè pro **Eglesdune**, 33. annis quievissent, translatæ sunt Bedericiam consensu Ostroanglorum, tanquam ad locum celebriorem. Fama refert nomen Eadmundi multis ibi inclaruisse miraculis. Anno autem D. 925. & secundo Ethelstani Regis collegium sacerdotum Bedericiæ institutum est, sacrum videlicet Eadmundo. Nec longo post tempore Canonici Præbendarii ibidem instituti, ac oppidum Eadmundi titulo nominatum. At Canutus Danus, Anglorum imperio potitus, consilio Ailwini episcopi Ulmetensis, aliàs Helmeham, Canonicos expulit, ac monachos substituit. Devenerat ante hæc tempora Bedericia oppidum in usum Canonicorum liberalitate Eadmundi Regis patris Eadgari. Post adventum Gulielmi Nortomanni in Angliam, Hervæus æditūus Fani Eadmundi oppidum muro cinxit, unde & statim magnificentiora urbi ædificia addita. Quid ego hic pluribus collaudo *Curiam* verbis? Unum hoc tantum addam, solem non videre urbem situ elegantiorem: (sic molli delicata pendet in clivo, & rivulus ad orientem defluit,) aut cœnobium illustrius, sive quis do-

tationem, ſeu amplitudinem, aut magnificentiam incomparabilem æquis rationibus expendat. Diceres planè cœnobium urbem eſſe: tot portæ, partim etiam æreæ, tot turres; & templum, quo nullum magnificentius, cui & alia tria egregio opere nitentia, uno & eodem cœmeterio ſita, ſubſerviunt. Amniculus, de quo ſuperiùs, mediis Monaſterii ſeptis illabitur, duplici ponte arcuati operis pervius.

D.

DELA, Saxonicè, ut ego arbitror, *Dale*. Locus eſt in littore Cantiano inter Dorin, & Rutupinum urbes Romanis cognitiſſimas, ubi ſolum humile, & ſubſidens deſcendentibus è navibus facilem in Inſulam aditum præbet. Fama publica eſt, in promontorio Cantiano Julium Cæſarem à portûs Durenſis aditu prohibitum, hîc in terram loco opportuno deſſcendiſſe unà cum copiis ſuis, & caſtra in ſpatioſa illa planitie, cui nunc nomen Barendunia, poſuiſſe. Neque his diſſimilia referunt Chronica quæ ego aliquando legi de rebus Dori geſtis.

DEIRI, gens notiſſima rerum Saxoni-

nicarum ſcriptoribus, quorum leviter meminit Samuel homo Britannus, Beda autem fuſè 14. cap. 2. libri Anglicæ hiſtoriæ, & alibi. Incolebant latam regionem ab Abri fluminis ripis ad ripas Tyſſæ. Bernicii verò (de quibus & Beda etiam capite præcedenti ſcribit) ſedes habuerunt à Tyſſa ad Tueſim fluvium & ultra. Utraque gens principio imperii Saxonum in Britannia ſuum Regem retinuit. At temporum intervallo utrunque regnum in unum coaluit. *Deiros* crediderim à ferarum ſylvis, ubi vitam ducebant, appellatos. Θὴρ Græcum eſt, fera Latinum, unde Saxones damas & cervos *Deire* patrio appellabant vocabulo, hac tamen ſcribendi lege ut Θ Græcum in D. verterent, transfixa prima literæ parte virgulâ, quam & **Thorn** ſuâ nominabant linguâ, quòd virgula ſpinulæ exhiberet ſpeciem. Beda ſylvæ *Deirorum*, libro quinto hiſtoriæ ſuæ capit. 2. his verbis meminit: Berthunus abbas monaſterii, quod vocatur **Derewald**, id eſt Deirorum ſylva. Hactenus Beda. Hic locus hodie celeberrimus eſt, & à fibris aquaticis illis Fibrilega Latina compoſitione appellari poteſt, quanquam in-

indoctum vulgus oppidum **Beverley** vocat, clarum videlicet Joannis olim archiepiſcopi Iſurovicani, ſive Eboracenſis conſuetudine, ſed clarius Ethelſtani Regis de Scottis triumphis, ac liberalitate, quam vel hodie deprædicant. Illud non eſt ſilentio prætereundum, quòd eà Deiriæ pars, quæ ſubſidet, & Hullo fluvio, ab oſtiis reflui Abri, alias Humbri, tanquam extrema meta diſcluditur, vulgò **Holdernesse** vocatur, quod Latinè ſic redditur, *Cavæ-Deiriæ* peninſula. Terra enim ibi ſe extendit in mare, id quod cum ſit Cherroneſus dicitur. Non tamen ita ſe extendit, ut propriè Cherroneſus dici poſſit. Libellus qui inſcribitur, at incerto autore, de antiquitate Deirorum, hæc refert: Cava-Deira reſpectu altioris inter Mare, & Humbrum. Et quia extenditur inſtar naſi, additur hæc ſyllaba *Neſe*, & dicitur vulgo **Holderneſs**. Mihi quidem non arridet hic naſus. Sequar igitur priorem interpretationem. Quæ verò ſequuntur ad hunc modum in eodem libello aliquantò lucidiora ſunt. **Deirwalde** locus nemoroſus, id eſt ſylva Deirorum. Hæc poſteà **Beverlac**, quaſi locus, vel lacus

cus castorum dictus à castoribus, quibus Hulla aqua vicina abundabat. Hactenus antiquitatum scriptor. At ego ut *castores*, & *locum* facilè admitto, ita *lacum* rejicio, & amplector priorem Fibrilegæ concinnationem: nisi quis Fibrolegam Græcam compositionem prætulerit. Saxones scribebant **Beverlege**. Recentiores in hujusmodi terminationibus commutaverunt plerunque *lege*, in *ley*. Hoc loco, principiò monasterium erat virorum, & virginum egregiè à regibus donatum, sed bellis Danicis conflagravit. Eathelstenus posteà Scottorum debellator collegium Canonicorum ibidem instituit, & liberalitate amplâ institutum insignivit, asyli immunitate additâ.

DERENTUS fluvius, Angl. *Derente* corruptè, duabus literis mediis sublatis, *Derte*. Conjectura est quorundam & probabilis hunc fluvium olim appellatum fuisse Dorguin, alias *Dorguen* Britannico vocabulo, quod Latinè aquam lucidam, & perspicuam significat. Facilis mihi quidem videtur lapsus à Dorwente in Derente. Oritur hic fluvius Tiresegæ, quæ Regnorum in finibus sita est villa. Spectabilis

bilis autem eſt Craii, & Derenti confluentia in ipſo Derenti vado. Origo Craii cernitur Dorpenduni vulgò **Orpington**: quod nomen Britannicum *Aqua* caput *montana* Latinè exprimit, quaſi ipſos fontes, & originem fluviorum ſignificans. Loca non obſcura alluit, & tandem Derenti vadum vicum celebrem attingens, Derenti petit alveum, quo loco viatoribus penè pervius eſt. Nuper mœſtus, cœnobium virginum Doruenta cingebat, opus Eadveardi à Gulielmo Magno Regis Angliæ ejus appellationis tertii. Nunc lætiſſimus, palatiolum Henrici octavi Regis, opus undecunque ſplendidum, admiratur, amat, colit. Paulo inferius, Doruenta pleno alveo Tameſim, fluviorum regem, æſtum marinum patientem ingreditur.

DEVA. Britannicè, *Cair leon ar dour Dew*, id eſt Caſtrum Legionis ſuper Devam fluvium. *Ar Dew* à Britannis conſultè additum, ut fluvii titulo diſtinguerent à *Cair leon arwiske*, quam urbem Romani Iſcam appellabant, & Iſcelegiam. Antoninus ſcriptor Latinus hanc urbem Devam à fluvio appellat. Beda. 2. cap. 2. libr. hiſtoriæ Anglicanæ urbem *Caerlegion* ap-

appellat, ſecutus Britannos. At Saxones aliud indidêre nomen, videlicet **Legeceſter** à legionum caſtro, ut apparet ex Rogeri Hovedeni hiſtoria. Admiror interim quæ autoritas eò deduxerit Gulielmum à Maildulphi curia, ut libro de epiſcopis Anglicanis quarto ſcriberet, Legionum urbem inde dictam, quòd emeriti milites Julianarum legionum illic conſederint. Ego verò palàm pronuncio nec legiones Julii, nec ipſum Julium eò perveniſſe. De Deva fluvio fuſiùs hîc ſcriberem, niſi nuper in libello, cui titulus *Genethliacon* in gratiam Eadveardi Principis edito accuratè pinxiſſem Tegæum lacum, Penliniæ ornamentum magnum, à quo defluit; ac præterea curſum illius omnem ad ipſa uſque oſtia. De antiquitate, & magnificientia hujus urbis ſcripſêre quidem multi, at fuſiſſimè Ranulphus Hygedenus, & Henricus Bradeſhaus monachi Caſtrenſes: ille, in hiſtoria, cui titulus Polychronicon: hic, in vita D. *Werburgæ* virginis. Sentiit magnam hæc civitas cladem tyrannide Ethelfredi Nortabrinorum Regis, at majorem longè perſecutione Danica, quâ tantum non funditùs con-

concidit. Ethelfleda filia Ealfridi Magni, & conjunx Ethelredi Comitis Merciorum, quam Henricus Huntendunensis eleganti carmine vel ad sydera tollit, urbem & reparavit & exauxit. Leofricus Merciorum Comes vir tum nobilissimus, tum optimus, Devæ gloriam insigniter promovebat. Idem fecit & Lupus Comes gente Nortomannus. Tandem Petrus quidam coronidem magnificentiæ addidit, eò transferens Lichefelda sedem episcopatus, Gulielmo Magno Anglis imperante.

DORIS, sive *Durus*, urbs famâ celeberrima in ipso promontorio Cantiano, quam nostra ætas **Dover** appellat, unde ad Morinos transitus; at, ut ego conjicio, non brevissimus. Est autem brevissimus, ut rerum nauticarum peritissimi pronunciant, ab Hithino portu, qui vulgô **Hive**, ad Gessoriacum urbem Morinorum, nunc Bononiam, quamvis alii aliter somnient, indubiè dictam. Sed nec interim Bononiæ nomen recens admodum. Ammianus Marcellinus, qui Cæsarum res gestas scripsit, hujus meminit, sed Bonnam, ni codex mendosius, subinde appellavit. *Dôrus* origi-

nem

nem traxit ab ὕδωρ Græco vocabulo. Britanni etenim, detruncatâ ypſilon literâ, aquam ſua lingua Dôr, ſubinde & **Doure**, auctis duabus literulis, vocabant. Neque aliud quicquam eſt Douer, ſi R. ſuo loco reponas. At, an fluviolus qui urbem allambit, Dori, ſive Duri nomen antiquitus retinuerit, non temerè affirmo. Illud adfirmare poſſum, bonam partem urbium Cantii à *Dour* Britannico vocabulo nomenclaturam accepiſſe. Sunt argumento, & quidem manifeſto, Durobrevum, quod nunc **Hrofeceſter**, Durovernum vulgò **Cantewarebyri**, id eſt Cantiorum curia, & Doris urbs quæ modo **Dover** dicitur. Tradunt annales Dorenſis cœnobii Arviragum Britannorum Regem arcem penè inexpugnabilem prope urbem in montis crepidine poſuiſſe. De hoc rege ſic ſcribit Juvenalis poëta, Satyrâ quinta, dum Neroni fœdè adulatur.

Regem aliquem capies, aut de temone Britanno
Excidet Arviragus.

Erat tunc temporis *Dori* portus navibus percommodus inſtar lunæ, cornibus in orbem pæne concretis. Sed tempus edax rerum, procellæ,

venti, denique fluctuum refluorum violentia, ita utrinque veteris portûs cornua concuſſerunt, ut ablatis illis apertum littus vel urbis mœnia attingat. Hinc fit ut ingens calculorum vis æſtûs impulſu aggeratur. Incredibile quidem dictu, quantum theſauri exhauſerit Henricus Octavus Rex potentiſſimus, dum ſtudet ſtationem, & portum commodum claſſi ſuæ hîc conſtituere. Si quis verò nunc contenderet portum hîc olim non fuiſſe, Antonini Itiuerarium non contemnendum illi objicerem. Illic enim portûs Dubris, nomine tamen corrupto, meminit. Nec interim Rutupinum aut Limenicum portum ſilentio obſcuravit. Unde colligo hos tantum treis portus apud Cantios antiquitùs fuiſſe celebreis. Referunt & iidem Annales Lucium regem Britannorum Chriſtianum, eccleſiam Servatori ſuo in Durenſi Caſtro conſecrâſſe. Eadbaldus Cantiorum Princeps Ethelberti Magni filius, conſilio Laurentii archiepiſcopi Durovernenſis, Canonicorum in eodem caſtro collegium inſtituit, quos poſtea Vitredus Rex Cantiorum aliò tranſtulit, videlicet in vicinam urbem, Fano

Mar-

Martini magnifico opere in eos usus extructo, quod vel hodie desolatum insignem præ se fert, vel foro medio, antiquitatem. Sed manum de tabula. Alibi de his rebus fusiùs dicemus.

DOROBREVUM, alias *Durobrevum* (cujus mentio est semel, atque iterum apud Antoninum) urbs sita est in ripa Vagæ fluminis, qui modò Medewege dicitur, media penè via, quâ itur à Londino Dorovernum. Saxones hanc postea à *Hrof*, viro quodam primario, & urbis Domino, Hrofcester appellabant. Hujus quoque appellationis Beda. cap. 3. libri. 3. historiæ Anglicæ meminit. Nomen etiam *Hrofi* adhuc vivit in quadam Cantiorum familia. Paulinus episcopus Durobrevensis fuit, & secundus, si rectè computo, Ithamarus, cujus cum literas, tum vitam collaudat Beda. 13. cap. 3. libri historiæ suæ. Multas hæc pertulit urbs calamitates, & belli, & incendii. Ethelredus Rex Angliæ infensus Cantiis, urbem variis adflixit modis, & Canonicos Fani Andreæ fugavit, qui tamen posteà suo juri restituti sunt. Gundulphus Cadomensis, episcopus Roffensis Canonicos expulit, ac mo-

nachos monachus induxit, ut appa-ret ex Eadmeri hiſtoria. Lugebat longo tempore *Roſa*, ponte aut rupto, aut non confecto. Robertus Collinus, qui vulgo **Knolles** Gallomaſtix ille, miſeratus urbis ſolitudinem, magnis auſis violentiſſimum Vagæ fluminis gurgitem vicit, jactis novi Pontis fundamentis.

DOROVERNVM, aliàs *Durovernum*, Ptolemæo *Darvenum*, emporium totius Cantii illius, teſte Cæſare, humaniſsimi emporium longè frequentiſsimum, & Romanorum aliquando in Britanniam venientium palatium, à Duro fluvio vicino, qui nunc *Sturus* dicitur, quantum colligere poſſum, nomen accepit, ſervavitque inter eruditos.

Sylveſter Gyraldus Meneveſis hæc refert, ſecundo Diſtinctionum libro. *Dorobernia* à *Dour* Britannico vocabulo, quod aquam ſignificat, quoniam aquis abundat. Hactenus ille.

Sed vulgus poſteà urbem **Cante-warbyri**, id eſt Cantiorum curiam, appellavit. Britanni, Romanique hîc templum poſuerunt Chriſto Servatori ſacrum, cujus gloria, Saxonibus paganis

ganis

ganis latè Cantium occupantibus, defloruit; & poſteà, Ethelberto Rege ad Chriſtum, Auguſtino Romano concionante, converſo, refloruit. Calamitates non paucas bello Regulorum Angliæ inteſtino paſſa eſt hæc civitas. At ea longè maxima fuit, cum Dani, regnante Ethelredo Principe infortunatiſsimo, urbe capta, omnia vi, cæde, flammis confunderent. Osbernus Præcentor Durovernenſis in elegantiſsimo libello de vita Ealphegi archiepiſcopi Cantiorum, hujus nefandæ cladis abundè meminit. Hovedenus etiam hiſtoriographus hanc tragœdiam tam apertè, & lucidè ob oculos lectoris ponit, ut hinc cuivis pio facilè lachrimas excutiat. Lanfrancus Ligur beneficio Gulielmi Magni archiepiſcopus, urbem Cantiorum, & Fanum Servatoris utcunque reſtituit. At interim pars magna mœnium diruta jacebat. *Simon Sudocurianus* archiepiſcopus, homo pius, at impiè à ſeditioſis ſecuri percuſſus, maximis ſumptibus mœnia, quæ partim Occidentem, partim Boream ſpectant, refecit. Cætera hujus urbis cum monumenta, tum facta illuſtria ab eius alumnis ſcriptoribus fideliſ-

ſimis, videlicet Eadmero, & Gervaſio, monachis Fani Servatoris, ac Thoma Spottæo, & Gulielmo Thornæo Fani Auguſtiniani monachis ſunt quærenda.

DUNOLMENSIS, à *Dunolmo* urbe non obſcura deducitur. Nomen autem loco antiquitùs inditum fuiſſe puto à *Dune*, & *Holme*. Conſtat enim *Dune* Britannicè montem ſignificare. *Holm* verò eminentis loci, interdum & ſylvoſi, & aquis circumſepti verticem, aut eminentiam exprimit. Exemplo ſunt **Holmehurſte**, id eſt, locus editus ſylvam ferens; **Axholme** ſuperioris Lindiæ inſula; **Stepeholme**, & **Flatholme** inſulæ Abrini maris. Urbs hæc penè tota fluvio cincta eſt, quem Ptolemæus, primi nominis geographus, Vedram appellat. At ætate noſtra *Verus* dictus, olim etiam & *Wirus*, & *Murus*, niſi antiqua Bedæ exemplaria corrupta. *Veri* fluvii ab origine curſum, & ipſis fontibus, accuratè perſcribere præſentis non eſt inſtituti. Tantum ſignificabo bicornem eſſe originem, ex Burna, & Skello amniculis, nec *Veri* nomen eſſe cognitum antequam cornua uno confluant alveo: id autem fit plus

minus

minus 20. passuum millibus occidentem versus ab Achelandia, quò orientem versus defluit: insignis ibidem Vindugleſſi, aliàs **Wandeles**, confluentia. Deinde *Dunolmum* urbem 4. passuum millibus distantem receptis aliquot amnibus allambit, peninsulamque facit. Postremò decurrens spatio plus minùs 8. miliarium, mare petit eo loco, cui *Veri-ostium* nomen. Hîc fuit mónasterium Petri quod toties à Beda laudari meruit, unà cum Ceolfrido abbate, viro incomparabili. Origo Dunolmensis urbis, & episcopatûs non tam antiqua est, quàm vulgus eruditorum existimat. Operæprecium igitur erit dignitatem episcopalis sedis ab ovo repetere, & huc rectâ, sed brevi oratione perducere: id quod commodissimè faciam beneficio historiæ ab incerto autore de rebus Dunolmensium, tanta cura, & fide scriptæ, ut una illa meritò quidem dici possit, Thesaurus ingens Transabrinæ Antiquitatis: Tanta, tam varia, tamque recondita in ea rerum memorabilium cognitio. Exemplar verò commigravit à Dunia in Cantium. Crediderim certè bonam operis partem à

Si-

Simeone Dunolmenſi Præcentore, viro ſuo ſeculo eleganter erudito, fuiſſe ſcriptam. Hujus ego aliquando hiſtoriam ab hac diverſam de rebus geſtis Anglorum legi, quam & inchoavit commodè à morte Bedæ perſtringens illuſtria facta & Anglorum, & Danorum, ſpatio quadringentorum, & vigin ti novem annorum, ac quatuor menſium : cui & alii viginti quinque anni appendebant, autore Joanne Haguſtaldenſi. Hîc mihi non placet Rogerius Hovedenus, vir alioqui laudandus, qui ſcrinia Simeonis, ſuppreſſo ejus nomine, ſtrenuè compilavit, & aliena pro ſuis, gloriæ avidulus, ſuppoſuit. Sedes episcopalis Northabrinorum, principiò conſtituta eſt ab Oſualdo rege Chriſtianiſſimo in quadam inſula Lindisfarna nomine, quæ ab oſtiis Tueſis, ubi nunc Abrevicum, urbs bello clariſſima, plus minus octo paſſuum millibus diſtat, & æſtu recedente pedibus aditur. Lindis fluviolus ex Glini valle, ſi rectè memini, ortum habens huc properat per Hagredunum caſtellum, & ſabulo, abſente æſtu, ſupernatans, è regione inſulæ, cui nomen dat, Oceanum petit. Non

hîc

hîc celabo studiosum lectorem, me aliquando deprehendisse ex veteri codice bibliothecæ Ventæ Simenorum, hanc insulam à Britannis Inis *Medecaute* fuisse dictam, cujus nominis & Gildam testem citat, alterum, ut videtur, ab illo, qui publicè circumfertur. Quin & Ponticus Virunnius, qui epitomen Britannicæ historiæ ex Gallofrido Monæmutensi decerpsit, recitat versiculos ex Gildæ Cambreïde, cui & Lilius Gyraldus subscribit. Nostra ætas locum diverso appellat vocabulo, nempe sacram insulam, Anglicè **Halig Eilande**, à reliquiis sanctissimorum virorum ibi quiescentium. Aidanus homo Scottus primus fuit hujus loci Antistes. Quis facilè crederet quantum prædiorum donatione Principum, huic sedi accreverit? Ingruentibus longo post tempore Danis piratis, & oram pelagi orientalem immisericorditer devastantibus, non potuit *Sacra insula* impias manus effugere. Spoliata igitur, solitudinem patiebatur ingentem; de qua Flaccus Albinus, qui & Alcuinus, Eboraceusis, vir illis temporibus longè eruditissimus, utpote præceptor Caroli magni, & aca-

demiæ

demiæ Pariſiorum inſtaurator, in libro epiſtolarum ſuarum ſemel, atque iterum, præcipuè verò ad Higebaldum ſcribit. Hac clade coacti *Sacræ inſulæ* miniſtri, unà cum Eardulpho epiſcopo, ſedem, quæ jam 141. annis inviolata floruerat, tandem reliquêre, Anno à Chriſto nato. 875. Tum verò vel totum ſeptennium cum reliquiis Cutheberti Lindisfarnenſis epiſcopi longè ſanctiſſimi, incertis diſcurrebant ſedibus: tandemque Cragum Brigantum, ubi tunc temporis mònaſteriolum erat, pervenerunt. Eſt vicus fama notiſſimus ſeptem paſſuum millibus diſtans à Monachopoli, alias *Novo caſtello*, & quinque à Dunolmo, cui nomen à Cono fluvio præterlabente, & mox in Verum defluente, inditum eſt. Saxones hanc ſua lingua vocabant **Conecestre**, de qua clariſſima mentio tum apud Simeonem, tum etiam Hovedenum ſcriptores rerum geſtarum illuſtreis. At vulgus, detruncato nunc vocabulo, vico *Caſtri* nomen impoſuerunt. Hunc locum Eardulphus ſedem ſibi, ſuiſque conſtituit. Ecce rurſus ingruunt Dani, cum, Cono-caſtrenſes intervallum quietis nacti, nihil minus

nus expectarent. Fit fuga altera, secumque deferunt chara D. Cutheberti pignora Ripodunum usque. Sed, pace post quatuor menses redditâ, Alduinus episcopus cogitabat *Conocastrum* unà cum suis repetere.

Inter eundem, oraculo admonitus corpus Cutheberti Dunolmum perduxit. Hîc locus, & quidem opportunus, est, originem Dunolmi altiùs repetere. Fiet: sed chronicon Dunolmense pro me loquetur, quod fidem lectori, potius quàm eloquentiam promittit. Quanquam & utrunque.

DUNELMUM locum quidem natura munitum, sed non facilè habitabilem, invenit Alduinus episcopus. Nam densissima undique sylva totum occupaverat. Tantum in medio planities erat non grandis, quam arando, & seminando excolere consueverant; ubi episcopus Alduinus non parvam posteà Ecclesiam erexit, sicut in sequentibus patebit. Præfatus igitur antistes, totius populi auxilio, & Utredi Comitis Northabrini adjutorio, totam extirpans sylvam succidit, ipsum locum brevi habitabilem fecit. Denique à fluvio Coque-

da usque ad Teyssam universa populi multitudo tam ad opus, quàm ad construendam posteà Ecclesiam prompto animo accessit,& donec perficeretur, devota insistere non cessavit. Hæc Chronicon Dunolmense, & plura, quæ studio brevitatis omitto.

Constituta, hîc sedes episcopalis, quæ etiamnum floret. Castellum quoque à Gulielmo notho Anglorum Rege Dunelmi positum, ut incursionum vim episcopus repelleret. Crevit templum, immensum quantum: Crevit & urbs, iamque Dunostallo floret episcopo viro undecunque eruditissimo.

DUROTRIGES, gens nota, ut ex Ptolemæo liquet. Nomen autem non multum recedit à vernacula appellatione, quâ vel hodie utuntur Angli, videlicet *Dorsetshire men.* O autem in prima dictionis syllaba mutatur, purgatæ auris judicio, in U, ut molliùs, & aptiùs sonet, id quod invenio vetustissimorum exemplarium indicio in Doroverno, & Dorobrevo, de quibus superius memini, factum. *Doro* videtur quiddam hiulcum, & penè stridulum personare.

Sed omitto hæc levia. Durotriges à Duro fluvio non incelebri nomen acceperunt. Ipſa quoque regio quam incolunt, Duria dicta, ab eodem fluvio. Aſſerius Menevenſis in ſuis annalibus hæc refert: Et in pago, qui dicitur Britannicè *Durngueir*, Saxonicè autem *Dornſeta*. Hæc obiter. Nunc Duri fluvii originem, & curſum breviter explicabo. Oritur Sturoduni è ſex fontibus Boream verſus, quorum tres conſpicui ſunt in roborario Sturodunenſi, ſepto videlicet ferarum amœno. Reliqui tres ebullire videntur, non admodum diſtantes à prioribus, extra ſeptum tamen. Hi Fontes inſignia nunc ſunt nobilis Sturoduni. Illud interim notandum, quòd Saxones plerunque mutabant *Dour* Britannicum in *Stour*. Id quod tum in hoc fluvii nomine, tum etiam in eo, qui Durovernum Cantiorum alluit, factum: quo loco ſi à plebe rogaveris, quod fluvio nomen ſit, Stour, non Dour, reſpondebunt. *D*urus, à Sturoduno vico curſum decem paſſuum millibus accelerans, Regium pontem penetrat. Hinc, ſeſquimilliari ſuperato, Sturodunum oppidum, cognomento Monaſterii in-

in-

insigne, aspicit. Inferiùs aliquanto Aquævadensem pontem, qui vulgo Elford, alluit. Tum properat Blancofordam, ubi emporium. Deinde & Vindugladiam, nobile oppidum, aliàs Twineburne attingens: hinc pontem Julianum, hinc Alaunicum, insignè. 12. arcubus, gurgite rapido concutit. Sexto ulterius lapide, Iverianum pontem perforat. Postremò, confecto duorum milliariorum cursu, Interamnam, alias Fanum Christi, irrigat, ubi Avonæ fluvio junctus, Oceanum suum petit.

E.

EALPHEGUS archiepiscopus Durovernensis, nobilissima natus ex familia. Juvenis vitam agebat monasticam Deirosylvæ, alias Deerhurste: quod cœnobium in ipso Sabrinæ margine situm erat, non longè á Theoci curia, vulgò Theokesbyri. Deinde & Baduni, ac Ventæ Simenorum episcopi titulo iam insignis. Postremò Duroverni in archiepiscopum consecratus est. Ealphegi vitam scripsit Osbernus monachus Durovernensis, vir suo tempore eloquentia valens incredibili. Ealphegi etiam meminit Gulielmus á Maildulphi curia,

curia, in opere de vitis episcoporum. Hovedenus refert Ealphegum in expugnatione *Duroverni* à *Danis*, anno *Dom*. 1011. captum fuisse, & paulò post, quia precium non dederat, ab eisdem crudelissimè trucidatum fuisse. Inter quos Trummins, unus reliquis crudelior, securiculâ mortiferum vulnus ejus capiti inflixit. Funus Londinum ad Fanum Pauli delatum est; deinde *Durovernum*.

ERCHENUAL*D*US, episcoporum Londinensium, ab adventu *D*. Augustini ad Saxones, numero quartus, filius erat, ut ego didici, à scriptore non ignobili, Offæ regis Ostroanglorum, qui nunc Volcæ. Etymon nominis, ut ego conjecturam facio, ab herinaceo, & sylva concrevit. Herinaceus Anglicè **Erchin**, **Walde** verò sylvam significat. *Wolde*, unâ tantum mutata literulâ, planities, nemoris indiga est: unde & Voldia, campus spatiosissimus Claudianæ provinciæ, qui ovium caulis celeberrima, dicta est. *De Erchenvaldo* plura in Cervi Insula scripsimus.

ETHELRE*D*US, Rex Angliæ, filius clarissimi Eadgari, & Ealfrithæ. Hic in baptismate fontem, ventris pro-

profluvio fœdavit, teſte Gul. à Maildulphi curia, libro de vita *D*unſtani Cant. archiepiſcopi ſecundo. Unde divinabant multi, futurũ illum vecordem, ſordidum, & parùm reipublicæ. utilem. Nec vana fuit divinatio. E-Ejus etenim ſocordiâ regnum Anglorum nobiliſſimum in *D*ani poteſtatem pervenit: Quanquam Eadveardus ejus filius, illud, poſt imperium aliquot *D*anorum, recepit. Scripſêre quidem multi de rebus ab Ethelredo malè geſtis. Nemo tamen eam partem tam fuſè tractavit, quàm Hovedenus.

F.

FALENSIS portus, vulgò *Falemuthe.* Nomen ſumpſiſſe videtur à Fala fluvio. Nam in ejuſmodi vocabulis plerumque in lingua *S*axonica, fluminis nomen præcedit, ut **Weremouth**, id eſt Veri oſtia. **Tinnemouth, Waymouth, Cokermouth.** Ego tamen aliquando audivi quendam contendentem Nomen loco, ex multis oſtiis, fuiſſe inditum. Utcunque ſit: conſtat ſecundum hunc eſſe à primo totius Britanniæ portum. Cambri lubenter primas partes ſuo Alaunico portui, qui nunc Milverfor-

dicus

dicus dicitur, tribuunt. Colluſtravi Falenſem. Bone Deus, quantum ibi fidiſſimæ ſtationis, quantum receſſuum, quantum divortiorum, quantum cornuum! Rurſus, quàm quieta, quàm ſecura ſunt illic omnia! Non poterat facile luſiſſe natura maiori in portu commoditate. Aditus in portum, expertis & amicis facilis, inimicis planè difficillimus. Sic premunt gemina caſtella portûs fauces, & oſtia. Inter utrunque, ſtat ingens & alta rupes, *Cragus* nomine, & ardua mediis in fluctibus minatur hoſti. Si Cragus caſtellum vertice portaret, terrorem, & quidem magnum, in portûs oſtiis navigantibus incuteret. At interim incautis infeſta ſatis, dum cæcis rupibus naufragium infert. Pennorinum frequens Emporium, in monte ſitum intra portum, duobus aut ampliùs ab ipſis oſtiis paſſuum millibus, mercatoribus, & nautis lætum exhibet hoſpitium.

FLUCTUS, amniculus eſt, oriturque in campis ad Boream Londino urbi vicinis. Unde nomen inditum Domui, quæ Cuſtodia noxiorum; & plateæ vicinæ, juxtà ac portæ, quâ itur ad Fanum Pauli: Tantum abeſt,

ut *Luddo* rege, quem hiſtoria Britannica deprædicat, porta nomen ſumpſerit. Non igitur Luddinam portam à Luddo, ſed à Fluctu, ſive fluento, Fluctuentem, aut Fluentanam appellabimus.

FONS-BRIGIDÆ, á Fano Brigidæ vicino, nomen deſumpſit. Loci, me puero, fama exigua fuit. Crevit primum hoſpitio Volveſeii, qui in flagrantiſſimâ apud Principem gratiâ erat. Tum cœpit Henricus octavus, Regum nitela, dirutis plebeiæ notæ ædibus, magnificentiſſimè ibidem ædificare; ac Cæſarem novi Palatii hoſpitio accipere.

G.

GERMANI, gens bellicoſa, & rerum commutatione univerſo orbi nota. Societas mercatorum Germanicorum, quæ modo ad Pantheon enitet, tempore imperii Eadveardi Vindeleſorani, prima illuſtris notæ incrementa tulit. Fama eſt, Theutones, & Germanos cùm gratos, tum utiles admodum fuiſſe Eadveardo, cùm bello Gallum hoſtem antiquum profligaret, & Iccium portum vi caperet. Princeps, memor beneficii tam opportunè collati, vectigal, quod pendere

ſo-

solebant, minuebat. Et deinde Societatem immunitate quadam, & libertate donavit, quam illi vel hodiè retinent.

GRANTA, Britannicè *Cairgrant* Saxonicè *Grantecestre*, & vocabulo recentiori **Grantebrycge**, corruptè autem, mutatâ G, in C, & ablatâ R literâ, *Cantebrige*; & rursus mutatâ N in M, & sublatâ T, **Cambrige.** Nennius Britannicæ scriptor historiæ, Grantæmeminit in catalogo urbium Britannicarum. Idem fecit Henricus Venantodunensis, aliàs Huntendunensis, in suo de urbibus Elencho: Ut interim omittam Aluredi Fibrolegani non contemnendum in hac parte testimonium.

Bedas 17. capite 4. libri historiæ Anglo-saxonum: quo loco de Sexburga Etheldridæ sorore, olim regina Cantiorum, at tunc Præside Anguillariani, sive *Eligensis* monasterii, loquitur, talia commemorat: *Jussitque quosdam è fratribus quærere lapidem, de quo locellum in hoc facere possent. Qui, ascensa navi (ipsa enim* Elig *regio undique aquis, ac paludibus est circundata, neque lapides majores habet) venerunt ad civitatulam quan-*

dam desolatam, non procul inde sitam, qua lingua Anglorum Grantecester *vocatur, & mox invenerunt juxta muros civitatis locellum de marmore albo pulcherrimè factum, operculo quoque similis lapidis aptissimè tectum.* Hactenus *Bedas.*

Felix, antiquæ scriptor memoriæ, in libro de vita D.Guthelaci Crulandensis anachoretæ, quem *Ealswaldo* Regi Orientalium Anglorum à Reodualdo octavo, ab Uffa decimo, consecravit, *Gronta* his verbis mentionem facit: *Est in mediterraneorum Anglorum Britanniæ partibus, immensæ magnitudinis palus, quæ à* Grontæ *fluminis ripis incipiens, haud procul à castello, quod dicunt nomine Gronta, nunc carectis, interdum nigris fusci vaporis laticibus, necnon insularum nemoribus intervenientibus, & flexuosis riparum anfractibus, ab Austro in Aquilonem mari tenus longissimo tractu protenditur.* Hæc, *Felix.*

Abbo Floriacensis, in vita Eadmundi martyris non dissimilia in descriptione regionis Girviorum narrat. Gulielmus Rameseganus, monachus Crulandensis, poëta tam barbaro seculo

culo clarus, de Gronta sic scribit in vita D. Guthelaci.

Est apud Angligenas à Granta flumine longo
Orbe per anfractus stagnosos, & fluvialeis
Circumfusa palus, orientalisque propinqua
Littoribus pelagi: sese distendit ab Austro
In longum versus Aquilonem, gurgite tetro;
Morbosos pisces vegetans, & arundiae densa
Verborum strepitus, quasi quædam verba, susurrans.

Ex his facilè liquet nomen accepisse Grantanam urbem à Granta flumine: Cujus si quis originem, & cursum cognoscere cupit, quæ sequuntur attentè perlegat.

Fontes habet è lacu Neoportuensi, qui Neoportui oppidulo Ostrosaxonum, unde nomen accepit, adjacet. Confecto inde duorum milliarium cursu, relicta longiusculè ad dexteram Vallidena emporio celebri, viculum, & cœnobium ejusdem nominis, o-

lim sepulchrum Magnovillanorum, & Bohunorum Comitum Ostrosaxonum, præterlabitur. Hinc ad quartum lapidem, Hichelendunum, nuper virginibus sacrum, alluit. Tum verò, confecto aliquot millium passuum defluxu, Baberensem dextrorsum in se recipit amnē, ac non longo post intervallo sinistrorsum, Barendunensem. Mox vicinus antiquæ Grantæ, Burnam fluviolum descendentem à ruinis castri sui nominis, olim sedis Picotiorum Vicariorum Grantaniæ Comitum, & Piperellorum, ulnis suis amplectitur. Ab antiqua Granta, jam villa rustica, ad Grantanum pontem, oppidum Nundinarum frequentia, & Academiæ celebritate cognitissimum, pergit.

Postremò Castrodunum villam fama claram alluit gurgite naviculifero, ac mox recepto Duro, alias Sturo amniculo, ad cujus pontem nundinæ totius Britanniæ celeberrimæ Isidem quindecim passuum millibus, ut sunt aquarum mæandri, distantem petit.

Percognito iam Grantæ fluminis cursu, non erit erudito injucundum lectori cognoscere etiam, quæ fata

veteris, & incrementa novæ *Grantæ* fuerint, utque Academia, quæ ibi longè florentissima est, exordium sumpserit. Subserviam igitur, sed compendio, studiosorum votis.

Granta, antiquâ quidem illâ, concussâ bellis Saxonicis, & civibus vel fugatis, vel interfectis, indies magis magisque ad ruinam inclinabat: id quod vel ex decimo septimo capite libri quarti historiæ Bedæ apparet, nam desolatam suo fuisse tempore scribit.

Nova autem quæ nunc *Grantanus pons* dicitur Saxones conditores habuit. At cujus hoc factum regis imperio, ex historiâ, quod ego sciam, nullâ liquidò constat. Constat autem Sigebertum regem orientalium Anglorum, cujus ditionis & tunc Granta fuit, ac Felicem Burgundionem episcopum Dunovicanum novæ urbi favisse. Consensus etiam scriptorum illis attribuit gloriam gymnasii ibidem, auspice Christo, instituti. Nam anteà cautum fuerat Gregoriano edicto, ne Angli gymnasia celebrarent propter Arrianam, & Pelagianam hæresim, ac quosdam Britannorum errores. Habebant tamen in

mo-

monaſteriis celebrioribus ſcholas. Theodorus, & Adrianus docebant Duroverni Cantiorum: Maildulphus Bladuni, quod oppidum nunc Maildulphi-curia, Anglicè **Maildulphesbyri**, & ibidem Aldelmus, vir regii generis, prælegebat. Boſillus, Oſtophorus, ac alii in Sinuphario ſtudium bonarum promovebant artium. Flaccus Albinus, qui & Alcuinus, *Iſurovici* bonas profitebatur literas. Acca idem præſtitit Haguſtalduni. Beda verò Girovici, & in Vedræ fluvii oſtiis, ut alios omittam multos. Beda. 15. cap. 2. lib. Angloſaxonicæ hiſtoriæ, Sigebertum Regem ab eruditione ita collaudat: *Sigebert vir per omnia Chriſtianiſſimus, ac doctiſſimus qui, vivente adhuc fratre, cum exularet in Gallia, fidei ſacramentis imbutus eſt.* Idem etiam 17. cap. 3. lib. ejuſdem hiſtoriæ hæc refert: *Mox ea, quæ in Galliis bene diſpoſita vidit, imitari cupiens, inſtituit ſcholam, in qua pueri erudireutur, juvante epiſcopo* Felice, *quem de Cantia acceperat, eiſque pædagogos, ac magiſtros, juxta morem Camtuariorum præbente.*

Ex hoc Bedæ loco colligunt ſcriptores, Grantanam academiam ori-

ginem,

ginem, Sigeberti (cujus nos vitam scripsimus) & Felicis pietate, sumpsisse. Illud planè constat, Grantaniam universam fuisse ditionis Regum orientalium Anglorum. Extat Grantæ Girvirorum in archivis, historiola incerti autoris; & fidei longè incertioris. Hinc apparet, Gurguntium, nescio quem, regem Britannorum dedisse Cantebro Hispano, qui Athenis studuerat, orientalem Britanniæ partem, eumque posteà urbem super *Cante* fluvium construxisse, ac Academiam ibidem instituisse, quæ a Grantano Comite ejus filio nomen sumpsit. Addocet hæc eadem, Anaximandrum, & Anaxagoram Græcos, Grantam venisse studiorum gratiâ.

Centum sunt ibi prætereà ejusdem farinæ fabulæ. Profectò nihil legi unquam vanius sed neque stultius aut stupidius. Missas ergo facio has Antiquitatis delicias, ut nihil unquam certius de originæ Grantanæ scholæ legerim, quàm quod ex Beda, & aliis de Sigeberto rege colligunt: Ita crediderim ab ejus prima institutione incrementa cepisse. Quapropter cum annis ab hinc septem Grantam studiorum meorum

orum parentem revisissem, non ingratus alumnus, hoc Epigrammate urbem antiquitati, & gloriæ suæ restitui.

Olim Granta *fuit titulis urbs inclyta multis.*
Vicino à fluvii nomine nomen habens:
Saxones hanc belli deturbavêre procellis;
Sed nova pro veteri non procul inde sita est,
Quam Felix *monachus* Sigberti *jussa secutus*
Artibus illustrem reddidit, atque scholis.
Hæc ego perquirens, gentis monumenta Britannæ,
Asserui in laudem Grata *diserta tuam.*

Dani,(ut ex Mariano, & Hovedeno liquet) ducibus Gothruno, Oscentino, & Anvendio, Grantam, cum jam in hibernis ibi fuissent, devastabant, anno quarto imperii Ealfridi regis Visisaxonum. Cladem at recuperavit illam.

Ortum est civile bellum, & Henricus tertius rex Angliæ Anguillariam insulam obsessurus, quam Henricus Hastengius unà cum suis vi, ut refert Thomas Vicanius, occupaverat,

Gran-

Grantam cum exercitu venit, ut chronica testantur Barnovellensia. Fit insultus. Insulani Henricianos repellunt.

Rex ipse interea muniebat Grantam fossâ, & portis: & muro iam tum, si per tempus licuisset, cinxisset. Gilbertus Claranus, absente Rege, Londinum occupat. Tum, relicta Granta, novæ Rex prospexit calamitati. Insulani, hoc percognito, Grantam veniunt, quam miserè spoliatam incendunt. Quo etiam tempore diplomata antiquissima academiæ conflagrabant. Quin Grantæ gloriam accuratius, in opusculo, quod de academiis Britannicis sum propediem editurus, collaudabo.

GREVA, vulgò **Grevesende**, Latinè Prætorius limes. *Greve* etenim Saxonicè prætorem significat. Unde *Portegreve*, Præfectus portûs. *Burgegreve*, Prætor vel præfectus oppidi.

GULIELMUS GIFFARDUS episcopus Ventæ Simenorum, qui nunc Avonii, palatium, ut ego accepi, in ripâ Tamesis meridianâ condidit, ac Canonicis Marianis vicinis suis patronus impendiô bonus favebat. Hîc Tho-

Thonoduni Murotrigum, aliàs **Taunton**, Canonicorum collegium instituit. Denique, cùm insignis pietatis officium societati, quæ Guaverlegæ coaluerat, præstitisset, obiit, & ibidem sepultus est.

GUINESIA, quæ multis annis Comitis titulo floruit, provinciæ Morinorum pars non minima, Anglũ ab imperio Eadveardi tertii, Dominum agnovit. Unde autem nomen traxerit, quamvis certò adfirmare non audeam, adducor tamen conjecturâ, vocabulum Guidonis-insulam Latinè sonare. Mœnia urbis ante multos annos diruta, sed Castrum in usus bellicos integrum permansit: cujus & Henricus octavus robur mirificè nuper auxit, & oppidum vallo, fossaque munivit.

GUNTERI filius, Anglicè **Guntersunne**, contractè **Gunsunne**. Juvenis cum Turcicis piratis pugnavit, & vicit. Aetate maturus, cum Gallis naumachia conflixit, & spoliis potitus, trophæa in navium coronis victor posuit.

H.

HENLEGA. *Henelege*, aliàs **Henley**, oppidum, & forum celebre

Iſiacorum. Nomen Latinè verſum, antiquus locus eſt. Ferunt olim pontem arcuati operis eo fuiſſe loco, ubi nunc ligneus, cujus fundamenta, decreſcente fluminis gurgite, in æſtate etiamnum videntur. Henlega Molendinarios patronos, & dominos olim agnovit: deinde & Hungrefordos: noſtra autem memoria Haſtengios Comites Venantodunenſes.

HULLUS fluvius, vulgò 𝔥𝔲𝔩𝔩. Æſtum Humbri refluentis violentiâ patitur. Ex tribus oritur fontibus, quorum qui maximus non longè à Drifelda, pago ſexdecim millibus paſſuum à Regioduno diſtante, ebullit. Eſt equidem parva Drifelda veteri clara monumento Ealfridi literatiſſimi regis Northabrinorum egregiè à Beda laudati. Secundus Oſtroburnæ oritur. Tertius Emmeſvelæ erumpit. Coeunt autem tria brachia ad Drifeldam, & uno alveo feruntur. Tunc *Hullus* prata Fibrolegæ vicina irrigat. Fibrolegani fluminis commoditatem ſentientes, olim, facta foſſa, partim ad ſe deduxerunt. Unde naviculas Regiodunum jam ducunt, & reducunt.

Hullus à prædicto loco feſtinatio-

ne

ne quadam Regiodunum petit, & paulù inferius in Abrinum æſtum præceps devolvitur. Hic ad coronidem aliquid ſubjiciam. Hiſtoria Britannica, quæ vulgò circumfertur, Humbri fluminis meminit. Et fama ex hiſtoria nata docet, nomen fluvio inditum à neſcio quo Humbro rege, de quo vates quidam hos verſiculos ſcripſit.

Dum fugit, obſtat ei flumen, ſubmergitur illic,
Deque ſuo tribuit nomine nomen aquæ.

Beda etiam, & chorus omnis Saxonicorum ſcriptorum Humbri nomen familiare habent. Sed ubi interim oritur Humber? Conſtat Humbrum eum eſſe æſtum, quò Iſurus fluvius, cujus nomen ex Iſide, & Uro coaleſcit, pleno deſabitur alveo: quò etiam Dunus, & Terentus confluunt. Humbri planè fictitium nomen eſt. Sed nec flumen aliquod in ea regione hujuſmodi nominis, ut neque alibi, quod ego ſciam, in Britannia. Eſt tamen in poſtrema ſyllaba corrupti nominis, videlicet *ber*, quod conjecturam non faciat levem, Aber Britanicum in Humber degeneràſſe.

Ptolomæus

Ptolomæus ubi recenſet nomina fluviorum Britanniæ, qui ſe in mare orientale exonerant, *Abi* fluvii meminit. Crediderim certè Abri, non Abi, in antiquis Ptolomæi exemplaribus ſcriptum: quanquam facilis ille quidem lapſus homini Extero, & Græco peregrinæ linguæ prorſus ignaro. Saxones fluminum oſtia vulgari hoc vocabulo ſcilicet *Muthe*, quòd Latinè os ſignificat, denotabant. **Eskemouth. Teignemuth Derentemouth** manifeſto ſunt exemplo. Britanni etiam oſtia fluminum proprio deſignabant nomine: in hoc tamen à compoſitione Saxonum lege quadam ſua diſcrepantes, quòd oſtiorum appellationem fluviorum nominibus præponant. Hoc abundè liquet in Aber-daron, in Aber-Tive, atque id genus aliis multis. Eſt autem id propriè Aber Britannis, quod Muthe Saxonibus, quod Oſtia numero multitudinis Latinis, quod Στόμα denique Græcis. Cogor igitur, judicio quodam, ulnis complecti mediis Aber Britannicum rectè cognitum, receptumque alibi, & Humbrum perpetuò repudiare. Excutiant rem exquiſitè eruditi, & tandem dubio procul intellexerint A-

ber genuinum ostiis fluviorum nomen, in Humber degeneràsse. Hoc idem etiam, ut ingenuè id dicam quod sentio, factum puto in Sabrina flumine, cui credula Cambricorum Scriptorum simplicitas ab Habrina puellâ ibidem demersa nomen indidit, ut ex his liquet versibus.

In fluvium præcipitatur Abren.
Nomen Abren fluvio de virgine: nomen eidem,
Nomine corrupto, deinde Sabrina datur.

Ego neminem hîc cogo ut meæ subscribat sententiæ. Hoc interim, votis multis à candidis expetiverim, ut, repertis frugibus, non ampliùs glandium amore teneantur.

HUNDESDENA, vulgò Hunsden, ædes inter Catuyen chlanos, qui nunc Hertofordienses, splendidissimæ. Est autem nomen à lingua derivatum Saxonica.

Hunde, Latinè venaticus canis. *Dene*, vallis. Locus erat ditionis, si satis memini, Bohunorum, & Berneriorum: deinde etiam & Hauvertorum. Turris in ipso ædium aditu

ſanè ſpectabilis. Thomas Hauvertus Dux Icenorum eius altitudinem ſuſpectam habens, ne ruinam pateretur, faſtigiorum graviſſima pondera detraxit. Turris verò humilior facta etiamnum decus ſuũ retinet. Poſtremò Henricus octavus Rex Angl. unicum hujus ſeculi in architectura lumen, facta cum Iceno permutatione, veterem ſtructuram expolivit, & novam, opus undecunque conſpicuum, addidit.

HURSTA à ſylva nomen accepit, nec aliunde ſe jactat, quàm à minaci caſtello. Ante autem quàm illud caput extuliſſet, impunè veniebant piratæ in portum Avonenſem, & ſinus in eo omneis impunè excutiebant. Perventum eſt paucis hinc annis ab hoſte vel ad ipſa urbis Avonduni, ſi diis placet, mœnia. Is navem ex controverſia onerariam magnam quidem, & precioſis mercibus refertam, abduxit, invitis civibus.

Non tulit hanc labem magni mens Principis alta:
Quin Hurſtam ſtatuit vindicis ipſe loco.

Hîc qnoniam in Avonduni mentionem incidimus, lubet candidum

lectorem erroris admonere, qui frequentiuſculè occurrit in quorundam hiſtoriis, qui res geſtas Britanniæ ſcripſerunt. Confirmant enim, at nimium temerè, portum, qui Avondunum proſpicit, Hammonis olim vocatum fuiſſe nomine. Tum prætereà, ne deſit errori veri ſpecies aliqua, Ducem neſcio quem Hammonem ſomniant eo loco pugnaviſſe, portuique appellationem dediſſe. Portum Hammonis hîc prorſus repudio; at Avonis facilè admitto: admiſſurus etiam, ut portus Ammonis aptè ſignificet Sabulovicum, vulgò **Sandewiche.**

HURSTELEGA Saxon: **Hurſtelege,** vulgò **Hurſtley.** Recentiores verterunt lege, quod locum Latinè ſignificat, in *le*, & *ley*. Sonat autem Hurſtelege Latinè ſylveſtrem locum. Erat ditionis Viſimonaſterienſis, unde veniebant monachi, tanquam ad coloniam, atque hoc quidem factum ab adventu Nortomannorum. Nam antè Hurſtelegæ leve nomen erat.

HUNFRIDUS filius Henrici 4. frater Henrici Quinti, patruus Henrici Sexti regum Angliæ, Dux Claudiæ, Comes Penbroci, & Cubicula-

rius

rius præterea Angliæ Supremus, excoluit tum juvenis, tum etiam ſenex virtutem, ut qui maximè. Hinc clarus domi, militiæque, & bonis omnibus gratiſſimus. Amavit præter cætera politas literas, quibus etiam impendiò invigilavit. Vidi ego libellum de rebus Aſtronomicis ab eo non infeliciter ſcriptum. Comparaverat etiam ſibi ingentem planè veterum librorum theſaurum. Mecœnas ille quidem doctorum omnium, quos illis temporibus, vel Anglia, vel Gallia, vel Italia protulit. Teſtes ſunt libri, quos Joannes Frumentarius Abba Fani Albani, & Capgrevus Auguſtinianus, ut alios Anglos omittam, ei dedicaverunt. Teſtes præterea exemplaria antiquiſſima quidem illa, numero 129, quæ academiæ ad Iſidis-vadum ſitæ, inchoatâ ibidem longè pulcherrimi operis bibiliothecâ, liberaliter contulit. Id partim præſtitit beneficio bibliothecæ Albanæ, partim amicorum opera libros ad eum ex Gallia, & Italia uſque miſſitantium. De baltheo aureo, gemmis exornato, quod academiæ dedit, non vacat in præſentia pluribus agere. Favebat Aretino Italo, idque im-

pensè, illius cum eloquentiam, tum judicium acerrimum meritò magni faciens. Quo nomine per epistolas pollicitus est Aretinus se consecraturum illi libros Ethicorum Aristotelis philosophorum Principis, quos tum Latinos fecerat: id quod, quando quidem promiserat, re candidè, præstitit. Posteà captus spe majoris prædæ, emittendos curavit Pont. Ro. nomine. Petrus Candidus, vir nescio eloquentia, an eruditione superior, non tulit Claudiano illustri viro fucum ab Aretino homuncione factum esse. Arrepto igitur calamo Aretinum non solum ingratitudinis, verum etiam perfidiæ quoque arguit. Et ne Hunfridus de literatis tam benè meritus inglorius esse videretur, transtulit in Latium Politiæ Platonicæ libros, ac, addita luculenta præfatione, opus undecunque tersum, elegans, splendidum, Hunfrido suo dedicavit. Plura de hoc tam claro Duce dicemus libro tertio de Viris illustribus. Hoc enim opus magna diligentia, cura, & labore congessimus, atque adeò jam in tomos quatuor digessimus, ne Britanniæ nostræ, fama tot eruditorum, & elegantium

ſcriptorum deperiret. Quotus enim quiſque eſt hac noſtra ætate, vel inter eruditos, qui rectè norit quos literarum flores Britanniæ hortus protulerit. Certè, ut ingratitudinis notam multi in hac parte eluant, nunquam profectò deſidiæ maculam abſtergent. Hunfridus, Curiæ Eadmundi in publico conventu. 25. anno regni Henrici ſexti miſerrimè interfectus erat eo loco, quo Xenodochium Servatori ſacrum eſt. Polus Dux Sudovolcarum, homo invidioſiſſimus, atque idem ſordidiſſimus, carnificis partes agebat. Is autem adhærebat lateri Henrici Sexti *regis pii, at non perinde rerum humanarum experientis, & Gallo favens; à quo forſitan* pecuniâ corruptus erat, ita cum Principe egit, ut impetraret ab eo Andegaulam Gallo reſtituendam permutationis nomine, tanquam χρύσεα ἀντι χαλκείων Et quo minus hæc permutatio procederet, ſolus *Hunfridus* obſtitit, miſeratus tum ſimplicitatem Nepotis, tum publicũ cõmodum; Sudovolcus hoc videns fretuſq; nobilitate, popularibus ſuis, & fide ſervorum (erat enim in umbilico ditionis ſuæ) inſidiis cruorem inno-

centis, patriæ hoſtis fundendum curavit: Legi aliquando Hunfridum confiсto crimine majeſtatis imminutæ apprehenſum fuiſſe à Bellomontano Comite Vicario, ac Equitum Anglorum Præfecto, conjuncto Duce Boccano, iniquo facti teſte. Hinc fama refert eum mœrore periiſſe, in Xenodochio Servatori ſacro. Refert hæc eadem ſuffocatum fuiſſe eum vi culcitram plumeam involventium. Ab eo tempore ſenſim decrevit Anglorum felicitas. Deus ipſe tanti ſceleris tandem ultor erat. Peſſimâ interiit peſſimus *Polus* morte, detruncato in littore Dorenſi capite. *Poli* genus omne concidit. *Hunfridi* fama, eruditio, fides, gloria etiam florent, perpetuoque florebunt.

HYDROPOLIS, vulgò **Dorceſtre**, urbs ad Tamam fluvium ſita: olim quidem Romanis nota, ut liquidò, non modo ex monumentis terrâ erutis, verum etiam ex numiſmatibus, apparet. Hîc ſi quis me roget cur urbi Græcum nomen attribuam, huic ego reſpondebo, Non potuiſſe nomen aut aptius, aut ſignificantius, facilè inveniri, quod decorum vocabuli ad plenum explicaret. *Hydôr* Græcum

bellè

bellè exprimit illud contractum *Dôr* Britannicum. **Cestre** ſive Caſtre à Latina deſcendit origine. Attamen Saxones non hoc vocabulum locis tantum caſtris munitis, verum etiam & civitatibus, quanquam alterum hoc minùs proprium, attribuebant. Certe quantum ego ex idiomate Britannorum deprehendo, non habent vocabulum, quo ſignificanter urbem appellent, Aliqui dicunt *Dinas* civitatem ſignificare: at rationem nominis nullam reddunt. Alii dicunt *Cair* urbem eſſe, cum ſit interim & Caſtrorum, & locorum omnium ſaxorum robore circumſeptorum communis appellatio, deſcendens, ut egò arbitror, ab Hebræo fonte. *Alcair* urbs famâ apud Ægyptios notiſſima eſt. Saxones dicunt ſè habere ſuum *Stede*, ſive State. At ego hoc nomen locis frequenter non admodum celebribus inditum ſcio, ut in *Polſtede*, *Newſtede*, *Hamſtede:* at civitatibus noſtris vel rarò, vel nunquam. Πόλις Græcum eſt, idem refert, quod civitas. Nihil igitur periculi ſi Græca Græcis cohæreant. Certè rectius hoc quàm Latina Græcis miſcere, id quod manifeſtè in *Dorceſter* apparet.

Bi-

Birinus, de quo ſuperiùs ſcripſimus, liberalitate Cunegilſi regis Viſiſaxonum, **Dorcester** tunc opibus, & juſtis ſpatiis civitatem florentem in ſedem epiſcopalem accepit. Longo poſt tempore, regnante Gulielmo Magno, Remigius epiſcopus ſedem Lindum tranſtulit. Alexander verò Lindianus videns *Durocaſtri* deſolata eſſe omnia, collegium Canonicorum Auguſtinianorum ibi inſtituit.

I.

IBERI, gens famâ celeberrima, ſic dicti ab Ibero fluvio qui apud Cantabros oritur : unde & Iberia, quæ nunc Hiſpania. Ex Iberis ingens turba commigravit in inſulam quandam occidentis, cui nomen poſteà dedit. Noſtra ætas non Iberiam vocat, ſed Hiberniam vocabulo aliquantò recentiori. Poëtæ mentionem faciunt & Juvernæ, & Iërnæ, quæ verba, ut ego interpretor, Hiberniam, de qua nunc tracto, denotant. Sylveſter Giraldus, vir ſuo ſæculo inter literatos non parvi precii, ſcripſit Topographiam totius Hiberniæ, quam, comes Joannis, poſteà regis Angliæ, & vidit, & peragravit. Ille quidem diſtinctione operiâ tertia docet Heberum

berum

berum (nisi corruptè scriptum sit pro Hibero) & Hermionem fratres, insulæ imperium inter se divisisse. Addit præterea Borealem partem cessisse Hebero, Australem verò Hermioni.

ITIUS portus, aliàs *Iccius*, & *Icius* de quo Cæsar in commentariis, nunc **Calice.** De portu ut non dubito, ita facilè non possum adduci ut credam hunc esse locum, quem Latini autores Gessoriacum appellant. Beatus Rhenanus liquidò probat ex antiquissima charta militari, Gessoriacum eam esse urbem, quæ nunc Bononia dicitur. Unde brevissimus est in Britanniam trajectus: Id quod periti rei nauticæ adfirmant. Quanquam nuper accepi, à Dori ad portum *Icium* brevissimum esse transitum, quod tamen non temerè adfirmo. Legi aliquando Anglum quendam tempore Henrici secundi delatum in Itium portum locum curiosè collustrâsse, recedentemque dixisse, Futurum aliquando, ut illinc flagellum enasceretur, quod vel perpetuùm Gallos urgeret. Paulus Aemilius unicum eloquentiæ Romanæ nostro seculo decus, cujus floribus, quantum

da

ad res Gallicas pertinet, Polydorus hiſtoram adornavit ſuam, ſcribit 7. hiſtoriæ Gallicæ libro, Philippum Bononiæ Comitem *Itium* munivisse. Eadveardus, à Gulielmo Magno ejus appellationis Tertius, longâ obſidione urbem expugnavit, expugnatam auxit, auctam de integro munivit, & munitam conſervavit. At Henricus Octavus, unus inſtar multorum, tantum munitionis, tantum ſplendidæ ſtructuræ, tantum apparatûs militaris urbi contulit, ut gloriam Regum omnium, qui illic dominati ſunt, ſuperaverit, & multis quidem nominibus.

ISCA fluvius, vulgò **Eske**. Oritur in Scotia, delabiturque in æſtum Soluathianum, aliàs **Sulwath**. Vadum, ad quod nuper pugnatum eſt inter Anglos & Scottos, Sandiſica appellatur. Perpetuò meminerint Scotti ſanguinis ſui eo loco effuſi, & turbæ nobilium virorum captæ.

ISIS fluvius, Britannicè **Iſe**, Saxonicè **Ouſe**. Tres ſunt in mediterraneâ Angliæ parte hujus appellationis celeberrimi fluvii, quorum qui primus, *Iſidis vadum*, vulgò **Oxford**: Sed corruptè pro OUSEFORD Alter verò, Boccinum nobile oppidum,

dum, alias Bukkenham, cui nomen à damis maſculis inditum, alluit: Tertius, conjugio Uri nobilis, Iſurovicum, quod & Eboracum, alluit. Sunt & alii in Britannia fluvioli ejuſdem nominis, quos brevitatis ſtudio in præſentia omitto, contentus tantum prædictorum originem compendio quodam repetere.

Iſis, fluviorum rex oritur in Coteſuoldia ſpacioſa admodum Claudianæ gentis planitie, plus minùs mille paſſibus ab oppidulo, cui nomen Tetocuria, alias Tetbyri, nec longius à Foſſana via, ut inter alios multos teſtatur Maildunenſis quidam monachus, qui Eulogium hiſtoriarum ſcripſit. Scio aliter ſentire, & ſcribere Polydorum virum multis nominibus clariſſimum. Nam originem fluvii attribuit parti limitaneæ, quà Coteſuoldia Vincelocomum penè attingit. At nihil minùs, quàm nominus loci meminit.

Novi Pennocum argum Haileſianæ ditionis, amniculique fontem vicinum. Sed ortus *Iſidis* eo planè non eſt loco. Gaudebant Haileſienſes ſuum agrum, nobilem Iſidis origine reddere. Ego quidem ingentem

nu-

numerum ſcriptorum tractâtium res Britannicas diligenter excuſſi. Inventus tandem unus, aut alter, obſcuræ notæ ſcriptor, qui Polydoro in hac parte ſubſcriberet.

Utinam Polydorus tam oculatus fuiſſet teſtis in rebus Britannicis, quàm interim eſt terſus, nitidus, elegans. Næ ille tum exegiſſet opus immortalitate planè digniſſimum: modò & eâdem operâ cognitionem utriuſque linguæ, videlicet Britannicæ, & Saxonicæ tanquam ad coronidem adjeciſſet. At ille interim laudandus plurimum, qui domi ſedens, & numeroſo veterum Autorum de rebus in Britannia geſtis ſcribentium præſidio deſtitutus, præſtitit in tanta anguſtia, quanta potuit alius quiſquam maxima.

Hæc ego de Polydoro modeſtè ſatis, ut arbitror, & candidè retuli, quem interim apertè de me malè loqui, & ſentire certò ſcio, id quod ſuſque deque fero. Nec enim quicquam eſt cur Italum cenſorem antiquitatis, gloriæ, majeſtatis Britannicæ iniquiſſimum metuam. Dies tandem lumen tenebris afferet, & veritas erecta ſuo prænitebit faſtigio, etiamſi

Ur-

Urbinas, vel ad ravim usque reclamisset. Sed ad *Isidis* cursum redeo.

Hic fluvius, paucis à fontibus progressus miliaribns, Covi Berchelegani amnem in se recipit. Sic auctus, cursum continuat, ac Corinum fluviolum antiquâ fama clarum, à quo Corinium urbs Dobunorum prima, aliàs *Churnecester*, corruptè Cirencester, corruptiùs Cicestre, dicta est. Tum pleno petit alveo Crecoladam, non insignem olim, ut vulgus indoctum somniat, Græcanicis scholis. Inferiùs paulò allambit Aquædunum, vulgò *Aeiton*, castellum nobilissimi Stipiticii, alias Zouche. Deinde etiam & Lechenladam, ac continuò Joannitium pontem, locum inter prata humilem, & aquarum copiâ pressam intersecat. Hinc Rodecotanum pontem, avicularum nidum notissimum, penetrat, Novumque pontem, ac insulam, aliàs *Egnesham*, & *Einesham*, ab Ealmero Coriniorum Principe olim illustratam. Postremò divortium patitur, ac in cornua divisus, hâc Botelegam, & Hinchesegam, trajectu celebres, petit: illàc Deilocum, aliàs Godestow; rursus in brachia tractus, quæ paulò inferius, facta

insula, coëunt, ambit, & sui nominis insulas, ac urbem literarum cognitione super æthera notam invisit. Credas data opera sic in insulis lusisse *Isidem*, ut loci cum amœnitate, tum celebritate urbis captus, cursum, alioqui rapidum, spectandi gratia, remoraretur. Confluxus autem brachiorum cernitur loco palustri non longè admodum ab *Isidis vado* dissito. Quod reliquum est defluxûs, *Cygnus* me tacente *Isiacus* quærentibus, ut est totus candidus, ac facilis, abundè ac lucidè ostendit.

Nunc alterius Isidis decursum brevi oratione perstringam. Oritur prope Stenum ubi olim villa Murolegi, deinde Braii, & Sannæi; ac defluit Brachilegam, quondam nobile Avoniæ mediterraneæ oppidum, quod Latinè Filicetum sonat. Hinc præpete lapsu Boccinum, vulgò **Buckkenham**, unde & regio vicina Boccinia, pervenit. Nec contentus nomen alicujus fluminis conjugio mutare, Stratfordam Stenicam, Neoportum Paganellicum, ac Budefordam antiquum famâ Emporium petit, ac omnem citus Provinciam ab eo dictam penetrat, quousque per-

perventum ſit ad Ernulphi curiam, aliàs **Einsbyri**, Forum non infrequens, quod nunc Fanum Neoti appellatur, ſitum verò in ipſo limine Venantoduniæ, aliàs **Huntendune-ſhire.** Deindè jam profundus, & vagus Gumicaſtrum antiquâ nobile famâ, & monumentis inſigne Romanorum; Venantodunum etiam, à qua urbe, latè circumjacens regio nomen accepit; ac Slepam, quæ & Fanum Ivonis Perſæ, allambit: hinc dextrum latus Anguillarianæ Inſulæ, aliàs **Ely**, auctus Granta flumine; hinc ſiniſtrum, Avona tumidus recepto, implicat: Tum verò in cornua dividitur, Fennicolas perluſtrans. Denique cornibus ferè omnibus ad unum rurſus alveum recurrentibus, Linum celebre Emporium mercatorum, terra marique advenientium, perpetuo beat officio; ac tandem Oceano ſe committit.

Reſtat tertii Iſidis curſus ab ipſis fontibus ad oſtia deducendus. Quare operæpræcium erit primum Uri fluvii ſinuoſos Mæandros deſcribere, ut poſtea nomine, & alveo juncti, uterque ſuis eniteat coloribus. *Urus* extima parte Richomontaniæ provinci-

olæ Brigantum Occidentem verſus oritur. Nomen autem loco, ut quidam prædicant, Muſcomaria; ut autem alii volunt, Coterinus mons, quorum opinioni ego quoque accedo. Defluit per ignobileis pontes Bainum, & Aiſcaranum, ac aliquanto inferiùs Ventolacenſem pontem arcubus inſignem alluit, deviuſque ſtatim Mediolamum, olim caſtellum Raduſphi filii Ranulphi, relinquens, Urivallem locum ſui nominis vicinum petit, pontemque Childegramenſem. Hinc per Maſſamenſem pontem, Tanſeldam olim Marmioniorum caſtellum & Nortobrigum, impetu quodam delabitur, Ripodunum in Schelli ripa ſitum rauco ſalutans murmure. Tum verò Vicanum pontem paulo inferiùs ſitum penetrat, ac Iſurium, prælato Iſidis nomine, venit. Ptolemæus, ubi de Brigantum urbibus loquitur, inter alias Iſurii meminit. Antoninus etiam Iſuriam Brigantum celebrat in Itinerario ſuo. Concidit autem eo tempore, quo Danica vis totam ferè Angliam ferro, & flammâ devaſtabat. Nunc ſeges eſt, & villa ruſtica ubi Iſurium fuit. Rudera murorum, & numiſmata Romano-

rum

rum hîc frequentiusculè ab aratris eruuntur. Nomen loco nunc Aldburg, quod Vetus Oppidum significat. Pons Burgensis ad Tudeladum amnem (celebris conflictu, quo, teste Gulielmo Pachenduno illustri scriptore, captus est Thomas Comes Mediolanensis) ab Aldeburgo non longè distat. In campis huic admodum vicinis extant quatuor Pyramides ex solido saxo, Romanorũ, ut quidã indicant, Trophæa. Stant autem ad lævam viæ Vetelingianæ, sive, ut alibi lego, Eathelingianæ, ut nomẽ à nobilitate sumãt, versus occidentem, quà itur à Burgensi ponte Luguballiam. Hîc unum est, quod me implicat arcto nodo. Nam sunt ex indigenis qui prorsus adfirment Isidem, aliquantò inferiùs Burgensi ponte, Urum in se recipere, quod mihi quidem non fit verisimile, cum antiquitùs *Isurium*, ut manifestè ex vocabulo colligere licet, utriusque fluminis nomen præferat. Minora verò flumina majorum nomina subinde concipere, non tam in *Isuro*, quàm in Tamesi liquet. At à defluxu fluvii per Burgensem pontem longissimo jam tempore *Uri* nomen, dum plebs brevitati studet, omninò sublatum periit, & Isis, prima dictionis com-

compoſitæ pars, integra manſit: ita tamen ut pro Iſe, vulgò Ouſe appelletur. At ſi quis penitiùs excuſſerit Etymon hujus nominis *Torewike*, quod contractè Yorke, intelliget quidem illud nomen ab *Iſurewik*, retenta prima literâ, abjectâ verò ſecundâ, & tertiâ in o mutatâ, ſumpſiſſe. Neque ego tamen interim *Eboracum* tollo, cujus jam frequens apud veteres mentio. Suo per me quiſque utatur judicio, ita ut & mihi meum relinquant liberum. Unum hoc conſtat, Græcos, & Latinos peregrinæ linguæ voces, dum ſuæ linguæ decoro, & compoſitioni ſtudent, prodigioſè corrupiſſe. Quin nunc, quod reliquum eſt curſûs *Iſidis*, expediam. A Burgenſi ponte defluit Monachodunum, ubi in ſe recipit Nidum fluvium. Hinc properat *Eboracum*, reginam Britanniæ Aquilonaris urbem, ubi orientem verſùs Foſſam amnem Calaterii nemoris alumnum placido accipit alveo. Tum verò naviger, & Guerſa fluvio dextrorſum auctus, Cauodam nobile archiepiſcopi Eboracenſis caſtellum alluit. Denique Uroſullo, caſtello nuper *Perciorum* tum elegantiſſimo, tum ſplendidiſſimo ſiniſtrâ lon-

giuſculè

giusculè relicto; Doruenta fluvio superbus comite, ad Abrum, alias *Humbrum* notum illi, Duno prætereà & Terento fluminibus celeberrimis hospitium petit: unde via ad Oceanum recta.

ISIDIS INSULÆ. Anglicè, *Ousenege*, & **Ousney**. Hi mediamnes loci penè inglorii ante adventum Roberti *Oilii* Nortomanni, cujus ditionis tota Isiacorum Provincia, beneficio Gulielmi Magni, fuit. Ille autem eò, tanquam in secessum amœnissimum, à castello suo vicino frequentiusculè transibat. Erat autem Roberto frater Nigellus nomine, de quo fama non admodum multa refert. At ejus filius Robertus nepos, & hæres Roberti primi, qui sine liberis obiit, vir maximi precii erat, cujus uxor Editha Forna, fœmina incomparabilis, *Isidis* insulas magni meritò fecit. Contigit aliquando, ut Picarum chorus arborem insidens Editham in insulis spatiantem consono quasi strepitu salutaret; quod cum frequenter, & uni illi, fecisset, augurio tacta, Radulphum Canonicum Fani Fredisvidæ consulit. Ille magnum in augurio pondus inesse respondet, ac Heroinam solici-

te rogat, ut templum ibidem Servatori conſecraret. Illa hoc idem à marito petit, & impetrat. Hinc fundamenta Cœnobii jacta, quod tandem crevit in immenſum. Thomas Vicanius in annalibus ſuis hoc factum adfirmat, Anno Dom. 1129. Sic fama, ſic gloria, ſic honos Inſulis partus. Multa debent igitur *Oiliis* Inſulæ Iſiacæ.

ISIACUS, poſſeſſivum ab *Iſide* aptiſſimè derivatum: quo nomine non ineleganter appellabit aliquis accolam propter *Iſidis-Vadum* habitantem. Deſuit jam longo tempore aptum, elegans, & Latinum genti Vocabulum. Fas igitur ſit mihi, per candorem & gratiam eruditorum, eam à bonis literis optimè audientem, Iſiacos, nomine in hac parte novo, at interim apto & ſignificanti, poſteritati commendare.

ISIDIS VADUM Saxonicè *Ouſforde*, & *Ouſenford*, corruptè Oxford, Hic forſitan obgannient ſcioli, omnis antiquitatis & politæ literaturæ ignari, me corruptorem eſſe veteris linguæ Saxonicæ, quam illi interim qualis fuerit, ignorant prorſus. Per me vel ad ravim uſque oblatrent, canum

ſtupidam imitantes rabiem, qui Lunam nitidè elucentem, & nihil tale curantem, aſſiduâ inſectantur vociferatione. Non equidem ſcribo hujuſmodi tenebrionibus, contentus interim paucis, at candidis, eruditis, denique judicio valentibus placuiſſe.

De *Iſidis-Vadi* origine, multi multa prædicant: inter quæ hiſtoria circumfertur, adfirmans hanc Urbem olim ab amœnitate ſitus, *Belloſitum* dictam fuiſſe. Joannes Roſſus Verovicanus, accola Guidonici clivi, hinc edoctus, hoc idem affirmat. Cives urbem ſuam quàm illuſtriſſimam reddere cupientes Vortigerium. Britannum, conditorem neſcio an inſtauratorem urbis, deprædicant. At quâ id faciant autoritate, luculentam non reddunt rationem. Hiſtoria rerum memorabilium, quam Academia Iſiaca religioſè ſervat, apertè pronunciat ſcholas famâ antiquitus inſigneis à Græcolada (quæ rectiùs Crecolada, Lechelada, & Lathelada) fuiſſe Belloſitum tranſlatas. At quo tempore, quo autore, qua cauſâ id factum ſit, ſilentium planè ingens. Secutus eſt & Roſſus Verovicanus, vir majoris longè di-

ligentiæ, quàm judicii, hanc qualemcunque de scholarum translatione opinionem. Crecoladenses accolæ ripæ Isiacæ conservant nescio quos versiculos obscuros in Fano Sampsonis, hanc originem asserenteis: quorum, nisi me fallit memoria, hic primus est:

Postquam Pallas humi furiens prostravit Athenas. Reliqui verò exciderunt mihi, sed dispendio penè nullo. Isiacæ academiæ historia, prorsus nullam facit de Ealfrido mentionem. Sunt tamen alii scriptores, & fidei approbatæ, qui institutionem scholarum Isiacarum manifestè illi ascribant. Videtur hoc etiam Asserius Menevensis, tectè suppressò *Isidis-Vadi* nomine, significâsse. Sed is nec Græcoladæ, nec Lecheladæ, nec Lathéladæ, vocabulorum merè Saxonicorum, ut neque transmigrationis, meminit, ne per umbram quidem. Quin ipsa verba autoris apponam, ubi de educatione filiorum Ealfridi regis Visisaxonum loquitur,

Eatheluceardus omnibus junior, Ludis literariis divino consilio, & admirabili Regis prudentia, cum omnibus penè totius regionis nobilibus infantibus, ac etiam multis ignobilibus, sub diligenti magi-

ſtrorum curâ, traditus eſt. In qua ſchola utriuſque linguæ libri, Latinæ ſcilicet ac Saxonicæ, aſſiduè legebantur. Scriptioni quoque vacabant, ita ut antequam humanis artibus vires haberent, venatoriæ ſcilicet, & cæteris artibus quæ nobilibus conveniunt, in liberalibus artibus ſtudioſi, & ingenioſi viderentur. Et alibi, ubi de diviſione fortunarum Ealfridi agit, hæc ſcribit: *Tertiam partem ſcholæ, quam ex multis propriæ ſuæ gentis nobilibus pueris, & ignobilibus, ſtudioſiſſimè congregaverat, dedit.* Roſſus Verovicanus in libello de Academiis affirmat principiò tantum fuiſſe treis ſcholas in Iſidis-Vado, quarum prima Grammaticis, ſecunda Philoſophis, tertia Theologis conſecrata eſt. Haraldus Levipes, Danus, Angliæ rex, infeſtus tum civibus tum eruditis, *Iſidis-Vadum* incolentibus, quòd Danos nobiles fugienteis ad Fani Frediſvidæ pyramidem, conſilio Eadrici proditoris ſceleſtiſſimi occidiſſent, armatum militem eò miſit, qui urbem ſtrenuè diriperet, & collegia bonis artibus dedicata confringeret, ſcholaſticis hinc illinc metu fugientibus. Chronica Fani Frediſwidæ referunt *Iſidis-Vadum*, regnante Eathelredo,

thelredo, insignem accepisse cladem. Robertus Polenius, vir ad bonas literas natus, studiorum in *Isidis-Vado* resuscitavit, post cladem acceptam, alacritatem, tempore Henrici Bello-clerici regis Angliæ. Hinc Polenius, Romanam urbem petiit, ubi & Cancellarii dignitate functus est. Non possum liquidò pronunciare an *Isidis-Vadum* muro fuerit cinctum ante imperium Gulielmi nothi, regis Angliæ. Illud constat Robertum *Oilium*, eius appellationis primum Castrum, quod olim fortissimum fuit, in ripis *Isidis* vel à fundamentis construxisse, Anno à Christo nato 1071. teste Thomâ Vicanio fidei optimæ scriptore. Nos ista, dum Antiquitati studemus, in gratiam *Isidis-Vadi*, memoriæ sacrosanctæ consecravimus. Exhibebimus autem de his fusiora, & lucidiora in libro de Origine, & Incremento bonarum in Britannia literarum, &, in libro de Academiis.

L.

LIMENUS, fluvius, Britannicè *Limene*. Refert hoc nomen originem Græcam, quod pleno defluens alveo portum efficiat. Est enim portus, littus, sinus maris, Græcis λιμὴν, Eadbertus

Eadbertus rex Cantiorum Limeni meminit in quadam donatione facta, Anno Dom. 741. Chronica Fani Neoti de Limeno sic loquuntur [*Limenus* fluvius currit de sylva magna, quæ vocatur **Andredesswalde.** Habet autem ea in longitudine ab Oriente in Occidentem miliaria 120, & eò amplius in latitudine autem triginta.] Graius in opere, cui titulus *Scalechronicon* Andredesu ualdæ meminit, & Sigeberti regis Visisaxonum ab upilione ibidem interfecti. Henricus Venantodunensis, quarto libro historiæ de regibus Anglorum, hæc refert, ubi de Danis, fretus autoritate Mariani, agit: [Postea rediit in Angliam ille magnus exercitus cum omnibus rebus suis ad portum *Limene* cum 250. navibus, qui portus est in orientali parte Cantiæ, juxtà magnum nemus *Andredeslege*, quod centum & viginti miliaria in longitudine, triginta in latitudine continet. Egressi verò construxerunt castrum apud **Apletre.**] Hactenus Venantodunensis. Saxonibus id *Apletre* est, quod Latinis (Malus) nota arbor. Et quoniam in mentionem *Andredeswalda*, cujus apud Marianum clara est memoria, incidimus,

mus,

mus, lubet hîc obiter ſignificare Henricum Venantodunenſem Andredeſcaſtri, urbis, ut ait, olim celeberrimæ, at ab Ealla primo rege Sudoſaxonum funditùs everſæ, non ſine honoris præfatione magnâ, primo hiſtoriæ ſuæ libro, meminiſſe. Nomen Limeni, noſtris prorſus incognitum temporibus. Conſtat tamen eum fuiſſe fluvium, quem hodiè Rotherum vocant. Oritur autem in Argaſio monte, non procul ab Aquædunenſi ſaltu, aliàs **Waterdon**, loco Sudoſaxonibus notiſſimo. **Unde** labitur vicinum in campum, cui nomen indit, videlicet **Rotherfeld**. Hinc Vicanum, aliàs **Hichingham**, petit, ac Robertinum pontem. De hoc vico recentiores quidam ſcribunt, de nomine nil dubitantes. At mea conjectura eſt, Rotheri pontem in Roberti pontem degeneràſſe. A ponte Rotherino rectà decurrit Bodiamum, olim Dalenrigii, poſteà Leuchenoriorum caſtellum. Deinde Noviodunum pagum, & Oxinegam, ubi trajectus, alluit. Poſtremò Apletream vaſto defertur gurgite, ac mox aperto mari ſe committit.

LIMODOMUS vulgò **Limehouſe**,

cui nomen à re inditum.

LOMITHIS, id est, sinus luteus, sive Lamithis, vulgò Lamehithe, notissimus Tamesinæ ripæ locus; de quo nihil antiquius legi, quàm quòd Canutus Fortis rex Angliæ, hîc inter convivia & pocula, ut refert Henricus Venantodunensis, libro sexto historiæ suæ, diem obiverit supremum. In confesso est, Archiepiscopos à tempore adventûs Nortomannorum in Angliam, hîc sedem habuisse. Balduinus, & Hubertus, archiepiscopi, nobile fanum Lamithi erexerunt, decreverantque Præbendarios, ut vocant, ibidem statuere. Durovernenses monachi hoc ægrè ferentes cum Romano Pontifice de Fano diruendo egerunt. Postremò, monachis victoribus, ruinam locus passus est, & quidem magnam. Palatium archiepiscoporum jam ad senium devergerat. Ecce præsto est Joannes Moridunus, & absterso senio omni, florem ac juventutem, renovato & aucto operi magnificè reddit. Hîc ego juvenis studio eloquentiæ & bonarum literarum totus conflagrans, Thomam Hovertum Principis Icenorum filium Latinè loqui industriâ, qua potui maximâ, perdocui.

LU-

LUGUBALLIA, Britannicè *Cair-luel*, corruptè **Carlile.** Hæc urbs ad Verelingianam viam sita est, alluiturque à borea Aquæduno, & à meridie Calodeva fluminibus non ignotæ famæ, quorum confluentia spectabilis paulò inferiùs urbe. At unde urbi nomen inditum à nullo hactenus discere potui. Conjecturam interim meam non gravabor publicam facere. Suspicor fluvium, qui nunc Aquædon, alias Eidon, olim dictum fuisse Logum, sive Lugum. Balliæ à valle, V, litera in B, facilè mutatâ, originem sumpsit. Sunt & qui scribant vallia, non ballia. Familiare quidem est indigenis Aquilonaribus valles præposito fluminis nomine appellare, ut *Glindale*, *Werredale*, *Tivedale*, *Alandale*, *Rhidale*. Sic enim Luguballia Lugivallis erit. Nisi quis rectiùs appellationem ortam putet à *Lough* patrio vocabulo, quod lacum, aut stagnum significat. Abundat enim aquis Luguballiæ situs. Ptolemæus Luguballiæ corrupto nomine Lucopibiæ meminit, videturque eam genti Novantum attribuere. Meminit etiam hujus urbis Antoninus in suo Itinerario. Quo tempore Beda floruit, in precio hæc urbs quidem fu-

it: nam & ejus mentionem 27. cap. libri 4. historiæ suæ facit. In libello quoque, quem, de Cutheberti vitâ, carmine & prosâ scripsit, honorificè de Luguballia hæc prædicat: *Ecfridus rex ad Luguballiam civitatem, quæ à populo Anglorum corruptè* **Luel** *vocatur, venit ut alloqueretur reginam, quæ ibidem in monasterio suæ sororis eventum belli expectare disposuit. Postera autem die deducentibus eum civibus prodiit, ut videret mœnia civitatis fonteque in ea miro quodam Romanorum opere extructum.* Hæc ille.

Concidit autem Luguballia calamitate Danici belli, & deserta mœrebat totos ducentos, & eo amplius, annos. Aluredus Fibroleganus historiographus, suo seculo clarus, scribit hanc urbem instauratam fuisse sexto anno imperii Gulielmi Rufi, Regis Angliæ. Prædicat hoc idem Hovedenus. Adjicit Venantodunus, Gulielmum Rufum regem, colonos ab Austro huc misisse. Nec desunt qui scribant Flandros quosdam diluvio suis sedibus pulsos, ab Anglo, tanquam colonos, huc missos, qui & posteà, ne quid cum Scottis commune haberent, Penbrocum translati sunt ut

Rossos rebelles perdomarent: id quod fecerunt, teste Sylvestro Giraldo.

M.

MAUDITI-castrum, vulgò Saint-Mawes. Erat autem Mauditus ex Hibernia ortus, &, ut ferunt, episcopus. Vixit parcè, ac duriter, sanctitatis nomine clarus, non longè à Falensi portu, ubi nunc villa piscatoria, & Fanum illius nomini consecratum. Incolæ ostentant, in cœmeterio fano adjacenti, cathedram ex solido saxo, qua frequenter sedebat, fontemque superstitione celebrem. Forma castri in ipsis portûs faucibus pene orbicularis est, & situ subsidet, ut serpentes æréi certiùs irrumpenteis feriant hostes. Trefrius qui structuræ castri præfuit, vir ad bonas artes, & humanitatem natus, tum prætereà amicus, & summus quidem meus, à me flagitavit, ut latè quadratis saxis insignia Henrici octavi nunquam satis laudati, & Eadveardi Principis incomparabilis, ferentibus, paucos opportunè versiculos affigerem, quibus alte insculptis posteritas nobile tanti Regis opus meritis extolleret præconiis. Feci quod voluit. Tali autem amico quic-

quicquam pernegare planè religio fuisset. Accipe, candide lector, Inscriptionum notas. Prima sic habet. Henricus octavus, Rex Angliæ, Franciæ, & Hiberniæ invictissimus, me posuit præsidium Rei publicæ, terrorem hostibus.

Secunda inscriptio.

Semper honos, Henrice, tuus, laudesque manebunt.

Tertia.

Imperio Henrici naves submittite vela.

Quarta.

Gaudeat Edvardo Duce nunc Cornubia felix.

Quinta.

Exprimat Edvardus fama, factisque parentem.

Hæc nos, in Henrici octavi Regis incomparabilis gloriam, æternitati consecravimus.

MEDIAMNIS, vulgò *Medemenham*, monasteriolum Bernardinorum, quod Isiburnam Bedanfordanam, aliàs Duseburne, parentem agnoscebat.

MONS-ACUTUS, vulgò Montegue, nomen loci apud Gallos celebris: unde & nobilissima ejusdem appellationis

tionis apud Anglos familia originem duxit. Richardus Burdegalenſis Rex Angliæ gloriam Montis-acuti, alioqui claram, clariorem reddidit, Severiani Comitis titulo adjecto, Anno ejus Imperii 21.

MONS DIVES, Gallicè **Richemont**, urbs famæ conſpicuæ, à qua & regioni, quam poſſidet, nomen.

Brigantes olim hîc ſedes habuêre, utpotè cultores totius Iſuriæ vulgò **Yorkſhire**, cujus & hæc pars fuit, ut plurimum montana, at interim quà valles ſubſident fœcunda utcunque, fluviiſque irrigua, videlicet Vro, Suala, & Covero. Gulielmus nothus rex Angliæ, dum Eboracum civitatem ejus imperio non audientem obſidet, Alanum nepotem ſuum Comitem Britanniæ Continentis, Matildâ reginâ exorante, hujuſmodi illuſtravit Donatione: *Ego Gulielmus, cognomine Baſtardus, rex Angliæ, do, & concedo tibi nepoti meo Alano,* Britanniæ *Comiti, & hæredibus tuis in perpetuum omneis villas, & terras, quæ nuper fuerunt Comitis Eadwini in* Eboraſhirâ, *cum feodis militum, & aliis libertatibus, & conſuetudinibus, ita liberè, & honorificè, ſicut idem Eadwinus ea tenuit. Data in ob-*

obsidione coram civitate Eboraci. Captâ, spoliatâ, & incensâ urbe Brigantum dominâ, ac gente in potestatem Gulielmi redactâ, Alanus vir maximi animi, studens provinciam acceptam solidè sibi conservare, castrum, juxta **Gillingham** villam suam, fortissimum extruxit, quo se muniret contra impetus non modò Anglorum fortunis spoliatorum, verum etiam insultus Danorum. Operi autem absoluto *Richemontis* nomen quodam consilio inditum est, vel à loci magnificentiâ, vel à castro Britanniæ continentis aliquo ejusdem appellationis. Rodolphus Dicetensis in historia sua meminit *Richemontis*, castelli Armoricæ regionis. Ego cum, annis ab hinc aliquot, avidis hoc castrum oculis collustrarem, videremqne ambitum urbis intra mœnia ipsa exiguum esse, cœpi cogitare urbem sensim crevisse in extima Castri area, quod tamen non refero tanquam cognitum. Nunc ut splendor, & gloria Comitum Richomontanorum fusiùs eniteant, operæprecium duco eorum ab origine stirpem repetere, & serie quadam ad sæcula recentiora perducere. Eudo Comes Britanniæ continentis, Gallofri-

di filius, tres genuit fillos, Alanum Rufum, aliàs Fregaunt, Alanum Nigrum, & Stephanum, qui singulatim, eo mortuo, Britanniæ præfuerunt, & Richomontaniæ. Uterque Alanus sine liberis periit. Stephanus verò filium Alanum nomine genuit. Hîc autem Conanum hæredem reliquit, cui nupsit Margareta Gulielmi Scottorum regis filia, peperitque ei Constantiam, posteà conjugio Gallofridi filii Henrici secundi regis Anglicæ, Felicem. Genuit Gallofridus Arturium, quem Joannes rex Angliæ, ejus patruus ob metum, ne Angliæ regnum jure suo peteret, insidiis, ut quidam scribunt, interficiendum curavit. Constantia secundò nupsit cuidam Rodolpho, à quo adulterii crimine infamis divortio mulctata est. Hinc tertiò nupsit *G*uidoni Tearcho, & ex eo peperit Adeliciam, quæ Petrum Maloclericum in conjugem accepit, & ei peperit Joannem. Joannes filius Joannis Comes Richomontaniæ accepit in uxorem Beatricem, filiam Henrici tertii regis Angliæ, quæ maritum Arturio, Petro, & Joanne parentem fecit. At Joannes pater, ultimus erat Richomontaniæ Comes ex

stirpe

ſtirpe Alanica, cujus ſi quem juvat antiquitatem, quæ Eudonis imperio præceſſit cognoſcere, legat Gulielmum Gemeticenſem, rerum Nortomannicarum illuſtratorem. Recentiores Richomontaniæ Comites omitto brevitatis ſtudio, hac lege tamen, ut illos in memoriam redigam in Opere quod de Nobilitate Britannica, diis vitam mihi fortunantibus, in Procerum gratiam propediem ſcripturus ſum, & editurus. Intereà *Richomontaniæ* valedicam.

MORINI, gens Gallicæ Belgicæ, quorum urbs celeberrima Tervana erat, quam ego potius Treventam nominarem à *Tre*, quod oppidum veteri Gallorum lingua ſignificat, & *guin* quod album, illuſtre, & ſplendidum ſonat. Morinorum meminit Cæſar in commentariis ſuis. Meminit eorundem Gratius poëta in libro de venatione, de quo Ovidius.

Aptaque venanti Gratius arma daret.

MORTUUS LACUS, vulgò Mortelake, villa longo quidem tempore archiepiſcoporum Durovernenſium, at nunc Regis, permutatione fundi facta, villa eximiè ſplendida.

N.

NAUTICVS sinus, Saxonicè **Reatherhith:** Locus olim nautis tantùm hospitium præbens; At nunc, quia urbi vicinus est, cœpit nitidis superbire villis, & sordes nauticas quasi contemnere. Sunt qui adfirment Henricum ejus appellationis Quartum, Anglorum Regem hîc delituisse, ut medicorum operâ in lepra, quâ fœdè aspersus fuerat, curandâ uteretur.

NEO-PORTVS, sive Novus portus, Anglicè **Newport**, statio carinis satis fida, ubi etiam & commodus in *Vectam* insulam aditus. In Neoportu emporium est, & unicum totius Vectæ, quod & eodem censetur nomine. Attamen, ut ego aliquando accepi, Medena oppido antiquum nomen erat.

NOVANTES, de quibus Ptolemæus, oram littoris Britannici occidentalem accolebant, ea parte, quà nunc *Lugovallia* Scottomastix illa floret, & Candida casa, quæ nunc Fanum Niniani, Gallovinorum sedes primaria, caput attollit. Non possum hîc certè satis admirari, quid sibi voluerit Hector Boethius, *Scotticæ* scriptor historiæ,

hiſtoriæ, cum Gallovintiam ſedem *Brigantum* fuiſſe, contra communem tum Græcorum,tum Latinorum omnium conſenſum, affirmet. Ejuſdem farinæ & illud Hectoris eſt, quo loco Dobunos,de quibus Ptolemæus mentionem facit, eam fuiſſe gentem ſcribit, quam noſtra ætas vulgô **Darbeſhiremen**, appellat. Notum eſt Corinium, eam fuiſſe urbem, quam *S*axones **Churnceſtre** vocabant, & noſtra ætas corruptè **Cirenceſtre**, & **Ciceſtre.** *S*edes etiam Dobunorum primaria ibi olim fuit, ubi nunc pars Claudianæ, ad Cotevoldianum campum, provinciæ.*S*unt & aliæ ejuſdem notæ in Hectore maculæ,quas vulgus lectorum tanquam ſtellulas ſuſpicit.

NVLLI-SECVNDA, novum ab excellentia operis nomen inditum loco, vernaculâ linguâ **Nonesuch** dicto. Hîc magnificentiſſimus Henricus Octavus tam eleganteis, tam venuſtas, tam deniq; ſplendidas erexit ædes,ut quocunq; prudens floridæ architecturæ æſtimator, oculos converterit ſuos, has dixerit inter cæteras quaſcunque facilè palmam ferre. Quanta illic Romanæ antiquitatis æmulatio! Quantũ ſpecioſæ picturæ?quantum auri? quantum

tam denique omnis generis ornamentorum? Diceres cœlum esse stellis interpolatum. Floreat æternùm Princeps, qui nullis parcit impensis, quo minus artificum ingenia, miracula rerum, mentes, atque oculos hominum sua quadam majestate rapientia, exhibeant.

P.

PENDINAS, id est, caput montis, locus adjacens Falensis portûs ostiis occidentem versus, ubi nunc stat Castrum in loco edito, non longè ab ædibus *Cheligrevi*, viri humanissimi. qui & ejusdem Præfectus est. Cujus operis gloria, quanta quanta est, Henrici Octavi Regis propria est.

PETRO-POLIS, nunc *Peterburch*, at nomine antiquiori *Medeshamstet* Saxonicè dicebatur: cujus & loci Beda: 6. cap. 4. libri suæ historiæ meminit. Erat autem in primitiva Merciorum ecclesia, in honore planè maximo. Operæprecium ergo originem monasterii olim undecunque clarissimi, vel ab ovo repetere. Qua parte non gravabor Hugonem Album rerum Petroburgi gestarum luculentum planè scriptorem in suscepti operis evocare partem. Fidem ille lectori faciet.

ciet. Ego verò, quod ille fusè scripsit, in compendiolum redigam.

Avona, sive Avena fluvius, qui vulgò *Nene* pro Avene sublata A. capitali litera, & V. sequenti in N. versa, Petroburgum alluit, in cujus alvei medio, vorago quædam incognitæ profunditatis. Quo etiam & loco fons ebullit, cui nomen Medeswell. Cum verò Saxones in ripa fonti vicinâ ædes posuissent veteri nomini novum videlicet Hamsted conjunctum est, atque ita coaluit Medeswelhamsted, quod nomen longo posteà servavit tempore, detruncata tantum brevitatis studio sesquipedalis vocabuli syllaba media, ita ut pro Medeswellehamstede pronunciarent Medeshamstede. *Ham* verò domum; *Stat*, sive *Stet*, civitatem Latinè significat. Collucet autem in ipsis penè Girviorum paludibus. Girviorum meminit Beda. Paludes incolebant. Nomen Girviorũ nostro obscurũ seculo. Dicuntur hac ætate Fennicolæ. Appellationem accepêre Girvii à *Gyr* Saxonico vocabulo, quod Latinè paludosum, & altè luculentum locum significat. Hâctenus de loci nomine.

Nunc

Nunc reliqua ſtrictim dicemus: Penda rex Merciorum, ſive Mediterraneorum Anglorum, reliquit treis filios *Peadam*, *Wolpherum*, & *Ethelredum*, quorum ſinguli eo mortuo regno Merciorum præfuerunt, id quod confirmat Gotcelinus Bertinianus in vita Milburgæ virginis. *Wolpherus* deteſtatus impietatem, quâ nondum Chriſtianus Wolphadum, & Rufinum filios ſuos, Chriſto àCeaddâ initiatos, conſilio Verbodi è medio ſuſtulit, monaſterii fundamenta ampliſſimi *Medeſhamſteda* jecit, quod Deo Optimo Max. & Petro conſecravit, unde *Petriburgus* nomen loco poſteà inditum, ac Saxulphum religioſis præſidem ibidem ſtatuit. At imperfecto obiit opere. Ethelredus eius frater unà cum ſororibus ſuis *Chineburga*, & *Chineſwitha* incepto operi manum ſupremam addidêre. Longo pòſt temporis intervallo Dani, gens piratica, à boreali littore toto miſerè ſpoliato, in mediterraneas Angliæ partes pergraſſati ſunt, ac inter infinita alia crudelitatis exempla *Medeſhamſtatenſe* monaſterium totius Britanniæ facilè primum, funditus everterunt. Hæc rerum humanarum eſt viciſſitudo. Au-

Auſim pronunciare, exceptis tantum Judæis hominum omnium fæcibus, nunquam uſpiam terrarum fuiſſe gentem unam, quæ majorem alteri calamitatem intulerit, quàm Dani Anglis. Clades illa miſeros flagellabat ſpatio ducentorum, & penè quinquaginta annorum, quam quartam Britanniæ plagam fuiſſe ſcribit Hovedenus in libro Annalium, ita ut præceſſerit Romana, Pictica, & Saxonica. Eadgarus tamen monarcha Anglorum, utcunque immunis erat à Danicis irruptionibus. Quo tempore *Ethelwolwoldus* Philomonachus, epiſcopus Ventæ Simenorum cum Principe ſuo ita egit, ut ille miſeratus loci deſolationem, erat enim tum temporis ſtabulum pecoris, novi monaſterii fundamenta ingentia ibidem poneret. Aldulphus etiam Eadgari Archigrammateus luculentiſſima operi dona contulit, ductus juſta pœnitudine quód filius, quem unicum habebat, ab eo, & uxore, ſomno, & vino gravatis, ſuffocatus fuiſſet. Factus hic poſteà *Aldulphus* primus abba *Petroburgenſis* cœnobii inſtaurati, & tandem archiepiſcopus Iſurovicanus. Deinde *Eadgarus* ædificato novo oppido diploma

loma Emporii contulit. Quid multis? Eò divitiarum, ſplendoris, famæ, magnificentiæ, deniq; gloriæ accrevit *Petropolis*, ut Chryſopolis à multis appellaretur, quod nomen Saxonicè ſonat **Gildenburch**. Vicerat iam Gulielmus Nortomannus, & Imperio Angliæ potitus eſt. Ecce, *Chryſopolis*, tot congeſtis multorum annorum ſpatio opibus, præda fuit Herevardo Anglo, ac Danis Anguillariam inſulam, aliàs E*lig*, vi defendentibus, & Gulielmo regi obaudientibus. Juſto mihi hoc factum videtur Dei judicio. Nam monachorum ſaltem bonorum partes fuerant, tantos in eleemoſynā theſauros à piis erogatos non ſordidè ſibi conſervare, verum largâ manu opportunè, & in loco, pauperibus diſtribuere. Meminerint igitur eccleſiaſtici, vel perpetuò, ſordium, hoc exemplo admoniti. *Turoldus* Nortomannus beneficio Gulielmi Victoris, cujus & nepos, ut quidam ſcribit, erat, Abba tum Petropolitanus, facinoris Herevardini admonitus, Stenoforda urbe relicta, ad ſuos armato milite, ut fortem decuit Abbatem, cinctus rediit. Tum verò partim diſpendio rerum monaſterii, & oppidi incenſi, partim

etiam Anguillarianorum vicinitate vulneratus, ut piſcis ictus, ſapuit; ac caſtello ſui nominis Gallicè *Monturold* dicto, ſtrenuè erecto, futuræ proſpexit cladi. Hucuſque ut plurimum ex hiſtoria Hugonis Albi. Henricus Octavus rex potentiſſimus ſplendorem novum *Petroburgo*, jam dignitate epiſcopi illuſtrato, contulit.

PETRUS RUPINUS, Gallicè *de la Roche* dictus. Hic fuit Ventæ urbis Simenorum epiſcopus tempore Henrici tertii Regis Angliæ, homo tam invidioſus, quàm qui unquam maximè fuit. Hic erexit, Londini in ſuburbio, cui Sudoverca nomen, Xenodochium. Porrò in Avonia meridiana inſtituit alterum xenodochium, eo loco, quo ſtat oppidum in oſtiis Portûs magni, cujus Ptolemæus meminit. Inſtituit etiam duo cœnobia, unum *Tichefeldæ*, alterum *Letelegæ*, quæ vulgò Petelep.

PLACENTIA, Gallicè *pleaſaunce*. Nomen palatio ab Hunfrido Duce Claudiano inſtaurato, à loci amœnitate inditum, quod modò periit, reſuſcitata veteris Grenovici memoria. Has ædes Hunfrido mortuo coluit Ead-

adveardus eius appellationis ab imperio Nortomannorum Quartus. Cygnus de hac *Placentia* magnificè personat in mellita sua *Cantione*.

PONTES, numero plurali, Oppidum, ut ego conjecturam facio, quod Saxones *Readige*, & **Reading**, sic enim in vetustissimis exemplaribus scriptum invenio, sua lingua vocabant. Antoninus Pontium meminit. Quanquam miliariorum numerus qui in Itinerario elucet à *Pontibus* Londinum, non convenit Readingo. At ego experientia didici corruptos jam esse in Antonino numeros, & Alaunodunum vicum, qui nunc **Maidenhead**, & *Uxinum-pontem*, ac *Colunum* Saxonicè *Colunbroke* corruptè **Colebroke**, recentioris memoriæ esse, quàm ut *Pontium* referant antiquitatem. Et eo loco tantum nominat urbes, ac celebris notæ oppida: cujusmodi, nisi Redingum, recta viâ nullum à Cunetione, aliàs **Marlebyri**, Londinum. **Reading** nomen, meo quidem judicio à copia, & confluxu aquarum apud Saxones cœpit. Et hujus nominis pagus est ad Limeni, aliàs Rotheri fluminis, ripam, qui Cantios à Sudosaxonibus ex parte disterminat.

Flu-

Fluvius verò Readingum intersecans Romanis Cunetio, Saxonibus **Kenet** dicitur. Oritur autem in Vilugiana provincia ad radicem tumuli, terræ in usus bellicos olim egestæ, cui nomen Selburgus. Hinc profluens, Cunetionem celebre sui nominis oppidum, *Hungrefordam*, Spinas aliàs Neocuriam, ac Readingum alluit, ac mox in Tamesim delabitur. Hæc confluentia aliquid facit ad nominis etymon. Idem præstat & Cunetio, qui antequam oppidum penetret, in cornua ptopter Beram villam splendidam, se diffindit, ac majori alveo per pontem qui Readingi est ad meridiem defluit: minori verò quem Sacrum-amnem vocant, borealem oppidi partem alluit, ac mox coeuntibus cornibus, fit unus alveus. Huc etiam accedit, quòd & illa duo brachia rursus divortiis quibusdam vel in medio ludunt oppido, ac insulas planè amœnas efficiunt. Postremò neque hoc alienum à nominis significatione. Saxones rivum *Rhe* communi appellatione vocant, & subinde scribunt *Hrie*. Hinc *Rhegate*, id est, rivi cursus; *Overrhe*, ultra rivum; *Rheford*, rivi vadum; *Rhidune*, oppidum

dum prope rivum; *Suderhe*, ad meridiem rivi: unde & provinciæ nomen, quæ auſtrali Tameſis ripæ adjacet. *Readingi* primus, quod ego ſciam, Aſſerius Meneveņſis illuſtrem in Annalibus ſuis mentionem facit, ac ſui collaudat Ealfridi regis Viſiſaxonum virtutem, qui Danos aperto marte eò in caſtellum fugavit. Hujus caſtelli nec rudera, nec aliqua certa hodie extant indicia. At platê Caſtellanæ nomen in memoria, quò itur via publica ab hoc oppido ad Spinas occidentem verſus. Conſtat ex hiſtoria Roberti Beccenſis, Henricianos peſſum dediſſe caſtellum, quod Stephanus Tyrannus Readingi firmaverat. Ealfritha, ſecunda regis Edgari uxor, pœnitudine ducta, quòd privignum Eadveardum regem adhuc impuberem occidendum inſidiis curaviſſet, monaſterium virginibus ſacrum Readingi inſtituit, eo, ut fertur, loco, quo nunc Fanum Mariæ in precio eſt. Henricus ejus appellationis primus cœnobium monachorum ad orientem poſuit locum ſepulturæ ſuæ, cui contulit Virginum prædia, ac latifundia tum collegii Chauſegani, tum monaſterii Leonis.

PONTIFICES, Magistratus, nomen à re sumens, videlicet Pontibus vel construendis, vel reficiendis: cujus generis sunt præfecti duo Londinensi ponti, habentq; in Sudovercano suburbio domum amplissimam, utpote armamentarium rerum ad tantum opus pertinentium. Rodolphus à Diceto in sua refert historia Petrum de *Colechirch* sacrificulum jecisse prima fundamenta novi pontis. Sed erant illa levia. Quare regiis, & civicis accrevit posteà opibus. Hîc, candidi lectores, obstrepit molesta sciolorum turba, cujus & unus obscurior reliquis, homo notioris loquentiæ, quàm eloquentiæ, & μεγαφίλαυτος, me fœdè in enumeratione Arcuum Londinensis Pontis erravisse asserit. Incuriam in qua parte meam, censor scilicet acutus, idemque rarus, convellit, lancinat, lacerat etiam pro imperio, si diis placet, suo. Cui ego tantum in præsentia, aliàs opportuniùs ejus intolerabilem malè judicando arrogantiam pressurus, & conculcaturus, respondeo: Pluris valet oculatus testis unus, quàm auriti decem. Civis Londinensis sum, nec me patriæ pœnitet meæ. Speroque aliquando futurum,

ut nec illam ſui qualiſcunque pœniteat alumni. Edico tibi, malè conciliate Geta,

Nulli nota magis domus eſt ſua, quàm mihi certè
Omnia Londini ſunt monumenta mei.

Fac periculum in eruenda penitiori illa antiquæ urbis noſtræ celebritate. Doctior hoc nomine, niſi te diſcere ſuppudeat, forſitan evaſeris me autore. Quin Pontis cauſam perago? Cataractæ in ponte Londinenſi viginti, quà ſe ab auſtro in boream extendit. At arcus ex ſolido ſaxo incurvati tantum novendecim conſpiciuntur. Tabulatam illam, & planam Pontis figuram ex aſſeribus compactam, & machinis tractilibus, ſi uſus poſtulet, ſublevandam, ne aditus hoſti pateat, Arcum nec poſſum, nec volo, ſed neque per rationem debeo certè appellare. Sperabas, tu quidem magnum de me in hac re triumphum. At ego à te conceptam ſpem omnem illam, his verbis facilè tibi præripio.

Sis licet Antæus, Polyphemus, maximus Atlas,
Laurigeros noli de me ſperare triumphos.

I nunc Geta, & inter compotores tuos, viginti arcus Londinenſis pontis victor deprædica.

POLUS, illuſtris familiæ nomen, cujus ego talem fuiſſe originem à fide digniſſimis didici. *Michael Polus* humili loco natus mercaturæ operam dedit Regioduni, in ipſis Hulli fluminis ripis ſiti, ubi nobile emporium. Navigavit autem frequenter ad orientales urbes Germanorum, tantáque dexteritate, ſucceſſu, felicitate quoq; rationes omneis ſuas ſubducebat, ut brevi divitias ingenteis ſibi compararet. Hinc fama inclareſcere cœpit, & Richardo ſecundo Anglorum Regi non modo cognitus, verum etiam familiaris, & charus, atque adeò à conſiliis eſſe. Uffenfordiorum Sudovolciæ Comitum gloria, deficiente hærede maſculo, inclinationem patiebatur. Richardus, ſtudens Polo quàm gratiſſimus eſſe, illum Auſtralibus præfecit Volcis, anno regni ſui nono, & inter familiariſſimos habuit. *Polus* ubi perſenſerat ſe in flagrantiſſima eſſe apud Principem gratia, ſtrenue rem auxit, & indicia nobilitatis non pauca præ ſe tulit. Inter quæ illud vel palmarium obtinuit, quod

nullum non lapidem moverit, ut Regiodunum suum quàm clarissimum faceret. Constat oppidum, illius cum opera tum impensis, auctum insignium numero ædium. Nam tempore Eadveardi regis ab adventu Nortomannorum in Angliam tertii, Regiodunum oppidum piscatorium erat, solius Hulli præterlabentis, ut ego arbitror, tunc nomine gaudens. *Poli* ædes instar palatii adhuc elucent Regioduni, unà cum muris oppidi latericiis, quà Fanum Mariæ occidentem spectat. Prætereà duas alias conspicui decoris ædes in oppidi umbilico, & tertias ad Hulli ripam posuit. Nec sic contentus, egit cum civibus ut oppidum muro cingerent: id quod factum est. Locus, ubi lateres in muri usus cocti, Tegularius adhuc dicitur. Postremò, à rege Richardo in civium gratiam libertatis diplomata exosculanda impetravit. Hactenus fortuna propitiam se parentem *Polo* exhibuit. Jam Richardi imperium, & majestas, civili turbata seditione, sensim decrescere cœpit; unde & Polus novus homo, idemque invidiosus unà etiam de-crevit. Princeps, volens nolens, coactus est nobilium instigatione

publicum totius regni Conventum ad certum diem deſignare. Hoc conſeſſu, *Verus*, Comes Iſiacorum, & *Polus* Sudovolcarum, publico decreto, tanquam corruptores Principis, exulabant. Uterque Lutetiam Pariſiorum petiit. Richardus, magno illorum tenebatur deſiderio. *Polus* mutatam ſortem ægerrimè ferens, obiit Lutetiæ. *Verus*, opes eò à Polo adductas invaſit: atque hæc *Poli* finis. Filii ejus meliora tempora nacti patris hæreditatem acceperunt: & non longo pòſt tempore Hæres ex aſſe, Ducis inſignem ſibi comparavit titulum. Tandem Eadmundus, imminutæ majeſtatis Henricianæ reus, ſe, ac nobilem unà familiam funditùs perdidit. Quin & hæc tragædia paulò ante à Lindiorum Comite ejus fratre natu majori bello interfecto, aut Terento ſubmerſo, orta eſt, patre neſciente, & crucem filiis imprecante.

PORTUNIA, Inſula, vulgò **Portland**; ſita eſt ad meridiem littoris Durotrigum non procul à Vagæ fluvii oſtiis, unde tenui dividitur æſtuariolo. Quà Oceano alluitur in montes conſurgit, at meditullio plana eſt, ferax etiam frugis, graminis, ac peco-

ris; at arborum prorſus indiga. Hanc æſtimant circuitu ſeptem milliaria conficere. At ſi quis lineam per ipſas Inſulæ radices, quas mare alluit, circumduceret, decem milliaria computaret. Planities Inſulæ ut plurimùm ſaxoſa. Littora horrenteis rupes oſtentant. Conjunctæ tantum uno Inſulæ vico ædes, ubi & Eccleſia: reliquæ ſparſæ. Olim piſcationi præter cætera accolæ ſtudebant, nunc verò aratro. Fundâ, qua ſe incolæ exercent, plurimùm valent, feriuntque hoſtem fortiter. Henricus Octavus impenſis maximis caſtrum hîc poſuit monumentum nobile, & juſtum inſulæ præſidium. Plura de Portunia dicemus in libro de Inſulis Britanniæ adjacentibus.

PROFUNDUM-VADUM, Anglicè **Depeford**, tantum villa piſcatorum paucis ab hinc annis. Henricus Octavus Principum decus omnium, Navale conſervandis, & reficiendis navibus hîc inſtituit, armamentariumque juxtà poſuit, ac nuper ſplendidas etiam ædes Grenovicanis famulas, excelſo erexit faſtigio.

PUTENEGA, locus non alio, quod ego ſciam, nomine memorabi-

lis, quam quòd amœnas ad ripam ædes ostentet.

R.

REGIODUNUM Tamesinum, sic dictum, quod ad Tamesini fluvii ripam situm sit. Fama prædicat vetus oppidum collocatum fuisse paulò inferius eo, quod nunc cernitur, Shenam versus, loco humili, & excrescentibus aquis obnoxio, atque hinc adeò aliò translatum fuisse. Ethelstanus, Eadwinus, qui & Eadwius, ac Ethelredus reges, hîc imperii sui coronâ redimiti sunt, testibus Henrico Venantodunensi, & Rogero Hovedeno. Accepi olim, hoc medio factum fuisse foro, erecto altè tabulato opere, quò latè à numerosa plebe viderentur: quod tamen tanquam rectè cognitum non affirmo.

REGIUS-BURGVS Saxonicè *Cuningburg*, corruptè Quinborow. Castrum hoc situm est in littore, quà Ovinia, aliàs *Shepæga* insula, Tamesini & Vagani fluvii ostia aspicit. Instauratorem Eadveardum Vindelesoranum agnoscit, & Guilelmum Perottum Vicanum, posteà Simenorum episcopum, præfectum operis celebrat. Denique & Henricum octavum firmiora

jam nactus robora extollit.

REGIODVNVM *Hullinum*, à fluvio præterlabente ad differentiam alterius, sic dictum. Seculis abhinc aliquot elapsis piscatorium tantum fuit oppidulum, & appendebat parœciæ Hasillleganæ, unde trajectus in Lindiam superiorem. Incrementa urbis paulò ante in vita Poli Sudovolcæ ostendimus. Tum prætereà Hulli fluvii originem, & cursum depinximus, adeò ut in præsentia eadem repetere supervacaneum sit.

RVBER CLIVVS vulgo **Redcliffe**. Gulielmus, Guidonis filius, hujus loci alumnus, novâ viculo addidit lucem, constructis duabus elegantis notæ ædibus. Idem scholam grammaticam insigni quadam tum liberalitate, tum pietate ac Hospitium pauperum receptaculum ibidem instituit, destinato vel perpetuùm in tam sanctos usus prædio.

REGNORVM meminit Ptolemæus, qui, ut ego conjecturam facio, Tamesini fluvii australes ut plurimum ripas, & interiora excolebant. Nunc regioni nomen, *Sudorheia*.

S.

SABAVDIA, ædes magnificæ, ap-

pel-

pellationem à Petro *Sabaudo* Leonoræ reginæ conjugis Henrici tertii avunculo acceperunt. Henricus tertius rex, hunc Richomontaniæ titulo insignivit, & castella nobilium aliquot ei servanda tradidit, quæ, cum aliquamdiu servasset, declinans Anglicæ nobilitatis invidiam, regi restituit. Joannes Gandavensis, Dux Mediolanensis, longo póst tempore *Sabaudi* ædes incoluit, in cujus conflagrabant odium ortâ, Cantiorum seditione.

SCHELFEGA, vulgò Chelsey. Nomen autem villæ inditum à dorso excrescentis arenæ in alveo fluminis: *Morus* accola illustris villæ famam auxit. At postquam pertinax esse cœpit, & Decretis publicis fidem abrogare, famam villæ partam labefactavit. Sed posteà nova loco accessit gloria. Henricus Octavus, regum splendor unicus, conspicuas ædes ibidem nuper posuit.

SHENVM, vulgò Sheene. Unde autem nomen inditum, si non à splendore, non possum satis conjectura consequi. Angliæ reges tædio urbis adfecti frequentiusculè huc concessêre, tanquam ad secessum longè amœnissimum.

niſſimum. Certum eſt Eadveardum tertium, hunc locum coluiſſe, ibidemque obiiſſe. Eundem coluit & Richardus ſecundus, ejus nepos. Contigit autem anno Dom. 1397. ut Anna Regina Richardi ſecundi uxor longè chariſſima, diem Sheni obiret ſupremum. Ille verò tanta perturbatus clade loco temerè mala omnia imprecatus eſt. Nec ſic contentus, vim etiam, ſi diis placet, ædibus intulit. Henricus Quintus deſolationem loci undecunq; amœni non ferens, ſplendorem illis ſuum reddidit. Poſtremò Henricus VII. Regum, omnium ſui temporis cum ditiſſimus tum prudentiſſimus bonitate ſoli, venuſtate ſitûs, fluminis cõmoditate, & vicinitate urbis illectus, tale ibi opus à fundamentis erexit, quale priores non viderunt: quale etiam & hujus ſæculi delitiæ in immenſum auctæ collaudant. Princeps verò magnificentia operis mirificè delectatus, *Richemontis* nomine novam regiam appellavit, quo dignitatis titulo ante acceptum regni imperium clariſſimus enituit.

SINNODVNVM, mons editus in ipſo vallis limite, cui nomen ab Albo equo, ſitum eſt. Diſtat enim à Caleva

plus

plus minus mille, & quingentis passibus, & fossa cingitur profunda. Referunt Atrebates, fuisse illic, Britannico imperio florente, castrum ingens, & memorabile totius provinciæ opus. Cecidisse verò illud adfirmant eo tempore, quo Danica rabies totam latè provinciam devastabat. In præsentia, ne levissima quidem ullius structuræ extant ibi vestigia. Coloni numismata Romanorum aratris hîc sæpe eruunt. Manifestum quidem hoc signum loci hominum frequentia olim celebris. Sunt tamen qui putent Danos hîc castrametatos fuisse, orbilariq; vallo tutelæ causa locũ cinxisse.

SION, à Sione monte speciosissimum cœlum designante, appellationem accepit. Locus ille quidem, ubi nunc Sion, famæ tantùm plebeiæ erat antequam Henrici Quinti regis invictissimi liberalitatem sensisset; Brigidianæ virgines (chorus, ut tunc temporis videbatur, pius) collegium ambiebat: Princeps ratus positurum se opus posteritati spectabile, collegium magnis instituit sumptibus. Jam debellaverat Gallos, & cœnobiola in Anglia non pauca erant, quæ tanquam appendicia, Gallorum cœnobia,

bia,

bia, unde & derivata ſunt, capita ſua agnoſcebant. Senſerat Princeps in illis fraudem, dolumque ſubeſſe, maleque de ejus ſentire contra Gallos triumphis. Quare conſilio quodam ſuppreſſis illis, prædiorum quæ poſſidebant partem Brigidianis, partem literatorum collegiis contulit.

SVDOVOLCA, Dux auſtralium Volcarum, Nomen ab excellentia ſumptum, ut Anglus pro rege Anglorum. Folke autem Saxonicè id ſignificat, quod vulgus & plebs promiſcua Latinè.

SUNNINGVM imminet Tameſinæ ripæ, dextrorſum paulò inferius Readingo. Fuit olim pontificum ſedes, & cathedra. Novem hîc numero pontifices fuiſſe, Severianæ eccleſiæ hiſtoria apertè docet. Eorum primus erat Ethelſtanus. Poſtremus verò Hermannus. Hîc beneficio Eadveardi regis filii Ethelredi Shireburnenſem nactus epiſcopatum, utrumque conjunxit, ac unicam ſedem Shireburnæ conſtituit.

T.

TAMA, fluvius oritur Bulburnæ in radicibus Catyeuchlanicorum montium, qui locus aliquot paſſuum

millibus

millibus à Pennolega villa ſplendida Rodolphi Veronegi Equitis clariſſimi, & amici noſtri, diſſitus eſt. Defluit per Trengofordam villam ruſticam, per vallem Eilecurianam, & Crenodunenſem pontem, vicinum Tamæ emporio, cui nomen indit. Deinde Veteleganum pontem, & Durocaſtrum petit, ac mox penetrato ponte Iſidem ulnis complectitur, ſuumque nomen ſuperbus præfert. Hinc fluvii conjuncti curſum deducentes, uno Tameſis nomine coaleſcunt.

TEMPLVM, locus militibus Hieroſolymitanis olim conſecratus. Hic multi nobiles viri ſepulti, inter quos nobiliſſimus fuit ille Gulielmus ſenior Polemarchus Angliæ, & Penbrochiæ Comes, cujus hoc epitaphium in Thomæ Rodeburni hiſtoria etiamnum extat.

Sum, quem Saturnum ſibi ſenſit Hibernia, Solem
Anglia, Mercurium Normannia, Gallia Martem.

THORNEGA, Saxonicè *Thornege*, & Thorney. Latinè Spinarum inſula, nunc Weſtminſtre. Locus erat horridus, & incultus. Sunt qui adſcribant

scribant templum Thornegæ D. Petro positum & consecratum, Mellito Londinensi episcopo, & cuidam ditissimo ejusdem urbis mercatori. Ego hæc aliquando legi Thornegæ in pensili tabula, Sebertum regem orientalium Anglorum filium Sleddæ, & Riculæ filiæ Ethelberti Magni construxisse monasterium Petri in Thornega, anno à Christo nato. 604. Cui & subscribit Ealredus abba Rhiævallensis in libro, quem de vita Eadveardi regis filii Ethelredi infortunati, edidit.

TRENOVANTUM, Troia nova, Gallofrido. Sunt qui, oppidum Novantum, interpretentur. Illud interim ne ad umbram aliquam veri accedit, quod Polydorus tamen affirmat, ut Trenovantum sit oppidum Britanniæ mediterraneæ, quod vulgus contracto nunc vocabulo **Tranton** appellat. Constat, Ptolemæo autore, Trenovantes gentem fuisse maritimam ad orientem, ubi nunc Mediosaxones, & Ostrosaxones. Inter quos fuêre duæ illustres tantum urbes, quarum prima recentiori sæculo, Romanis in Britannia imperantibus, *Londinium* à Cornelio Tacito dictum

est,

eſt: ſecunda verò Camudolanum, quæ rectius Colunodunum à Coluno fluvio; poſteà *Coluncester*, vulgò, & corruptè **Colchester**. Erit mihi igitur Londinum veteri appellatione Trenovantum, id eſt, urbs, vel oppidum Novantum, donec eruditiſſimi, & in Britannica antiquitate exercitatiſſimi, maturo judicio certiora referāt. Quod autem Ptolemæus Londinum Cantii annumerat urbibus, aut parum rectè illud à coſmographis didicit, aut urbs ſcriptorum incuria ſuo luxata loco. Conſtat enim his, qui vel ſummis labris leviter Britanniæ deſcriptionem attigerunt, Tameſim perpetuò Cantios à Novantibus diſparâſſe. Quid Londino cum Cantiorum urbibus? Ut concedam, Londinum ſuum nomen vel à principio retinuiſſe: An non igitur erit Trenovantum, id eſt, Oppidum Novantum gentis antiquiſſimæ inter quos & ſitum eſt? Nihil planè obſtat, cum in confeſſo ſit Londinum inter Novantes, non Cantios, fuiſſe. Cognitum eſt Novantes, eas incoluiſſe regiones, ubi nunc Medioſaxones, & Oſtroſaxones. De hac diximus aliquanto fuſiùs in Syllabo dictionum antiquarum, quem adjunximus libel-

lo

lo de natali Eadveardi Principis. Hic me nunc etiam juvat non invenustos versus cujusdam poetæ, qui Epitomen Britannicæ historiæ scripsit, in medium producere:

——Æmula Troja.
Mœnibus, à Troja nomine nomen habet.
Nomen ei Nova-Troja datur, post & Trinovantum,
Utpote corrupto nomine nomen habet.
Hac est illa polis, cui tres tria dona ministrant;
Bacchus, Apollo, Ceres; pocula, carmen, ador.
Hac est illa polis, quam Juno, Minerva, Diana,
Mercibus, arce, feris, ditat, adornat, alit.

TUESIS, civitas antiquissima, rectè, Ptolomæo de nomine cognita. Hanc nostra ætas **Berwike** corruptè mea quidem sententia pro *Aberwike* vocat, quod vocabulum sonat ostia sinus, vel fluminis. Beda 12. cap. 1. libr. Anglosaxonicæ historiæ, ubi de orientali sinu Isthmi, qui Scottos ab

Anglis dividit, loquitur, Tuëdi meminit. Fuit olim Tuësis, atque adeò hinc maritima omnis ora adPertham, ubi nunc Fanum Joannis, urbs celebris, quam & muris cinxit rex Eadveardus Longus, Scottomastix ille, in Anglorum ditione usque ad Ecfridi regis Berniciorum occasum. *S*cottus posteà Abrevicum invasit, longoque retinuit tempore. Eadveardus Longus, rex Angliæ, & Scottorum debellator, urbem recuperavit, & Anglis solicitè conservandam tradidit.

V.

VECTA, sive *Vectis*, Britannicè *Gueid*, vel *Guith*, Anglicè Wight, insula cùm Latinis, tum Græcis scriptoribus cognita: Inprimis autem Ptolemæo, Plinio, & Antonino. *Samuel*, Beulani discipulus, qui annotationes in Nennii Britanni historiam scripsit, hæc, dum Vectæ interpretationem significanter excutit, refert: Quam Britones insulam Gueid, vel Guith vocabant, quod nomen Latinè divortium dici potest. Forma insulæ ovo simillima. Longa quidem est viginti passuum millia. Lata verò decem. Utrumque insulæ promontorium, sive extentio usque adeò Isthmi figuram,

exhibet, ut peninſulam faciat. Commodus in Vectam trajectus à Portu magno ad Retham, intervallum ſeptem milliarium eſt. At ab Hurſtano caſtello, quod oſtiis Avonæ fluminis, & æſtuario adjacet, ad *S*harpenoram, ſpacium plus minus duorum milliariorum interjacet. Rupes habet littus horrenteis. Terra frugum fertiliſſima, nec ſylvæ indiga. Amniculis aliquot commodè alluitur. *Neoportus*, aliàs Medena, unicum inſulæ emporium. Villæ præterea plus minus. 24. in quibus ut plurimum non vicatim, ſed ſparſim habitatur. *Cairbro* nobile olim Rigidiorum, qui Gallicè *Readvers* dicti, caſtrum in ipſo penè inſulæ umbilico ſitum eſt. Veſpaſianus qui poſteà Imperator Ro. hanc primus inſulam Romanis vectigalem fecit. At quid in Vecta egerit, penè incertum. Diſperiit nobis pars illa hiſtoriæ Cornelii Taciti in qua ſcripſit de adventu Veſpaſiani in Britanniam. Quæ ſi nunc extaret, Vectæ antiquitas, atque adeò Britannia ipſa longè clarius eluceret. *Suetonius* Tranquillus in Veſpaſiano hæc ſcribit : Inſulam Vectem Britanniæ in deditionem redegit. *Henricus Huntendunenſis* ſe-

cundo

ſecundo ſuæ hiſtoriæ libro docet quo pacto Cerditius primus Viſiſaxonum rex, comitatus Kinricio filio ſuo bello devictos Britannos Vecta expulerit: utque poſt quartum victoriæ annum eandem dono dederit Stufæ, & Witgaro ſuis nepotibus. Quo in loco mihi quidem videtur Aſſerii autoritatem ſequi, qui eadem ſignificanter in Osburgæ reginæ Viſiſaxonum, & matris Ealfridi regis genealogiâ exprimit. Servierat jam diu Idolis Vecta, imperio regulorum Saxonici generis audiens, conculcatâ vi barbarorum Chriſtianâ religione, cum Cedvalla Britannus Arvaldum regulum, filioſque ejuſdem duos victor è medio tolleret, & ſuo inſulam adjiceret imperio. Hinc Vecta Chriſtianiſmum recepit, prædicante evangelium Hildilâ, eò ab Wilfrido epiſcopo Ceoleſegano, quod nomen Latinè [vitulorum marinorum inſulam] ſonat, miſſo, unà cum Beorwino Wilfridi epiſcopi nepote. Partem verò inſulæ dedit Princeps Wilfrido, quem impenſè diligebat. Hæc Beda. 15. cap. quarti libri hiſtoriæ Angloſaxonum. De *Vecta* fuſiùs dicemus in libro de inſulis Britanniæ adjacentibus.

VENTA Belgarum. Britannicè, ut nunc loquuntur, *Cair Oder nante Badon*. Unde licet conjecturam facere nomen urbi recentioribus sæculis Oderam fuisse. Additum verò est *nante Badon*, perinde ac si diceres, in valle Badunensi. Nam Balnea urbs celebris memoriæ hinc distant decem millibus passuum: *Nante* propriè significat vallem in qua fluvius labitur. Ego igitur dicerem *nante Avon* à flumine, potius, quàm *Badon*: id quod lucidius, & significantius esset. *Odera* nomen fluvii, cujus & appellationis aliquot & hodie in Britannia, ac Germania esse dignoscuntur: At Avonam fluvium qui hanc urbem alluit, nomine Oderæ aliquando dictum fuisse, legi planè nunquam. Est conjectura ex uno Antonini loco Avonæ etiam nomen urbi inditum fuisse. Sed valeant conjecturæ. Ptolemæum in præsentia sequar. Ille verò sic scribit: Dobunis subjacent Belgæ, & urbes Ischalis, Aquæ calidæ, Venta. Ex hoc loco utcunque apparet Ventam eam olim fuisse urbem, quam Saxones Brightstow posteà appellabant. Sonat enim Latinè illustrem locum, quæ vox non multum à Venta abludit.

Guine, sive *Guenne* Britannicè id significat, quod album, quod pulchrum, quod conspicuum Latinè. Erant & aliæ tres præclarissimæ civitates famæ in Britannia hoc cognomento celebres. Quarum una Venta Sylurum, quæ nunc *Cairguent*, ut ex Antonino colligo, erat. Hæc tota concidit. Rudera apparent in Demetia, quà itur à Strigulia aliàs **Chepestow**, ad civitatem Iscanæ legionis. Et quoniam in Strigulię mentionem incidi, lubet Nechamii de hac urbe distichon non invenustum ex ejus, de Sapientia divinâ, libro desumptum promere.

Intrat, & auget aquas Sabrini fluminis Osca
Præceps, testis erit Julia strata mihi.

Annotaverat hæc quidam in margine codicis: Strata Julia, cujus pontem construxit Julius, quod vulgò Strigolium dicitur. Sic ille. Mihi tamen vix placet Annotatio. Non me fugit Plinium alio Sylures statuisse loco, videlicet ad Canterrenum Scotiæ promontorium, unde brevissimus in Hiberniam trajectus. Secunda est Venta Simenorũ, quæ modo **Winchestre**,

ceſtre, quam & aliqui Briſtolliæ urbi aſcribunt. Tertia, Venta Icenorum nomine gaudebat, quam hodie appellant Northwicke, cujus nominis antiquitas etiamnum apparet in fluvio urbem alluente, quem vulgus WWenneſunne vocat. Venta Belgarum initio urbs ampla non fuit. Aucta eſt à Saxonibus. Poſtremò, ponte facto, Ruber clivus ad ſiniſtram Avonæ ripam urbi additus, & muro ſeptus forti, quo tempore Gulielmus Comes Claudianæ præfuit provinciæ, & maximè Ventæ ſuæ.

VEROLAMIUM, ſive Verulamium, Saxonicè *Werlamceſtre*, & WWatelingceſtre, ut ſcribit Henricus Venantodunenſis primo hiſtoriæ ſuæ libro, ubi de quatuor Viis publicis tractat. Legi aliquando urbem à vicino fluvio Werlume nomen primitùs accepiſſe. Ex *Verlume* fecerunt recentiores *Vere*, decurtata altera vocabuli parte. Et mox Verus fluvius ſublatâ E literâ, & M. præfixâ, fit Murus, quæ appellatio vel hodie extat, habetque palatium ſui nominis, opus planè regium, Anglicè More dictum. Vilibaldus Anglus, qui Bonifacii Angli epiſcopi Moguntinenſis vitam

septingentis ab hinc, & eò amplius annis, scripsit, *Muri* fluvii meminit. Admiror interim quid sibi velit Gildas Britannus, qui, nisi codex mendosus, pro *Muro* Tamesim in sua historiola, ubi de Verolamio loquitur, supposuit. Hinc facilè crediderim recentiores imbibisse errorem, qui vel adhuc multos possidet, videlicet Tamesim olim alluisse Verolamium, quod certè absurdius est, quam ut confutatione prorsus ullâ sit convincendum. Constat antiquitùs ingentem fuisse lacum propter mœnia Verolamii, qui Offæ regi Merciorum potentissimo vectigal pendebat. Fluvii verò in illis Catyeuchlanorum finibus celebres nulli præter Verlumum, aliàs Murum, Lugiam, qui Cervi-vadum nobile oppidum, & Durum, â quo Duri vadum, vulgò Stourford, nominatur vicus non incelebris. Cornelius Tacitus hæc de Verulamio libro. 14. historiæ suæ refert: Eadem clades municipio Verulamio fuit. Unde & Britannicè, teste Nennio in catalogo urbium, *Cair* municip dicta est. Ptolemæus etiam hanc urbem celebrat, attribuitque Catyeuchlanorum genti. Porrò & Antoninus eandem deprædicat

dicat. Alexander Nechamius in libro de ſapientia divina encomiaſtico carmine Verolamium percelebrat. Stetit urbs famâ clariſſima uſque ad Saxonum adventum, & aliquanto poſt, ut apparet ex Anonymo, qui facta Albani hiſtoriæ eleganter commendavit. At toties Saxonicis concuſſa bellis tandem ſubito caput demittere cœpit, uſque adeo, ut paulo poſt ſpelunca latronum viam Vetelinganam obſidentium eſſe cœperit: quo tempore Offa Merciorum rex potentiâ inter Saxones ſummus, Fanum nobile D. Albano in **Holmehurſte**, loco extra muros Verolamii, ejus martyrio ſacro, poſuit. Tum & urbis ædificia, & muri minantia ruinam, partim ſubverſa ſunt in uſus novi templi, & cœnobii. Utque officinæ cœnobii indies augebantur, ſic decrevit Verolamium. Oppidulum quoque inceptum ad Fanum Albani multum latiſſimorum laterum, ex quibus veteris urbis ædificia tota penè conſtabant, detraxit. Dehinc & Wolſinus ſextus abba Fani Albani, infinitam vim laterum, & ſaxorum eò abduxit, ut novum oppidum Fani Albani augeret. Refert Matthæus Pari-

ſius in libro de antiquitate Fani Albani quo pacto Ealfricus abba ſeptimus, & Ealredus ejus ſucceſſor, & Eadmærus nonus, Verolamii ruinas, ad ſe traduxerint in uſus novi templi ibidem ponendi: quod opus à Paulo Cadomenſi poſteà abſolutum eſt, adjuvante Lanfranco, ut refert Eadmerus, Cantiorum archiepiſcopo. Hæc curſim ex penetralibus antiquitatis depromſimus.

VINCHELSEGA, oppidum in ipſis oſtiis portûs Limeni ſitum: Fuit antiquior ea, quæ nunc extat Winchelſega, loco quidem humili ſita, & violentis fluctibus oceani mirum in modum obnoxia. Hinc factum ut cum accolæ nec ſumptibus ullis, nec ingenio calamitatem, quæ à mari oppido imminebat, repellere commodè poſſent, cogitarent tandem de commigratione. Editus erat locus non longo admodum intervallo diſtans ab oppido. Et is cuniculos aluit, domino ſuo Tregoſio non contemnendũ fructum referens. In hunc accolæ veteris oppidi omnes, oculos, & mentes conjecerunt. Conſilio Eadveardi Longi, qui tunc Anglis imperabat, ſitum futuræ urbis dato pretio coëmunt quem Chro-

Chronicon Fani Albani tam bellè depinxit, ut præ oculis poſuiſſe videatur. Fit magnus artificum concurſus. Præficitur operi Joannes Chirchebius epiſcopus Anguillarianus Regi à theſauris. Transferunt eò ex veteri oppido quæcunque uſus poſtularet. Temporis ſucceſſu, id eſt annis ſex, vel ſeptem, excrevit novum in immenſum oppidum. Additi dehinc muri, & portæ. Rex ipſe inviſit locum, & operam laudat: dumque altiorem urbis partem foris equo inſidens colluſtraret, caballus crepitaculo ventimolæ territus regem concutit. Ille calcaribus uſus equum exaſperat, unde per crepidinem unà cum equo in vallem cecidit, deſperantibus de ejus vita famulis. At ille ſuperum gratiá incolnmis inventus. Hoc ego ſcriptum nuper legi in Chronicis incerti autoris, quæ à Fano Albani ad Tinnenſe monaſterium delata ſunt. Placuit nova urbs ſuis conditoribus. Vetus oppidum paulò poſt omninò deſolatum, ac relictum ludibrio furentis maris. Ab illo tempore Vinchelſega antequam ſuæ originis viceſſimum plenè numeraret annum, duplicem paſſa eſt calamitatem, ſemel Francorum irruptione,

one, iterumque Hiſpanorum à Pharolegâ invadentium impetu.

VINDELESORA, oppidum antiquum, nobile, magnificum, & ſitu denique tam amœnum, ut cum alio quocunque jure optimo de palma contendat, quam & mihi vel in ipſo caſtri vertice, quo ſol ſplendidius planè nihil aſpicit, decentiſſimè geſtare videtur. Vetus illud oppidum, ne quis ignoret, aliquanto remotius ſtabat à caſtro, quàm novum. Sed nec ejus nomen ad huc periit. Illud certè mihi mirum videtur, quòd, cum non paucis abhinc ſæculis tanquam regia Saxonum ſedes, re ipſa in magno ſteterit precio, cum aucupii, tum venationis titulo, tam rara de eo fiat mentio apud veteres hiſtoriæ ſcriptores. Didici à luculento quodam teſte Eadveardum regem Ethelredi infortunati filium Vindeleſoranum caſtrum celebrâſſe. Ab eo tempore gloria loci perpetuò floruit. Nec quiſquam hinc regum fuit cujus non arriſerit oculis. Longum profectò eſſet hîc connumerare res ibi geſtas. Eadveardus ejus nominis ab imperio Nottomannorum in Britannia tertius, quem Gulielmus Pachendunus hiſtoriographus à loco

loco natali Vindeleſoranum appellat, novo ſplendorem oppido addidit, idemque ita caſtri gloriam vel ad ipſa majeſtatis faſtigia extulit, ut omnibus facilè ingenti admirationi eſſet. Jam victor jugum Gallorum,& Scottorum duris cervicibus impoſuerat, & annus à Chriſto nato. 1364. defluxit. Ecce Princeps potentiſſimus, atque idem partis ſpoliis ditiſſimus animo ardebat, ut edito opere aliquo illuſtri, magno, memorabili denique,ſe ſuumque nomen poſteritati vel clariſſimum faceret. Senſerat ſitum Caſtri Vindeleſorani, cujus alumnus erat, tam amœnum, quàm quod maximè. Sed tempus, edax rerum, ſplendorem, juxta ac robur operis incredibile quantum vitiaverat. Edicto igitur convocat ingentem artificum numerum. Turres, ac muros vetuſtate fatiſcenteis dirui jubet, & amplioribus circinnatis ſpatiis, alta novi operis fundamenta jacienda curat, quibus poſteà faſtigia omni majeſtatis genere elucentia fuêre ſuperimpoſita. Erat Gulielmus Perottus nobilis Odvvalli alumnus, â Vicano oppidulo Avoniæ auſtralis originem ducens, vir rerum experientiſsimus, in flagranti tunc

temporis apud Eadveardum gratiâ, cui cura, & tanti operis moles commiſſa. Tandem curriculo paucorum annorum Caſtrum regium ſumptibus infinitis ſupremam artificum manum accipit. Erat in caſtro vetus templum religione ſacrum, & Divæ Mariæ, ut memini, dedicatum. Hîc inſtituerat Henricus Belloclericus rex Angliæ quinque presbyteros qui rem divinam curarent. Pietatem boni Principis optimus Princeps laudavit, ſecumque cogitare cœpit, quo titulo illuſtre opus illuſtrius redderet. Inito maturè conſilio ſtatuit novi operis templum ſacrum D. Mariæ, & Georgio martyri. Præſidem quoque ibidem, ac duodecim Canonicos ex ea Sectâ, quos præbendarios vocant, inſtituit: utque collegii ſui ſplendor novo, & nitido dignitatis calculo latiùs eluceret, nobiliſsimam conſcripſit ſocietatem Equitum, auream Periſceliden ſiniſtra tibia ferentium, cui hic verſiculus Gallicè inſcriptus erat: *Honi ſoit qui mal y penſe.* Jam agebatur annus imperii Eadveardini 23. cum chorus viginti & ſex Equitum Periſceliden ferentium bonis avibus, & læto omine deſignaretur. Rex demiſsis

missis chlamidibus ex tenui & molli panno colores, nunc roseos, nunc violaceos, purpureos utrosque præscripsit. Interior pars chlamidis regiæ obducta sindonæ alba, sed byssina. Reliqui Equites sacræ vestis interioreis sinus pelliculis niveis, quas vulgò Armineos vocant, bellè exornant. Præsidis chlames numerosa, & collucente periscelide ornatissima principiò extitit. Reliquorum, ut quisque titulo dignitatis enituit, ita & in talari veste præscriptum periscelidum numerum religiosè observabat. Cucullus etiam unà cum prominula appendice olim egregio & capitis & colli ornamento cultui Equitum superadditus. Accessit ad splendoris coronidem Periscelis aurea gemmis adamantinis, veluti quibusdam stellulis, interpolata, quod & Regium fuit. Cæteri autem tibiam lævam aureâ tantum periscelide cingebant. Numerus Periscelidum in veste longa non comparet: unica nunc insignis est. Color in veste unus Violaceus restat. Hujus sodalitii gloria ab eo tempore in immensum usque adeò excrevit, ut reges, & Cæsares Periscelidis famam, decusque ambitiosè expetiverint. Quærenti mihi sæpiusculè

de

de Periscelidis origine, relata sunt incerta multa, usque adeò, ut nondum apud me constituerim quid potissimum admittam. Longè præstat silentio originem rei parum mihi constantis præterire, quam incerta pro certis pronunciare. Profectò verisimile est præclarum fuisse aliquod facinus, quod nobilissimæ societati primordia tam Augusta pepererit. Sunt qui Periscelidem interpretentur tesseram belli designare. Cincturæ species ea est. Cincti milites sua obibant munia. At quanta interim discinctorum infamia. Exautorati illi quidem erant. Sunt rursus qui dicant Eadveardum signo Periscelidis in sortem dato hostem vicisse. Sunt porrò qui ex Periscelidis circulo orbem virtutum apprimè necessarium Principibus viris colligant. Eadveardus Quartus Plantagenista victor collegium Periscelidis mirum in modum fovebat, & prædiis, adaucto ministrorum numero, donabat. Neque hoc merito finem benevolentiæ imposuit. Ad occidentem templi ab Eadveardo tertio constructi novum & ille erexit priori longè magnificentius: sed imperfecto opere obiit. Reginaldus Brajus Eques magni

ni nominis tecto, & faſtigiis novi templi, ut ego accepi, manum adhibuit. Quoties autem avidis hoc templum colluſtro oculis, toties mihi videor abſolutum elegantis ſtructuræ opus videre. Stabat adhuc vetus templum ab Eadveardo tertio poſitum; ſed cum Henricus Septimus, rex ſui ſæculi Phœnix unicus, memoria mortis tactus, locum ſepulturæ ſuæ aptum quæreret, diruto Eadveardino templo veteri illo, novum à fundamentis loco eodem conſtruxit, quod & hodie vacat. Mutaverat enim de ſepulchro ſententiam, ac alterum, miraculum orbis univerſi, Viſimonaſterii inchoavit. Illud non eſt ſilentio prætereundum, quod idem adjunxerit occidentali parti areæ ſuperioris, ubi maximè caſtrum nitet, novum, & elegans quadratiſsimorum ſaxorum opus. Sed neque ejus filius Henricus Octavus flos regum, quotquot Britannia unquam vidit, minus de Vindeleſora eſt commeritus. Primis etenim regni ſui annis portam maximam, qua ingreſſus in primam caſtri aream, à fundamentis quadrato extruxit ſaxo. Sed quo me rapuit oratio? Quam ægrè divellor à Vindeleſora aurea quidem illa.

VI-

VIRIDIS-SINUS. Saxonicè *Grenewiche*. Erat hic locus antiquitùs ſtatione navium celebris, potius quàm ullo illuſtrium ædium titulo. Nonnullam ſibi olim peperit famam ex caſtris, quæ Dani in ſupercilio vicini montis poſuêre. Hujus rei geſtæ clara apud *Henricum Venantodunenſem* in *Suenone* his verbis mentio eſt: "*Turchillus* verò ſimiliter juſſit dari victũ, 'et cenſum exercitui, qui erat in *Grenewike*. Poſſem hîc multa, et ea clariſſima, in medium de loci celebritate adferre. At in præſentia hæc ſuffecerint: quandoquidem Cygnus, accuratè, aliâs, Regiam, quam ſublimem habet, ſuis coloribus omnibus depinxerit.

VOLUCRUM-DOMUS. Saxonicè *Fulenham*. Vulgò *Fulham*. *Aſſerius Menevenſis* ſcribit, Danorum turmas hâc ripâ in hybernis fuiſſe. Fuit hæc villa multis ab hinc annis, atq; adeò nunc eſt, *hoſpitio* Londinenſis Epiſcopi notiſſima.

FINIS.

PERORATIO

AD CANDIDOS LECTORES.

JAM præstiti quod sum pollicitus, et Commentarii qualescunq; mei in Cygneam Cantionem prodeunt opusculum ex penetralibus reconditæ & sacrosanctæ Antiquitatis religiose erutum, & diligentiâ, curâ, fide, quantâ potui planè maximâ in lucidum ordinem redactum. Quâ parte, si quid de meliore notâ sedulus exhibui quod oculos eruditorum splendore aliquo affecerit & affectos aliquandiù illecebris, non magnis quidem illis, sed honestis detinuerit; aut si quid mediocris eloquentiæ profluxit quod purgatas demulserit aures, id quod à me aliquando factum vix sanè crediderim; deniq; si in toto quicquam opere ostendi quod candido Lectori arriserit, id ego omne lubens non ostentationi, sed bonis ingeniis musisq; dedico: & hâc me persuasione imbuo futurum nunquam, ut selectus literatorum chorus expeditam in me alacritatem, aut studium honestum erga doctas artes omnes desideret, etiamsi eloquentiâ, & eximiâ rerum cognitione, interim destituar. Catullus, *inter felices connumeratus Poëtas, quo animos juvenum magna & ardua tentantium excitaret, confirmaretq; sic cecinit,*

Rebus

Rebus et in magnis est Voluisse satis.

Hanc ego Voluntatem non modò amplector & exosculor verumetiam accessione novâ, eaq; luculenta exornare studeo, ut qui quam olim dilexerim, nunc modis planè omnibus deamem. Quid quòd & Voluntas tam opportuna causam strenuè defendit meam? Censores oblatrant iniquissimi, me provinciã viribus longè majorem meis subiisse, Cygneámque Cantionem prædicant sæpenumerò à doctissimis tum Latinis, tum Græcis collaudatam, sed à paucis tentatam, idq; tenuiter, si quis rei tum magnitudinem, tum gloriam, æquâ lance expendat. Agnosco quàm angusta sit supellex nostra. Materiam fateor jure quodam suo Virgilianam, in carmine non modò gratiam, sed & majestatem quoq; poscere. Nec me sanè latet hoc argumentum & fontes Ovidianos illos ab illimi origine purè defluentes vehementer etiã atq; etiam optare. Ego qui utrunque viderim, & per literas æterna viventem famâ, & eloquii incredibili suavitate perfusum, eorum gloriæ facilè assurrexi, utpote cultor supplex, rectiùs quàm felix imitator; Salutatis de more illis, ad Phaleucum me statĩ contuli. Præstò quidẽ erant hinc Catullus, *hinc* Pontanus, *clarissima inter sui sæculi Poëtas lumina, quibus ego*

me pro tempore totum solicitè commendavi, ac postremò raptus quâ nescio planè cupiditate collaudandi tum fortia HENRICI octavi Regis incomparabilis nunquam emoritura facta, tum virtutes prænitentes, Cygnum Phaleuciis canentem modulis in medium protuli; & Commentarios, ita ut in Præfatione sum pollicitus, addidi: hoc consilio, ne defraudarem patriam, de me tam benè semper merentem, cognitione vera Antiquitatis Britannicæ, & gloriâ suorum majorum: quorum res gestæ si in satis memores & elegantes scriptores feliciter incidissent, ne tum pro justa claritate velut Hesperi inter minora eluxissent lumina. Favete, candidi Lectores, tam lætis & honestis auspiciis. Sic ego diligentiam vobis integrè promitto meam, & vestram per libros editos singularem benevolentiam, humanitatem, amorem deniq; posteritati, si non utiliter, certè interim alacriter, erectus commendabo. Valete bonarum artium cultores felicissimi.

Collated & perfect